

ΛΟΓΟ

L'ARTE DELLA MENTE SCIENTIFICA

RACCOLTA DI ARTICOLI SCIENTIFICI

CON GLI ATTI DELLA CONFERENZA SCIENTIFICA E PRATICA INTERNAZIONALE

RICERCHE SCIENTIFICHE E METODI DELLA LORO REALIZZAZIONE: ESPERIENZA MONDIALE E REALTÀ DOMESTICHE

14 MAGGIO 2021 • BOLOGNA, REPUBBLICA ITALIANA

TOMO 2

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2
ISBN 978-88-31277-18-1 (PDF)

ISBN 978-617-7991-39-6
ISBN 978-617-7991-41-9 (tomo 2)

EUROPEAN
SCIENTIFIC
PLATFORM

ΛΟΓΟΣ

RACCOLTA DI ARTICOLI SCIENTIFICI

CON GLI ATTI DELLA CONFERENZA
SCIENTIFICA E PRATICA INTERNAZIONALE
**«RICERCHE SCIENTIFICHE E METODI DELLA
LORO REALIZZAZIONE: ESPERIENZA
MONDIALE E REALTÀ DOMESTICHE»**

14 MAGGIO 2021 • BOLOGNA, REPUBBLICA ITALIANA

TOMO 2

Bologna, Repubblica Italiana
«Associazione Italiana di Storia Urbana»
2021

Vinnytsia, Ucraina
«Yevropeiska naukova platforma»
2021

ESP

UDC 001(08)
R 52

<https://doi.org/10.36074/logos-14.05.2021.v2>

Presidente del Comitato Organizzatore: Holdenblat M.

Responsabile del layout: Bilous T.

Responsabile del design: Bondarenko I.

La conferenza è inclusa nel catalogo di conferenze scientifiche internazionali; approvato da ResearchBib e UKRISTEI (Certificato № 205 del 25/02/2021); è certificato da Euro Science Certification Group (Certificato № 22242 del 22/04/2021).

I materiali per le conferenze sono disponibili pubblicamente con la licenza Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

La descrizione bibliografica dei materiali della conferenza è indicizzata da CrossRef, ORCID, Google Scholar, ResearchGate, OpenAIRE e OUCI.

R 52

Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche: Raccolta di articoli scientifici «ΛΟΓΟΣ» con gli atti della I Conferenza scientifica e pratica internazionale (T. 2), Bologna, May 14, 2021. Bologna-Vinnytsia: Associazione Italiana di Storia Urbana & Piattaforma scientifica europea, 2021.

ISBN 978-617-7991-39-6

«Piattaforma scientifica europea», Ucraina

ISBN 978-617-7991-41-9 (TOMO 2)

«Piattaforma scientifica europea», Ucraina

ISBN 978-88-31277-18-1 (PDF)

«Associazione Italiana di Storia Urbana», Repubblica Italiana

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2

La raccolta contiene materiali dei partecipanti di una conferenza scientifica e pratica internazionale multidisciplinare «Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche», che si è tenuta a Bologna il 14 maggio 2021.

UDC 001 (08)

ISBN 978-617-7991-39-6

© Personale della conferenza, 2021

ISBN 978-617-7991-41-9 (TOMO 2)

© Piattaforma scientifica europea, 2021

ISBN 978-88-31277-18-1 (PDF)

© Associazione Italiana di Storia Urbana, 2021

© In Viaggio con il Levi: Scienza, Tecnologia e Impresa, 2021

CONTENUTO

SEZIONE XVIII. SOCIOLOGIA E STATISTICA

ВИКОРИСТАННЯ ОБГРУНТОВАНОЇ ТЕОРІЇ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ Семигіна Т.В.	8
---	---

SEZIONE XIX. FILOLOGIA E GIORNALISMO

FRANK HERBERT'S 'DUNE' IN THE CONTEXT OF TRANSLATION INTO SLAVIC LANGUAGES Baranov S.	11
---	----

MODERN INNOVATIVE METHODS OF TEACHING FOREIGN LITERATURE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF I-II LEVELS OF ACCREDITATION AND THEIR INFLUENCE ON EXPANDING THE POTENTIAL OF PERCEPTION BY STUDENT READER OF LITERARY AND ARTISTIC WORKS Drazhan N.	17
--	----

АБРЕВІАЦІЯ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ Бугаєнко Л.П.	19
---	----

ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ ОБРАЗУ ЛЮБОВІ В КНИЗІ ДЖЕЙН ОСТІН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ» Яковчук Л.Т.	21
---	----

ПЛЮСИ І МІНУСИ ВИКОРИСТОВУВАННЯ QR-КОДУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ Безруких А.С.	25
---	----

СИСТЕМА ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНІ В. ВИННИЧЕНКА «СОНЯЧНА МАШИНА»: КЛАСИФІКАЦІЯ ЗА РОДИННОЮ ОЗНАКОЮ Коломієць А.І.	27
---	----

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІЧНИХ АНОРМАТИВІВ У ЗАГОЛОВКАХ СУЧАСНИХ МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ Савчук Р.Л.	30
---	----

SEZIONE XX. FILOSOFIA E SCIENZE POLITICHE

PHILOSOPHY OF LAW AS A LIVING AND DYNAMIC PROCESS Skyba E.	32
--	----

THE CONCEPT OF TECHNOGENICITY AS A TOOL FOR THE PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE INFORMATION SOCIETY Pokrovskiy A.	34
---	----

SEZIONE XXI. PEDAGOGIA ED EDUCAZIONE

EDUCATIONAL OPPORTUNITIES OF THE LATEST INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PRIMARY SCHOOL: THEORETICAL ASPECT OF THE PROBLEM Shvorin L.	37
FOSTERING OF MEDICAL PROFESSIONALISM DURING PHYSICIAN'S TRAINING Uushona Omagano	39
MEDICAL PROFESSIONALISM AS CONTRACT OF MEDICINE AND SOCIETY Ikonva Oluchi Mira	41
TEACHING ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE (ESL) Halatsyn K., Feshchuk A.	43
THEORETICAL ASPECTS OF TEACHING GRAMMAR Slodynytska Yu.R.	45
ВОЗМОЖНОСТИ ПОРТФЕЛЯ УЧИТЕЛЯ Хайтова З.Х., Юлдошева З.С.	48
ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СОВРЕМЕННОМ ПРОЦЕССЕ ОБРАЗОВАНИЯ Научно-исследовательская группа: Туленова У., Оскембай А., Гадылбекова И., Алимжан А.	52
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ Каменська І.С.	55
НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ (ПОЧАТОК ХХІ СТ.) Антонець Н.Б.	57
ОСВІТНЯ КОНЦЕПЦІЯ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ – ОСНОВНИЙ ВЕКТОР СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ Гула Л.В.	59
ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ Бокшиц О.М.	61
ОСОБЛИВОСТІ ДИРИГУВАННЯ ТВОРІВ З ІНСТРУМЕНТАЛЬНИМ СУПРОВОДОМ Кононська Н.М.	64

ОСОБЛИВОСТІ ДИРИГУВАННЯ ТВОРІВ З НЕСИМЕТРИЧНИМ РОЗМІРОМ Власова С.А.	65
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ГРА І РУХ» ДЛЯ ШКОЛЯРІВ СУЧАСНОЇ РУМУНІЇ Цибанюк О.О.	67
ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗДО Балла Л.В.	70
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ Дороніна Т.О.	72
ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СПІЛКУВАННЯ ДИТИНИ З ДОРОСЛИМИ Сірант Н.П., Алешко Г.М.	74
ПОКАЗ ДИНАМІЧНИХ ВІДТІНКІВ В ПРОЦЕСІ ДИРИГУВАННЯ Яговенко Н.В., Снопко О.Л.	78
ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ Халявка Л.В.	80
ПРОФЕСІОГРАМА СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ Юрченко В.В.	82
СИСТЕМНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ТВОРЧИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ Лисенко Н.П.	84
ТРИ ОСНОВНІ МЕТОДИ ЗАСВОЄННЯ ПАТИТУРИ Семененко І.В.	86

SEZIONE XXII. PSICOLOGIA E PSICHIATRIA

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PREVENTION OF VICTIM BEHAVIOR OF SENIOR STUDENTS Panov M.S., Pozdniakova-Kyrbiatieva E.G.	87
SOCIO-PEDAGOGICAL REHABILITATION OF CHILDREN UNDER THE CONDITIONS OF FUNCTIONING THE EDUCATIONAL SYSTEM OF THE EDUCATIONAL AND REHABILITATION INSTITUTION Bocheliuk V.Y., Pozdniakova O.L.	89
ГЕНДЕРНІ ТА ВІКОВІ АСПЕКТИ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОСПІВЧУТТЯ Гарець Н.О.	91

МІЖНАРОДНІ VERSUS НЕМІЖНАРОДНІ ОСВІТНІ ПРОГРАМИ В
УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ
Шатілова О.С.94

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДТРИМКИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ
ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ
Каменщук Т. Д., Романовська Д.Д.96

SEZIONE XXIII. SCIENZE MEDICHE E SANITÀ PUBBLICA

A CASE REPORT OF CUTANEOUS MYIASIS IN UKRAINIAN CHILD
Research group:
Nykolaichuk K., Kuhta O., Senchuk L., Nykolaichuk Y. 100

MEDICAL AND SOCIAL FACTORS ASSOCIATED WITH THE PHYSICAL
DEVELOPMENT OF SCHOOL-AGE CHILDREN
Peresipkina T., Butenko A., Nosova O. 104

VALUTAZIONE DELL'IMPATTO DELLA DURATA DELLA PREPARAZIONE
PREOPERATORIA NEL TRATTAMENTO CHIRURGICO DELLA COLECISTITE
ACUTA NEI PAZIENTI ANZIANI IN TERMINI DELLA SOPRAVVIVENZA E
L'OUTCOME POST-CHIRURGICO
Gruppo di ricerca:
Danilyuk M.B., Zavgorodniy S.M., Rylov A.I., Kubrak M.A. 106

СТАН БІОЕЛЕКТРИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СЕРЦЯ У ДІТЕЙ, ХВОРИХ НА
БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ
Науково-дослідна група:
Герасимова О.В., Процюк Т.Л., Пугач М.М., Процюк Л.О. 108

SEZIONE XXIV. CULTURA FISICA, SPORT E FISIOTERAPIA

GENDER COMPONENT OF PRACTICAL TRAINING WITH SPORTS
GYMNASTICS
Motuz K. 111

SEZIONE XXV. STORIA, ARCHEOLOGIA E CULTUROLOGIA

SOCIAL AND POLITICAL PORTRAIT OF NADEZHDA SUROVTSEVA OF THE
PERIOD OF THE UKRAINIAN CENTRAL RADA OF 1917–1918
Motuz V. 113

ДІЯЛЬНІСТЬ ЕСЛА: ПЕРШІ ПРОЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ХХ СТ.

Фечко І.І. 116

SEZIONE XXVI. ARCHITETTURA E COSTRUZIONE

OPTIMIZATION OF THE COMPOSITION OF DRY SLAG-ALKALINE MIXTURES

Kosimov L., Kosimova S. 121

THE PRESERVATION OF ANCIENT ARCHITECTURAL MONUMENTS AND IMPROVEMENT OF HISTORICAL SITES - FACTOR OF OUR PROGRESS

Axmedov J.D. 124

SEZIONE XXVII. CULTURA E ARTE

RESEARCH ON THE CLASSIFICATION OF OIL PAINTING ARTISTIC LANGUAGE

Liu Haotian 126

SUMMARIZING SIX DECADES OF INTERNATIONAL STUDIO MOVEMENT: FUTURE DIRECTIONS OF CONTEMPORARY GLASS ART

Bokotei M. 128

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ЛІТЕРАТУРИ ІРЛАНДІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БОНІСТИКИ

Кривцов А.О. 131

СУЧАСНА ВУЛИЧНА ГАЛЕРЕЯ МИСТЕЦТВА ЛЬВОВА. ТИПОЛОГІЗАЦІЯ МУРАЛІВ НА ПРИКЛАДАХ РОБІТ KICKIT ART STUDIO

Гаврилюк Б.А. 135

SEZIONE XXVIII. GEOGRAFIA E GEOLOGIA

FORMATION OF HEALTH-SAVING COMPETENCIES IN GEOGRAPHY LESSONS

Kutsa O. 139

ЕВОЛЮЦІЯ ПРАКТИКИ ІТ-АУТСОРСИНГУ

Разумова О.О. 141

SEZIONE XVIII. SOCIOLOGIA E STATISTICA

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.01

ВИКОРИСТАННЯ ОБҐРУНТОВАНОЇ ТЕОРІЇ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ORCID ID: 0000-0001-5677-1785

Семигіна Тетяна Валеріївна

д-р. політ. наук, професорка

Академія праці, соціальних відносин і туризму

УКРАЇНА

Соціальна робота належить до професій, які динамічно розвиваються. Зумовлено це суспільними трансформаціями, відповіддю на які мають слугувати інтервенції соціальної роботи, а також подальшою професіоналізацією соціальної сфери. Свідченням поступу можна вважати посилення академізації соціальної роботи та формування її наукового дискурсу, заснованого на емпіричних дослідженнях [1].

Нині як в Україні, так і за кордоном дослідження у сфері соціальної роботи послуговуються широким спектром методологічних підходів і методів, що дозволяють охопити різноманіття реальності та відмінність способів її пізнання [13]. Соціальна робота використовує та адаптує дослідницькі стратегії, сформовані в межах соціології, соціальної психології тощо (те, що в закордонній літературі дістало широкого визначення «соціальних досліджень» [4]). До таких дослідницьких стратегій належить і «обґрунтована теорія» (англ. *grounded theory*), яка, на думку К. Олівер, «ідеально підходить соціальній роботі» [8, с. 371], адже являє собою зв'язок між практикою та теорією, фактично є сходженням від практики (отриманого емпіричного матеріалу) до теорії (певних концептуалізацій і припущень).

Ця розвідка має на меті окреслити специфіку використання обґрунтованої теорії у дослідженнях із соціальної роботи. Вона аналізує наукові публікації, які побачили світ у 2020-2021 роках і які представляють результати наукової роботи, здійсненої на основі обґрунтованої теорії. Пошук відбувався в системі Google Academia за ключовими словами «grounded theory social work» і з фіксованим часовим діапазоном. З отриманих 31500 результатів було проаналізовано 32 повнотекстові публікації. У цій тезі представлено лише частину проведеного аналізу.

Насамперед слід зазначити, що дослідження, які використовували обґрунтовану теорію, розкривають **чутливі теми**, як-от:

- смерть та вмирання, співчуття до тих, хто втратив близьку людину [7];
- адаптація клієнтів до умов будинку для літніх людей [9];
- переживання насильства в сім'ї та організація допомоги жертвам насильства із залученням колишніх клієнток, які стали консультантками [14];
- професійний стрес у тих, хто здійснює догляд за хронічними хворими, які мають розлади в поведінці [14]; емоційні травми персоналу, який працює з бездомною молоддю, котра пережила травми (вторинна травматизація) [10];

– мотивація тих, хто займається доглядом хронічно хворими людьми [6]; робочі стосунки в мультидисциплінарних командах, які працюють у центрах для онкохворих дітей [3] тощо.

Дослідники переважно з'ясовували особистий досвід людей, їхні емоції з того чи іншого приводу, копінг-стратегії тощо. У чому ж полягає відмінність обґрунтованої теорії від нарративного чи етнографічного дослідження під час яких теж вивчаються життєві практики? Обґрунтована теорія – це **індуктивна та інтерактивна стратегія**, форма індуктивних міркувань, заснованих на емпіризмі, а не на теорії. Дослідники не мають попередніх гіпотез, теоретичних конструктів, на які спирається дослідження, інколи навіть не визначають конкретних цілей дослідження, а навпаки, розпочинають збір даних із широкою метою. Так, у дослідженні адаптації клієнтів до умов будинку для літніх людей початково не було конкретних завдань, а загальною метою було вивчити досвід переїзду людей до будинку догляду з особливим акцентом на чотири-шість тижнів періоду адаптації після влаштування [9].

В основі проаналізованих досліджень – індивідуальні напівструктуровані інтерв'ю, які в окремих випадках комбінувались з фокус-групами [12], вивченням рефлексивних щоденників [7,]. Обґрунтовану теорію відносять до інтерпретативної **парадигми** досліджень у соціальній роботі [2], хоча вона дедалі більше набуває критичного характеру [8], виходить за межі опису соціальної реальності, пропонує трансформаційні ідеї та концепції [11], поєднується з дослідженнями в дії як активістським типом дослідження в соціальній роботі.

Попри наявність різних варіацій обґрунтованої теорії (класичної, конструктивістської, рефлексивної, трансформаційної тощо) і її комбінованого використання як частини мультиметодного підходу, процес дослідження має однакові **етапи, яким притаманний зигзагоподібний характер**, оскільки етапи повторюються, а аналіз даних починається ще під час їхнього збирання:

1) отримання емпіричного матеріалу (шляхом інтерв'ювання, спостереження, відбору текстів тощо);

2) первинне, відкрите кодування тексту;

3) написання дослідниками заміток (мемо, пам'яток);

4) вибіркове кодування та формування категорій;

5) перегляд первинних матеріалів та пам'яток;

6) формування концепцій і власних теорій, умовиводів;

7) зіставлення, порівняння отриманих результатів з наявними теоріями, перегляд зроблених припущень;

8) підготовка звіту дослідження, статті з матеріалами аналізу [4; 5; 8: 11].

У підсумку дослідження, проведеного з використанням стратегії обґрунтованої теорії, **з'являється нова концепція (теорія, теоретичне припущення)**. Наприклад, у дослідженні професійного стресу тих, хто здійснює догляд за хронічними хворими, які мають розлади в поведінці [12], вироблено *Теорію стресового залучення до терапевтичної діяльності* (TEST), яка допомагає виявити конкретні фактори, що заважають персоналу успішно здійснювати догляд за людьми з проблемною поведінкою, а також сприяє формуванню механізмів зменшення стресу у медичних / соціальних працівників.

Під час вивчення емоційних травм персоналу, який працює з бездомною молоддю, котра пережила травми [10], було вироблено *теорію балансу*, яка засвідчує потребу в рівновазі між відчуттям підтримки від організації та професійної автономності, сформовано рекомендації щодо психологічних інтервенцій для молодих людей, які потерпають від бездомності.

У дослідженні досвіду адаптації до умов перебування в будинку для літніх людей [9] визначено, що нові клієнти таких будинків залежать від інших, щоб створити відчуття належності, автономності та добробуту, а також запропоновано зміни до політики будинків зокрема, впровадження спеціальних програм для нових клієнтів. Вивчення досвіду тих, хто пережив втрату [7], дало змогу надати відповідні рекомендації шкільним соціальним працівникам щодо організації співчутливого середовища і дослідникам щодо інтерв'ювання тих, хто пережив втрату.

Таким чином, обґрунтована теорія як стратегія дослідження у соціальній роботі орієнтована на те, щоб зробити впровадження певних інтервенцій більш ефективним, таким, яке бере до уваги досвід тих, хто отримує послуги або тих, хто їх надає. Ці дослідження спрямовані на посилення соціальної справедливості. Вони зважають на життєві практики людей, вивчають різні процеси і передбачають активну позицію дослідників, від яких очікується теоретична чутливість і відкритість до теоретичних обмірковувань отриманих емпіричних даних з метою надання рекомендацій для покращання соціальної роботи.

Список використаних джерел:

- [1]. Карагодіна, О. (2017). «Академізація» спеціальності як виклик для українських шкіл соціальної роботи. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму, 3, 7-11.
- [2]. Семигіна, Т.В. (2020). Чи завжди цифри мають значення: Огляд парадигм дослідження у соціальній роботі. *Path of science*, 6(7), 3001-3011
- [3]. Aburn, G.E., Hoare, K., Gott, M. (2021). "We are all a family" Staff Experiences of Working in Children's Blood and Cancer Centers in New Zealand—A Constructivist Grounded Theory. *Journal of Pediatric Oncology Nursing*. DOI: 10.1177/10434542211011042
- [4]. Birks, M., Mills, J. (2015). *Grounded theory: A practical guide*. Los Angeles, CA: Sage.
- [5]. Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. London: Sage
- [6]. Jungert, T., Thornberg, R. & Lundstén, L. (2021). A work motivational grounded theory study of workers in caring roles. *Journal of Interprofessional Care*. DOI: 10.1080/13561820.2020.1860919
- [7]. Kennedy, C. J. & Gardner, F. (2021). Researching death, dying and bereavement: tales of grounded theory, reflexivity and compassion. *Qualitative Research*. DOI: 10.1177/14687941211000560
- [8]. Oliver C. (2012). Critical Realist Grounded Theory: A New Approach for Social Work Research. *The British Journal of Social Work*, 42(2), 371–387.
- [9]. O'Neill, M., Ryan, A., Tracey, A., & Laird, L. (2020). 'Waiting and Wanting': Older peoples' initial experiences of adapting to life in a care home: A grounded theory study. *Ageing and Society*. DOI: 10.1017/S0144686X20000872
- [10]. Peters, L. M., Samuel, V.M. & Hobson, C. W. (2021). Shining a light on the experiences of staff working with young homeless people: A grounded theory study, *Children and Youth Services Review*, 121, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105843>
- [11]. Redman-MacLaren, M. & Mills, J. (2017). Transformational Grounded Theory: Theory, Voice, and Action. *International Journal of Qualitative Methods*, DOI: 10.1177/160940691501400301
- [12]. Rippon, D., McDonnell, A., Smith, M., McCreadie, M. & Wetherell M. (2020) A grounded theory study on work related stress in professionals who provide health & social care for people who exhibit behaviours that challenge. *PLoS ONE*, 15(2): e0229706. DOI: 10.1371/journal.pone.0229706
- [13]. IASSW (2014). *The IASSW Statement on social work research*. Retrieved from: <https://www.iassw-aiets.org>
- [14]. Wilson, J. M. & Goodman, L. A. (2021). "A Community of Survivors": A Grounded Theory of Organizational Support for Survivor-Advocates in Domestic Violence Agencies. *Violence Against Women*. DOI: 10.1177/1077801220981143

SEZIONE XIX. FILOGIA E GIORNALISMO

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.02

FRANK HERBERT'S 'DUNE' IN THE CONTEXT OF TRANSLATION INTO SLAVIC LANGUAGES

ORCID ID: 0000-0001-9268-7863

Sviatoslav Baranov

Lecturer at the Department of English Language for Humanities
Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

UKRAINE

Frank Herbert's 'Dune' is a hallmark sci-fi novel which has been colossally influential over the last half-century. While numerous translations of the text exist in Russian, Ukrainian and other Slavic languages, the translator community still finds some of the neologisms offered by the author controversial in terms of transposing onto different languages. This paper deals with several of the proposed variants of translating such vocabulary, which ultimately must lead to new (or revised) translations which would do justice to the original work.

Proper names are the first issue most often addressed by translation critics. Some readers accustomed to "Paul Atreides" may be outraged by the variant «Пауль» offered by P. Viaznikov, author of the acclaimed Russian translation. The choice is justified as follows:

The novel takes place in the distant future. The language in which the characters are explained is clearly not English, it is called "galact" and has "Anglo-Slavic origin", while half or even more of the terms are taken from Arabic, Farsi and other languages. Names are of very different origins: the "Slav" Vladimir Harkonnen (meaning only the origin of the name), and the "Turk" (or "Arab") Emperor Shaddam, and the "English woman" Jessica. But, as mentioned above, this is happening in the distant future and their language is not English [Kennedy, 2016].

"Leto Atreides" is another subject of argument. In English, he is Leto, obviously not from Lito (to sacrifice - lat.), And not from 'lithos' - a stone, then it would have been written with "i", but from Letum (death) and Leto (to kill). Even in spite of the consonance. They write "Atreides" and say that he is a descendant of Atreus.

Some find it difficult to part with the Orange Catholic Bible. "Catholic" is, literally translated, "universal, all-embracing." Irish Orangemen are unlikely to have anything to do with the book on which the representatives of such teachings as "Buddhism" or "Zensunnism" worked [Poghosyan, 2017].

Perhaps, the author was simply referring to the color of the cover of the first edition (such as "White" or "Red" books). But we are inclined to assume that even so, it was not just about orange, but about saffron color - the color of Buddhist robes. And there was already an ecumenical translation of the Bible - this was when it was decided to check the existing sacred books and bring them to a common denominator, which resulted in the so-called Septuagint.

Another point that readers familiar with previous translations of Dune could get used to is the ridiculous lines of the "ancient funeral ritual" that Jamis Stilgar utters in mourning: "The grass is around, and the roots are around." This in translation should mean: "Here are the ashes, and here are the roots."

The reader is perplexed, but the fact is that the author, wishing to depict the "ancient language", uses a dictionary of the Russian language (which he clearly does not know). The ridiculous "about" - the translation of the English "here is / are ..." - which means, indeed, "here". On the other hand, the same "here" can be translated as "about", and it must be assumed that Herbert liked this rounded, chanting word purely phonetically. Probably, a similar story happened with "roots" - the author chose the option as more suitable in size and sound, while remaining unaware of the difference between roots and what they put in the soup - all kinds of parsley and celery. To prevent the verse from sounding so absurd, it had to be translated into Hindustani - Herbert, of course, does not have this.

It must be admitted that the translators had to expand the glossary compiled by Herbert a little. For example, the word "assassin" for an English-speaking reader does not require any special explanations... and even then, it seems that historical information would not hurt either.

Of course, Herbert could have assumed that the reader, upon encountering an unfamiliar word, would rush to the dictionary. But even the translators do not always consider it necessary. So, in one of the translations of "Dune" Stilgar, pointing out to Paul at the Fremen who appeared in the distance, says "These are real friends!" - whereas the text says "druses". Yes, "druze" and "friends" (if in Russian) sound similar - but there is still a difference, and a significant one.

Calling the Fremen "Druze", Stilgar not only points to the origin of their religion, but also, as it were, predicts Paul's role in the society of the inhabitants of the Desert. But to understand this hidden indication, you must first find the "Druze" in a decent encyclopedia... Another problem is that Herbert's language is not too simple, and sometimes his own explanations require decoding [Kennedy, 2016].

An attempt to translate "by leaps and bounds" (as I suspect, without even using a dictionary - whether in pride or in a hurry) leads to absolutely marvelous gems. The first was the crimson Dune, famous in the circles of science fiction lovers (fans called various translations "crimson", "blue", "brown" "Dunes" - by the color of the cover). Here, the so-called "system translation" was clearly taken - this is when fiction was courtesy of amateur translators, most often using Polish translations as the original.

The same translation, for example, only slightly edited, was used in the "Blue Dune" of the "Osiris" publishing house. True, the "convex ball" has become a "round ball", which in general is not much better. (Or is it emphasized that unlike most planets, which are not spheres in shape, but geoids, Arrakis was still quite round?). Their gravitation on Arrakis is not "19", but "19 units" [Ray, 2019].

Bloopers passed from publication to publication. Here is "Dune" in the retelling of IIF DIAS LTD, 1991 (published in the "Endless Fantastic Series" in 1992). Again - from the first page: "A pile of boulders, called the ancestral Castle ..." Why is the duke, the ruler of the whole planet is forced to vegetate in some kind of boulders? About the main character it is said: "For some reason, his dreams were always fulfilled" - whereas in the original "He always remembered his prophetic dreams"; again confusion with the globe of Baron Harkonnen: in the original it is clearly written - "It was a relief globe of the planet ..." God knows why "relief" is translated as "holographic", and then in one phrase - three more factual errors.

And again, too lazy to look into a normal dictionary to clarify that "world" is also a "planet", but in the end, simple common sense should suggest that the "Globe of the World" is somewhat wrong. Then the baron says: "Here (on Arrakis) there are seas, lakes, and even rivers." While there was nothing like this on Arrakis. Maybe the baron has a wrong globe, although it is reported that the best masters of the

metropolis made it? The original text says - "And you will not find anywhere (on Arrakis) neither seas, nor lakes, nor rivers" [Poghosyan, 2017].

A little later, the Baron is brought a letter from Duke Leto, and Peter reads: "It is a pity that the art of kanli (vendetta) is still worshiped in the Empire." But the duke does not regret it at all, he, in fact, writes to the baron precisely with the aim of announcing a vendetta! And it is said in his letter that "the art of kanli still has its admirers." A little later it is said that it was possible to "force Leto to exchange Caladan for Dune - and without any conditions." And in the original - "... and without any alternative."

The most decent was the translation published by "Fairy" (Moscow, 1992) - "Blue Dune". Still, it is the best translation of many - although "best of the bad" is not necessarily "good." Precisely because in this translation there are much fewer factual errors (there are pages where there are no factual errors at all).

Let's start with an old friend - the ducal castle. This time, the Atrides live "in the ancient stone pylon of the castle of Caladan." And doesn't it seem strange to live in a pylon at all. Or, say, in the buttress.

The same phrase says that "it became stuffy", while the author's weather change happened exactly the opposite. After a few phrases, there follows an example of the lack of a sense of language (out of many): "in the blood of the ruler there must be guile." And a little lower - even better: "Sleep well, you wicked wretch," - this is how the Reverend Mother says goodbye to young Atrides. On the same page, the word "quasyfief" is translated as "quasi-fief". Maybe this fife is "high" for someone, but not for the reader, who, as a result, will not understand that Arrakis was at the House of Harkonnen in a fief (quasi-fief, to be precise) [Kennedy, 2016].

And just below is an example of phonetic deafness: the rather awkward word "fafreluches" has been translated by no means at all into the "system of caste fofreluches". The beauties of style sparkle in phrases such as: "... Jessica turned around like a whirlwind and, whistling with her skirt, flew out of the room with a wide step, shutting the door securely behind her," "[his] aorta was filled with blood" (was it empty before?), "pale pink gums, predatory gleaming with silver teeth when talking," and so on. It is necessary to discuss stylistics mainly in relation to "blue Dune", because in other versions, stylistics, due to the low quality of translation as a whole, is generally meaningless to discuss. In "Blue Dune" stylistic errors still stand out. Here are more examples: "A crooked scar on his face was twisted in a smile," or "Who would the Harkonnens best target?" [Poghosyan, 2017].

Some of the other inconsistencies include: the room of Atrides Jr., and in it ... "A bookcase stood on the left against the wall. It can be moved to the side, thus opening a closet with shelves on the left side." But "closet" is actually a "wardrobe". A similar mistake is found in the translation of one of Silverberg's stories: it said that "skeletons began to crawl out of all the closets in the city." The sight is cleaner than the Apocalypse - and it was about "skeletons in the closet", that is, all the unpleasant secrets suddenly began to surface!

Error of Fact: The widow and son of the duke are watching a desert storm. "Looking at the pointed rock, he suddenly saw how a sudden gust of wind literally blew away its brown top." And from this storm, the heroes are hiding in a tent. In fact, the wind instantly covered the rock with sand, turning it into a gentle hill.

"The roads are not easy on Arrakis" - English "ways" is translated as "way of life", "customs", and the phrase is translated as "Life is not easy on Arrakis". The "idle" living in the "villages" evokes a mirage of log huts and fields lost in the Arracian sands, where one strip is lonely uncompressed. The word "old man" does not fit Baron Harkonnen, a giant swollen with fat (the old man must be small and crooked).

The Guild is said to be "insidious", and this is translated as "an internal parasite: at first it sucks a little blood until the owner objects, and then you are in her fist: pay, pay and pay." Meanwhile, this word simply means "cunning", although it has a common root with "inside". "Parasite" was not mentioned there at all.

A man crawled out onto the crest of a dune - a night moth numb under the morning sun." The numb moth will not crawl away anywhere, and no one is numb in the author - there was "mote", not "moth", that is, the person looked like a dot, a tiny speck. The translator added about numbness on his own to explain the "moth".

"From under the bandage (above it was said that it was a turban), straw-colored strands of hair hung down, a sparse beard and thick eyebrows protruded." Mentally draw a beard sticking out from under the turban. "Someone was pleased to think that he would die just like that, at the hands of his own planet." This is followed by the "fragile box of the windward side of the dune" - this is just a typo, meaning "crust". And below - "green forms of life"[Westfahl, 1993]. Here is a plant, there is an animal, and here is a man." This is again a misprint, meaning earthly forms. And here's a typo - "Cults of the Dead" was the name of a film shown to Paul by his mother [Ray, 2019].

Still, "Blue Dune" was the closest to the original. Although Herbert was dried up - all the emotions, all the heat evaporated, and it turned out rather boring, according to many critics. And in other places, trying to "revive" the speech, the translator (editor?) made it rather ridiculous, simply due to the weak command of the native language.

Sometimes in Victorian England gentlemen are invited to a brothel - and this mistake is so old that it is exemplified by everyone who writes about England. We are talking about a pub, that is, a pub (literally really "public house" in English). Then a military man is described: this is an officer sitting in a restaurant, and "the chest of his tunic is smeared with fruit salad." And this slob calmly talks with the senator and his wife. And all because the military called the order stripes "fruit salad" - those motley stripes that are worn instead of medals, so as not to ring too much. A "tunic" is a "uniform" or "jacket".

In general, translators have a lot of trouble with the military. Then they urgently demand to bring ammunition to the positions - although it is not clear why belts and harnesses are needed in the midst of a battle: after all, in English "ammunition" means "ammunition", and the Russian word "ammunition" means everything that the military wear, except for the uniform itself and weapons, as well as horse harness when it comes to cavalry. Or here: "there were barrels filled with gunpowder." If the translator was embarrassed by the absurdity of the phrase and looked into the dictionary, the barrels of gunpowder would not turn into barrels [Poghosyan, 2017].

And recoilless guns would not have become mysterious recoilless (and even in some story "incompressible") guns. An officer, having heard the order of a senior in rank, would not have yelled "ay-ay-ay, sir!", But would have answered "Yes!" because "Aye, aye, sir!" is exactly "yes!". And a medieval scoundrel would not aim at a positive hero from an incomprehensible javelin, and would not wear a corduroy suit - he, discharged into a velvet jacket, would point a spear at the chest of a daredevil. The rider would not pull the reins (however, this is no longer a translation error, but ignorance of the realities: the rider has the reins, and the coachman has the reins).

As in the case when the hero who received a blow in the groin thinks that "his balls are swollen to the Masonic jug". The Masons did not have any special jugs - we are talking about wide-necked bottles of the popular Californian wine "Paul Masson". The spacewalker would not feel like a cuckold when he looked at the pretty waitress - he would feel ready to attack the horny innocence. "A perambulator with a

woman driver was driving towards me on the road." "Perambulator" is a baby carriage (usually abbreviated in "pram", but it is in the dictionary! And the woman, clearly, not driving - she just rolls the wheelchair [Ray, 2019].

The word "flint" is always confused: they will show us a medieval flint pistol - still a germanium sword and a selenium arquebus; - then, on the contrary, they will demonstrate flint transistors. It brings the translators and word formation to life, bringing to life the terrible bird of the fish-hawk. It was a fishing hawk, and the translator somehow forgot that the type of word he used meant hybrids or "something average in between".

Speaking of the Bible and other religious literature. So someone with "lamps of his mouth" floats onto the pages of Zelazny's translations. And this was Leviathan - "the flaming ones to feed him"... In one of the translations the translator found "flaming ones". Or Saint John the Baptist appears. Of course, science fiction - that's why it is fantastic, there is St. Isaac (Asimov), and St. Albert (Einstein).

But the hero is a robot named Noah. And his comrade Uzzia. And also Jonas, Job and Jeremy. The robots were named after the Old Testament prophets, and in the Russian translation of Scripture their names sound: Noah, Hosea, Jonah, Job and Jeremiah. These are the heroes sitting in the monastery cell: there is a pause in the conversation, and there is silence, "only from the rose garden came the clicking of a nightingale." In the original, the nightingales were not there. They just clicked dryly in the silence of the rosary.

The rosary in English is the same, therefore the translator used the image of a nightingale, sensibly judging that the rosary itself usually does not click. And a similar story in another book - the heroes, going to battle with the undead, ask the priest if he has a consecrated rosary. Someone has committed a murder. "What did they do to him?" - the hero asks about the killer. And he gets the answer: "They treated him according to the Mosaic law." Mosaic law is nothing more than "the Mosaic law". Therefore, "an eye for an eye".

Paul is overcome by the "thoughts of a partisan". And Jamis fights with him "in his underwear." "When our grandfather the sun sits down, in the dark the chromoplast becomes transparent." "We have the same losses," Paul thinks of Chani (in this translation - "Cheney"). And here is the change in meaning: "I have borne you a son," Chani says, and adds, "And you will get the rest as soon as you can." There is confusion with the word "rest" - the translator understood it as "something else", while here it is "relaxation": "You must rest now as much as you can" (Paul is facing a serious test). About a dry, skinny person: "He looked like a dried mummy."

The title of the book - "Count Fenring - in profile". Again, incorrect, since "profile" is a "short biographical sketch". And "crest" is not a cross, but a crown. "Deep wrinkles cut across Feyd-Rautha's forehead. He frowned" [Kennedy, 2016]. But Feyd-Rauta is wearing a black blouse in the arena. The "white lie" is an innocent lie, the exclamation. Paul calls Chani "sihaya". The word "sihaya" is in Fremenian "spring in the desert".

"This night", Jessica thinks, "only those who have settled down for the night underground have the right to brag". And the author's case is the other way around: "Does the one who huddled underground for the night today have the right to brag?"

A lot of confusion over the details: in the original, "sat with his legs crossed" - in translation, "lounging." In the original, "pursed his lips" - translated "pouted his lips."

The artist who designed that edition drew the Fremenian kris with something like a two-pronged fork. He, apparently, was guided by the assertion of the translator that "he was, as it were, with two points." Was there a point and a half? The original

says: "he was double-edged like a dagger." And the housekeeper Mapes says about Chris - "Whoever sees him must be cleansed or killed." For some reason, interpreters replace "killed" with "branded".

The Great Mother is called "the female personification of spice" (which in turn is called below the spice). The "sandsnorkel" is bewildering - if you look in the dictionary, there is also a "snorkel". This is a tube, through which, for example, submarines take air. "Snooper" derives from "to snoop" - "poke your nose (into other people's business), sniff out") [Ray, 2019].

And it is not at all a "radioactive destroyer" - it does not destroy anything. It sniffs out, detects poisons. The "dump boxes" were translated into "lead boxes"? It is literally a "drop-box", there was nothing about lead. Later it had to be translated by meaning ("cargo bomb").

All in all, the available translations of 'Dune' have clearly improved with each new rendition, which is explained by the ever-growing availability of reference materials. What is more, translators who did their renditions later on, were extensively using previous works as manuals to continuous self-improvement. The first translations, mainly coming from amateur authors, contain numerous mistakes caused by either lack of proper literature for consulting or by low overall level of language command. However, translations completed after 1990 show distinct improvement on all fronts and remain in demand by publishers to this day, even though such translations do contain a number of imperfections that can still be revised and corrected with new renditions.

References:

- [1]. Kennedy, K. (2016). Epic World-Building: Names and Cultures in Dune. *Names*, 64(2), 99–108. <https://doi.org/10.1080/00277738.2016.1159450>
- [2]. Poghosyan, Z. (2017). A study of neologisms in science fiction. *Academia.Edu*. https://www.academia.edu/24801285/A_study_of_neologisms_in_science_fiction
- [3]. Ray A. (2019) The Translation of Dune: An Encounter of Languages. In: Lewandowska-Tomaszczyk B. (eds) *Contacts and Contrasts in Educational Contexts and Translation. Second Language Learning and Teaching*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-04978-2_122
- [4]. Westfahl, G. (1993). The Words That Could Happen: Science Fiction Neologisms and the Creation of Future Worlds. *Extrapolation*, 34(4), 290–304. <https://doi.org/10.3828/extr.1993.34.4.290>

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.03

MODERN INNOVATIVE METHODS OF TEACHING FOREIGN LITERATURE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF I-II LEVELS OF ACCREDITATION AND THEIR INFLUENCE ON EXPANDING THE POTENTIAL OF PERCEPTION BY STUDENT READER OF LITERARY AND ARTISTIC WORKS

Nataliia Drazhan

lecturer of the 1st category
Cherkasy State Business College

UKRAINE

The transformational processes in the socio-political and cultural-historical relation that have taken place in Ukraine in recent years directly affect the development of the multi-level education system. Reforming higher education institutions of the I-II levels of accreditation in Ukraine affects the formation of innovative concepts in the field of scientific and methodological understanding of academic subjects and their teaching.

The modern process of studying foreign literature by students of higher educational institutions of the I-II levels of accreditation of Ukraine in most cases remains in the pedagogical and methodological terms within the framework of the traditional educational paradigm and didactocentric approaches. Thus, creating an objective contradiction in the assimilation of the subject. This, in turn, leads to a decrease in the cognitive activity of students, moreover, there is a general decline in interest in literary reading, which reduces reading and enhances the tendency of low culture in society [3, 65].

The reason for the above, in our opinion, lies in the insufficient realizability of the two types of dialogue. The first is an educational dialogue between teacher and student. The second is the dialogue between the author with his work of art and the teacher. That is, the basis of this problem is the insufficient use in practice by some teachers of foreign literature of the declared general education transition to a system of student-centered learning. In particular, their implementation of a dialogue approach in teaching [1, 30]. Hence, there is a need for a scientific and methodological understanding of both personality-oriented and dialogue approaches in the literary education of higher educational institutions of the I-II levels of accreditation. First of all, in the process of reading works of fiction in the classroom of foreign literature.

There is an interaction between two worlds – a literary work and a reader. This is when the reader penetrates into the worldview of the author of a literary and artistic work and forms his statement [2, 187]. In accordance with this, the question arises regarding the finding of what is common between the subjects of the dialogue and the rejection of the subjects from each other.

In the process of mastering the text, not the last role is assigned to its motivational analysis. So, from the standpoint of a systematic approach in a higher educational institution of the I-II levels of accreditation in Ukraine, it is proposed to use the project method in order to accustom the student reader to self-projection of a

personal dialogue with a literary and artistic text in its holistic assimilation. Thus, realizing teachings through discoveries, research and solutions to problem situations [3, 68]. It should be noted that the foundation of the above process is the constructive activity of a teacher of foreign literature, which is aimed at instilling in students-readers of higher educational institutions of the I-II levels of accreditation of research skills in mastering a literary and artistic work [1, 31].

An equally important component of the problem we are investigating is precisely the interpretation by the student reader of the essence of the text that he is mastering. The ability to perceive information from the outside plays an important role in this process. This perception is marked by three basic positions: kinesthetic, auditory and visual [2, 190]. Why is their presence so important for the formation of the student reader's worldview? The reason lies in the need to comprehend the prosaic text through the auditory, visual and kinesthetic perception of external information. In particular, both the first and second perception are directly focused on the graceful and descriptive components of the text. At the same time, the kinesthetic position is concentrated on the existing plot-event and structural components of a literary-artistic work. Acquiring the appropriate skills makes it easier for the visual student to move in the direction of outlining the world depicted in the work. While the kinesthetic reader, they give more opportunities in his desire to focus on the details [3, 71].

One of the main tasks of the teacher during the lesson of foreign literature is to promote the uniform development of the student-reader's kinesthetic, auditory and visual perception of a literary and artistic work. In this way, the teacher helps the student to expand and improve their skills in high-quality mastering of the text through the details. For example, the relationships between characters and their actions. As well as pay attention to descriptive elements such as portraits, landscapes, etc. [1, 32].

Having studied all the components of the scientific problem «Modern innovative methods of teaching foreign literature in higher education institutions of I-II levels of accreditation and their influence on expanding the potential of perception by student reader of literary and artistic works» the author came to the conclusion that this process is determined by selectivity. This, in turn, creates the basis for an individual and differentiated analysis of a literary and artistic work. In addition, using the latest methodological tools and didactic material, a teacher of foreign literature should focus on the individuality of each student reader, taking into account his age and psychological state. The creation of appropriate conditions during the lesson of foreign literature contributes to the dynamic work of the student in the direction of the productive assimilation of the work through the dialogue positions «student – teacher – text». Thus, it expands the student's potential for perceiving a literary and artistic work.

References:

- [1]. Gordienko, O. (2004). Methodical recommendations for the interconnected study of Ukrainian and foreign literature. *Ukrainian literature in a comprehensive school*, 1, 29–32 [in Ukrainian].
- [2]. Shklovskaya, O. (2006). Formation of reading competence in the context of the modern methodological paradigm. *Scientific Bulletin of Chernivtsi National University «Series of Pedagogy and Psychology»*, 300, 184–194 [in Ukrainian].
- [3]. Shklovskaya, A. (2006). Reading competence in the general system of competencies. *Collection of scientific works of the Berdyansk State Pedagogical Institute named after P. Osipenko*, 1, 62–72 [in Ukrainian].

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.04

АБРЕВІАЦІЯ: ІСТОРІЯ ТА СЬОГОДЕННЯ

Бугаєнко Лариса Петрівна

викладач вищої категорії

*ВСП «Одеський автомобільно-дорожній фаховий коледж
державного університету «Одеська політехніка»*

УКРАЇНА

Протягом останнього пів століття аббревіація досягла вершини словотворення не тільки в українській мові, але й у багатьох інших мовах. Історію появи аббревіатур датують 20 рр. XX ст., першими користувачами яких вважають телеграфістів, котрі послуговувалися скороченнями суто для «економії» [1]. Однак аббревіація бере початок ще з давніх-давен, із часів слов'янської писемності, а саме з XI ст. Із цього часу з'являються так звані титловані скорочення, наприклад, в Остромировому Євангелії (1056-1057) функціують Бгъ, гдъ, праоць. З XV і до XX століття дослідниками було виявлено десятки томів лексикографічних та художніх праць, де було зафіксовано більш ніж 10 тис. скорочень. Саме в цей період виникають узвичаєні скорочення на кшталт р. – рік; оз. – озеро; т. ін. тощо.

Специфікою оформлення аббревіатур були букви, які покривалися титлом. Прийнято вважати, що видозмінений знак титла був призначений для покриття *nomina sacra*. *Nomina sacra* виділяли не тільки у слов'янських культових книгах, але і в давньолатинських, давньогрецьких, давньоєврейських та інших.

Із періоду використання тител з'являється й «крапка». Вона використовувалася з метою позначити закінчення тексту сакрального змісту. У слов'янській аббревіації XVII ст. «крапка» є головним знаком скорочення, витісняючи чи титла, чи виносні букви та інші способи сигналізації. Крапка як пунктуаційний знак після слів, записаних скорочено, ставилась вже з XI ст.

Що стосується самого написання сакральних слів, то вони виникають, як вважають етимологи, під час перекладу священних книг з однієї мови на іншу в результаті помилкової інтерпретації консонантних записів представників європейського локалізовано-звукового письма. У слов'янському письмі перші сакральні скорочення було взято з іншомовних текстів. Засади для скороченого (під титлом) написання слів були «ідеологічними» (П. Я. Черних), тобто відмічались титлами і скороченням персональних лексем визначеного смислового змісту [2]. Уже з XVI–XVII ст. правила титлування значно втрачають свою святість і входять до складу інших орфографічних правил. Згодом титловані слова зникають і на зміну їм приходять слова ініціального типу скорочення. А. Д. Кукаріна тлумачить аббревіатуру як знак знака, завдання якого вона вбачає в узагальненні дійсності. Звідси дослідниця висновує, що аббревіатура – двічі узагальнена дійсність, бо в ній співіснують сакральність і мовна економія як мотиви творення аббревіатур [3].

3 жовтня 1917 р. розпочався новий етап у розвитку аббревіації, нова історія цього способу словотворення. Саме післяреволюційні аббревіатури отримали назву «радянських скорочень». Масове поширення аббревіатур у мовах було зумовлене тими змінами, які виникли в результаті революції. Багатослівні описові назви, котрі виникли після революції, стали мотивувальною базою для аббревіації, призвели до її обов'язковості задля мовної економії. Аббревіація

уможливлювала максимально оперативне творення однослівних назв, що в післяреволюційних умовах було не лише важливою перевагою; вона не знала обмежень на шляху до творення однослівної назви, а створювані аббревіатури були зручні у використанні [2].

Як вважає більшість дослідників перші аббревіатури виникли наприкінці XIX – XX ст. Розквіт аббревіації припадає на 20–90-ті рр. XX століття, які інколи називають «сторіччям аббревіації». Н. М. Хрустик підкреслює, що перший бум аббревіатурного творення слів припав на початок XX ст., і пов'язує його зі змінами в житті суспільства. Другий бум, на її думку, відбувся в 50-і роки попереднього століття. Наступне піднесення цього способу словотворення в українській мові зумовлене історичними подіями 90-х років [4]. Зараз дериваційна активність розгляданого способу словотворення доволі висока, попри те, що особливо зросло слово- та основоскладання [5], оскільки саме складання здатне швидко реагувати на потреби номінування нового.

Надзвичайно великий потік інформації (зокрема збільшення кількості друкованих, а особливо електронних видань), з одного боку, та поширення складних, багатослівних найменувань, з другого, викликали природне бажання скоротити обсяг тексту шляхом введення в нього скорочень-аббревіатур. У наш час джерелом аббревіації став науковий прогрес, необхідність якомога швидшого обміну науковою інформацією. Кількість аббревіатур та відаббревіатурних слів активно зростає, звідси й велика продуктивність відомих та поява нових аброоснов. У вісімдесяті роки минулого століття словники фіксували всього кілька аббревіатур із семантикою машин, знарядь тощо, а останнім часом до них додалося чимало таких слів. Крім них, активізувалися назви на позначення осіб, абстрактних понять, дій, об'єднань, установ, партій, предметів, термінів тощо [6].

Як зауважує Н. Ф. Клименко, стрімке зростання складних слів (комполітів, юкстаполітів та аббревіатур), збільшення їхнього словотворчого потенціалу демонструє інтелектуалізацію сучасної української літературної мови [2], що охопила різні сфери її функціонування, особливо медійний дискурс. Очевидно, й надалі продуктивним буде відаббревіатурне словотворення.

Список використаних джерел:

- [1]. Сербенська, О. (2001). Інновації у мові сучасних українських мас-медіа. *125 років Наукового товариства імені Шевченка* (с.158-177). Львів, 2001.
- [2]. Алексеев, Д. И. (1979). Сокращенные слова в русском языке. Саратов.
- [3]. Кукаріна, А. Д. (2014). Історія виникнення та функціонування терміна аббревіатура. *Вісник Донецького національного університету*, (1-2), 147-152.
- [4]. Хрустик, Н. М. (2015). Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір : підручник. Одеса : Фенікс.
- [5]. Хрустик, Н. М. (2016). Активні процеси словотворення в сучасній українській мові: складні слова. *Слов'янський збірник*, (20), 123-135.
- [6]. Клименко, Н. Ф., Карпіловська, Є. А. & Кислюк, Л. П. (2008). Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.05

ВЕРБАЛЬНЕ ВИРАЖЕННЯ ОБРАЗУ ЛЮБОВІ В КНИЗІ ДЖЕЙН ОСТІН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ»

Яковчук Ліана Тимофіївна
Національний університет «Острозька академія»

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Худолій А.О.
доктор політичних наук, професор
Національний університет «Острозька академія»

УКРАЇНА

Анотація. Стаття присвячена дослідженню вербального вираження образу любові у книзі Джейн Остін «Гордість та упередження». У роботі класифіковано лексику, що використовується у контексті любові та прояву почуттів, а також проаналізовано її вживання.

Постановка проблеми. Один з найпоширеніших способів вираження любові та почуттів є словесний. Останні декілька років науковці все більше і більше звертають увагу на емоційний стан людини. Однак його реалізація ще повністю не досліджена як в теорії тексту так і в теорії комунікації [5]. Сьогодні лінгвісти намагаються вивчити тексти, що містять в собі вираження емоцій, що представлені мовними засобами, за допомогою яких ці явища висловлювані. Тобто, існує потреба у вивченні лексичного відображення любові художнього тексту за допомогою сучасних напрямків лінгвістики, а зокрема у малодослідженому творі Джейн Остін.

Аналіз останніх досліджень та публікацій : ця тема досліджувалась як і європейськими науковцями (Селлін Неллі Анудо, Бенард Кодак, Еллен Тіссен) так і російськими та українськими. Світлана Матрінек вивчала асоціативні дієслова до слів 'любити/кохати'[4]. Емоційні концепти в культурній парадигмі мовної об'єктивності досліджувала О. О. Бахаров [1]. В. Калько зробила лінгвокультурний аналіз кохання[3]. Лексичні засоби вираження любові були описані Н. О. Герцовською та О. М. Лабош [2]. Шаховський В.І. сформував категоризацію емоцій у лексико-семантичній системі мови [6].

Мета наукової статті полягає у здійсненні аналізу лексичного відображення категорій любові та дослідження лексичних одиниць за допомогою яких відбувається вербалізація емоційного стану героїв у книзі Джейн Остін "Гордість і упередження". Досягнення мети вимагає виконання таких завдань:

- зробити кількісний аналіз лексичних одиниць, які репрезентують любовну тематику;
- класифікувати лексику, що презентують емоції;
- розглянути різні категорії лексичного вираження образу любові.

Виклад основного матеріалу. Мовний акт продукує конструювання значення стверджує Блур[8]. Саме ці значення, які формуються допомагають людям порозумітися. Крөггер і Вуд вважають, що мова являється не просто інструментом опису та засобом спілкування, але соціальною практикою та

інструментом у досяганні цілей[10]. Тому науковці та філологи досліджують способи вираження певних понять, образів та ідей. Зокрема, О.М. Василенка та В.В. Хоріянова здійснили наукове дослідження поняття «Good» у різних мовах[9]. У цій статті розглядаються особливості лексичного вираження образу любові на прикладах з роману Джейн Остін 'Гордість та упередження'. Нам вдалося визначити деякі закономірності частоти вживання слів любовного характеру. Зокрема, це слова *love*, *fall in love*, *admire*, *admiration*, *affection*, *attachment*. Частота вживання автором цих слів, подано у таблиці.

Таблиця 1

Частота вживання лексеми 'Любов' у романі Д. Остін

Love	110 разів Як іменник - 71 Як дієслово - 30 Як інші частини мови 9
Affection	81 раз
Admire	33 разів
Fall in love	27 разів
Admiration	25 раз
Attachment	11 раз

Найчастіше Джейн Остін використовувала слово 'love' Це 38% від використаних слів, що мають любовну тематику. 'Affection' складає 28% вживаної любовної лексики. Дієслово 'admire' та іменник 'admiration' утворюють 11% та 9% відповідно. Фраза 'fall in love' репрезентована у 9%, а найменша кількість разів вжито іменник 'attachment', всього 5%.

Шаховський класифікує три групи лексики, що презентують емоції. Перша група це специфічна експресивна лексика [6]. У книжні ми виділили такі приклади: 'all love must be vain', 'very much in love with her', 'the violence of my affection', 'evident admiration of her' [7]. Емоційне значення цих слів створюється засобами словотвору [6].

Лексика, що називає емоції складає другу групу. Іншими словами це вербалізація емоційного стану[6]. З прикладів можна помітити, що на сторінках роману такі іменники як 'interest', 'attachment', 'delight', 'affection', 'admiration', та прикметник 'loveliest' 'embarrassed' 'favourites', 'attentive' 'flattered' є словами, що називають емоції [7].

До останньої групи належить лексика, що виражає емоції. Ці приклади належать до емотивної лексики, тобто слів, що не називають емоції, але описують їх (опис є свідомим вираженням емоційного стану мовними засобами) [6].

'Oh, yes!--of that kind of love which I suppose him to have felt' [7] **Увага!** **Источник ссылки не найден.** с. 127]. Вигук 'Oh, yes' є вираженням емоційного стану персонажу в момент мовлення. Назви немає, але читач розуміє, яка емоція була висловлена.

Любов у романі Джейн Остін також зображена лексичними одиницями, що позначають такі категорії як 'сильна симпатія до когось', 'улюблена людина', 'пристрасть' та глибоке, ніжне 'почуття прихильності' до когось.

Першу категорію демонструють такі приклади як 'I admire and love you', 'true affection', 'greatly admires', 'so strong an affection', 'strength of that attachment', 'prosperous love' [7]. Іменники часто підсилюються прикметниками, за допомогою яких утворюється значення сильної симпатії.

Категорію 'улюблена людина' демонструють переважно прикметники

'*beloved sister*', '*his favourite child*', '*amiable neighbour*'. Проте у тексті також трапляються іменники '*professed lover*', '*my love*' [7**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Пристрасть ми можемо спостерігати у таких лексичних одиницях як '*much in love*', '*violently in love*', '*overflowing with admiration*', '*out of her senses wild admiration*', '*the violence of my affection*', '*earnest, steadfast gaze*' [7].

Глибоке, ніжне почуття прихильності до когось у тексті виражається такими виразами як '*expression of heartfelt delight*', '*what importance she was to him overcome a sentiment*', '*heart did whisper warm feeling*', '*delicacy of your feelings healthy love*', '*a very tender affection for Bingley*', '*all the warmth of first attachment*', '*a deeper sentiment of gratitude*' [7].

У ході аналізу лексичних одиниць, що відображають любов у романі 'Гордість і упередженні', ми виокремили також групу прикладів, що не називають емоції чи почуття пов'язані з цим феноменом, але зображують дії .

'*They now walked on in silence, each of them deep in thought. Elizabeth was not comfortable; that was impossible; but she was flattered and pleased. She watched him whenever they were at Rosings, and whenever he came to Hunsford; but without much success*' [7**Ошибка! Источник ссылки не найден.** с. 229]. У даному прикладі немає лексики, що називає чи описує любов, але '*walked on in silence, each of them deep in thought*' має значення, яке цілком зрозуміло читачам, що головні герої мають переживання пов'язані з внутрішньою симпатією один до одного.

"*Elizabeth answered only by a slight bow. Her thoughts were instantly driven back to the time when Mr. Bingley's name had been the last mentioned between them; and, if she might judge by his complexion, his mind was not very differently engaged*" [7 с. 228]. Ці прості дії виражають внутрішні переживання, хоча і не називають емоції, які при тому відчувають герої.

Ще одною категорією, якою послуговується авторка, щоб виразити почуття любові є мова дотиків.

"*Elizabeth jumped out; and, after giving each of them a hasty kiss, hurried into the vestibule, where Jane, who came running down from her mother's apartment, immediately met her*" [7 с. 337]. Поцілунок означає наявність теплих і глибоких відносин, навіть якщо він зроблений у поспіхах . На відмінну від простого словесного привітання або рукопотискання, поцілунок використовується для вираження почуттів любові.

"*Elizabeth, as she affectionately embraced her, whilst tears filled the eyes of both, lost not a moment in asking whether anything had been heard of the fugit*" [7 с. 254]. Завдяки таким словосполученням '*affectionately embraced*', '*affectionately taking her hand*', '*who was walking arm-in-arm with*' [7] ми можемо дізнатися про особливі теплі стосунки між героями.

Любов може стати джерелом як позитивних, так і негативних переживань, станів, що виражається лексичним засобами. Нам вдалось визначити, що у тексті ця категорія представлена такими прикладами:

'*never be happy without him*'; '*to overcome a sentiment so natural as abhorrence against relationship*'; '*she was flattered and pleased*'; '*had not my feelings decided against you*' [7 с. 172]. До позитивних переживань належить '*was flattered and pleased*',. До негативних - '*never be happy*', '*abhorrence against relationship*' [7].

Окрім слів, що маю значення, окрему категорію представляють лексичні вирази, що описують зовнішній вигляд закоханої людини.

'*They were within twenty yards of each other, and so abrupt was his*

appearance, that it was impossible to avoid his sight. Their eyes instantly met, and the cheeks of both were overspread with the deepest blush. [7 с. 223]. Фрази *'cheeks of both were overspread with the deepest blush'* *'gave her a look expressive of wonder'*, *'the expression of that look was disputable'*, *'sometimes it seemed nothing but absence of mind'* [7с. 162] не називають емоцій, але за описом зовнішнього вигляду ми можемо визначити, що переживають герої.

До концепту любові у романі 'Гордість та упередження' відносяться слова *'dear'*, *'sweetheart'*, *'beloved'*, *'darling'*, *'sweet one'*, *'honey'*, *'dearest'*, *'angel'* [7], тому що вони є конотативними компонентами вище згаданого феномену. Але в той самий час вони становлять найменше число інтегральних одиниць по відношенню концепту любові.

Отже у романі Джейн Остін ми виділили три групи лексики, що презентують емоції. Це експресивна лексика, вербалізація емоційного стану та група емотивної лексики, тобто слів, що не називають емоції, але є зрозумілим, що малює на увазі. Також було визначено такі категорії як 'сильна симпатія до когось', 'улюблена людина', 'пристрасть' та 'глибоке, ніжне почуття прихильності' до когось. У творі також присутні лексичні одиниці, які зображують дії, що пов'язані з феноменом любові та описують зовнішній вигляд закоханої людини. Нам вдалося визначити, що в тексті присутні мовні одиниці значення яких містять відповідну оцінку позначуваних ними явищ та конотативні компоненти концепту любові.

Перспектива подальших досліджень. Ми вбачаємо перспективу у подальшому дослідженні вербального вираження образу любові, а саме у граматичних конструкціях та засобах, які використовуються у художніх текстах.

Список використаних джерел:

- [1]. Бахарова О.О. (2017) Емоційні концепти в культурній парадигмі мовної об'єктивності. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації*, 9-12.
- [2]. Герцовська Н. О. (2019) Лексичні засоби вираження любові в англійській мові. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*, (3), 81-88.
- [3]. Калько В. (2010) Лінгвокультурний аналіз концепту КОХАННЯ (на матеріалі українських паремій). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Лінгвістика*, (10), 187-192.
- [4]. Мартінек С.В. (2004) Амбівалентність концепту любові за результатами асоціативних експериментів. *Культура народів Причорномор'я*, (49), 33-36.
- [5]. Степанюк М. П. (2016) *Репрезентація емоційного стану художнього персонажа у жіночому романі: лінгвокогнітивний і гендерний аспекти на матеріалі романів Ш. Бронте та Е. Бронте* (дис. ...канд. філол. наук). Херсонський державний університет, Херсон, Україна.
- [6]. Шаховський В.И (1987) Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж: Издательство ВГУ.
- [7]. Austen J. (2018) *Pride and Prejudice*. Ware: Wordsworth.
- [8]. Bloor, E. (2004) *Story time*. Orlando: Harcourt.
- [9]. Vasylenko O. M., Horiainova V. V. (2018) The concept "good" in the English-language picture of the world. *Гілея: науковий вісник*, (130), 260-264.
- [10]. Wood L. A., Kroger R. O. (2000) *Doing discourse analysis: Methods for studying action in talk and text*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.06

ПЛЮСИ І МІНУСИ ВИКОРИСТОВУВАННЯ QR-КОДУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Безруких Анна Станіславівна

студентка факультету ветеринарної медицини

Національний університет біоресурсів і природокористування України

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

ORCID ID: 0000-0002-4812-7719

Вакулик Ірина Іванівна

канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації

Національний університет біоресурсів і природокористування України

УКРАЇНА

Із кожним новим етапом становлення людського суспільства, інформація стає більш затребуваним і найбільш важливим ресурсом. Інформація потребує захисту. І для цього вона, найчастіше, піддається кодуванню з боку відправника і дешифруванню з боку одержувача. QR-код є проміжним закодованим станом інформації, яка може бути розшифрована будь-ким, хто володіє скануючим пристроєм. На QR-код не покладається обов'язок суворої захисту інформації, для цього створені інші технології (наприклад, електронні ключі, здатні використовувати складні математичні функції для кодування інформації) [1].

Основною перевагою QR-коду стало те, що він легко і швидко зчитується за допомогою скануючого пристрою. «Код повинен легко читатися» – це стало головною метою компанії-розробника QR-коду в 1994 році. І це дійсно так, тому що код можливо прочитати та розшифрувати під будь-яким кутом та навіть у перевернутому стані. Для здійснення цього алгоритму було написано безліч програм, здатних розпізнати і дешифрувати QR-код. Наприклад, для мобільних пристроїв були створені такі додатки як QRCodeReader, KaywaReader, UpCode і багато інших. Практично всі вони знаходяться у вільному доступі.

Як і всі сучасні технології QR-код має свої переваги та недоліки. До переваг, на нашу думку, належать:

- Цей код відноситься до типу відкритих технологій, які доступні кожному; відтак і отримав великий попит, особливо у сфері маркетингу.

- Якщо порівнювати звичайний код та QR-код, то в другому майже неможливо пошкодити графічний малюнок; також він вміщує в себе набагато більше інформації, яка є кодовою.

- Основною перевагою є швидкість використання і взаємодії з іншою інформацією. Немає сенсу вводити посилання на клавіатурі комп'ютера чи смартфоні, достатньо відсканувати QR-код через камеру – і пристрій автоматично перейде на потрібний сайт.

- Це полігон для прискорення ідей та задумів між бізнесом, державою і громадянами в усіх сферах життя, включаючи економіку, культуру, екосистему [2]; це новий засіб комунікації нового рівня, масштаби якої допомагатимуть гармонізувати відношення у суспільстві [3; 4].

Серед недоліків, а радше, мінусів слід відзначити:

- Необхідність бути впевненим, що адресат має технологічну можливість просканувати QR-код. Для прочитання такого коду необхідні гаджети, які вміють сканувати та зчитувати необхідну інформацію.

- QR-код є загальнодоступною технологією, отже, не можна зберігати «секретну» інформацію у вигляді QR-коду, оскільки код не надає відповідний рівень захисту інформації.

- Код має обмеження у кількості інформації: він може вміщувати дані, які не перевищують 4кб – переважно, це букви, цифри, посилання, географічні координати, а відтак неможливо, наприклад, закодувати повноцінну книгу в один стандартний QR-код.

- У нинішній вік цифровізації «інструмент спілкування» для представників вікової групи за 70 і вище мережева комунікація асоціюються із небезпекою, бо начувані із засобів ЗМІ про усіляких хакерів; певний відсоток населення не вміє чи не має можливості користуватися сучасними технологіями, тож не для всіх використання QR-коду є зручним, а навіть навпаки, створює додаткові обтяження.

У цілому використання QR-коду є прогресивним кроком у світі інформаційних технологій, але не потрібно забувати, що технології повинні підлаштовуватися під людину, а не людина під технології.

Список використаних джерел:

- [1]. Ковальов, О. І. (2016) QR-коди, їх властивості та використання. *Молодой ученый*, № 10 (114), С. 56-59. URL: <https://moluch.ru/archive/114/29398/>
- [2]. Kushnir, A. I. & Vakulyk ,I. I. (2018) Цінність унікальних вікових дерев – пам'яток природи. *Біоресурси і природокористування*, Т. 10, № 3-4. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bio/article/view/bio2018.03.023>
- [3]. Vakulyk, I. I. (2018) Greenery of Kyiv parks and public gardens: to the issue of a description. *Науковий вісник НУБіП України. Серія: Гуманітарні студії*, № 280, Р. 83-87. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Gumanitarni/article/view/10925>
- [4]. Poljakova, N. O. (2015). Metrolohija i standartyzacija [Metrology and Standardization]. *Fitosociocentr*, 214.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.07

СИСТЕМА ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНІ В. ВИННИЧЕНКА «СОНЯЧНА МАШИНА»: КЛАСИФІКАЦІЯ ЗА РОДИННОЮ ОЗНАКОЮ

Коломієць Аліна Іванівна

здобувачка вищої освіти філологічного факультету

I курсу СО Магістр

Донецький національний університет імені Василя Стуса

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Просалова Віра Андріївна

доктор філологічних наук, професор

Донецький національний університет імені Василя Стуса

УКРАЇНА

***Анотація.** Статтю присвячено дослідженню системи персонажів у романі Володимира Винниченка «Сонячна машина». Методика проведеного дослідження ґрунтується на системному підході до об'єкта вивчення, що передбачає органічне поєднання загальнонаукових методів (аналізу, синтезу, узагальнення). У студії представлено систему класифікації образів за родинною ознакою.*

Постановка проблеми. Роман В. Винниченка «Сонячна машина» був написаний у Німеччині і з труднощами надрукований в Україні, хоча й замислювався як «візитова картка» української літератури. В антиутопії «Сонячна машина» можна побачити кілька моделей родини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спостерігається значний інтерес науковців до роману В. Винниченка «Сонячна машина» (дослідження Г. Баран-Сабат, В. Білоуса, О. Гожики, Т. Маслянчук, О. Петрів, Г. Сиваченко та ін.), але вивчалися переважно проблематика, жанрові особливості твору, своєрідність його поетики та стилю, проте спроби класифікувати персонажів за певною ознакою не було.

Виклад основного матеріалу. Роман В. Винниченка «Сонячна машина», у якому уявне майбутнє пророчо розглядалося крізь призму теперішнього, був опублікований у Харкові 1928 року. Початок ХХ століття характеризувався страшними соціальними катаклізмами: революціями, війнами – це штовхало мислителів до винайдення кращого суспільного буття, а отже, і до своєрідних ілюзій, бажання створити на землі щасливий Едем. У літературі з'являлися реалізації цих утопійних ідей. Своєрідним пошуком кращої суспільної долі став і роман В. Винниченка «Сонячна машина».

У творі безпосередньо діє чи опосередковано згадується більше 60 образів. Зазначимо, що за гендерною ознакою, кількість чоловічих персонажів переважає удвічі. До головних чоловічих образів зараховуємо Рудольфа Штора, Макса Штора, Фрідріха Мертенса, графа Адольфа, принц Георг, другорядні – князь Альбрехт, секретар Вінтер, кузин Дітріх, Отто, старий Йоганн, граф Елленберг, Ганс Штор, князь Шванебах, пастор, шведський аташе, барон Роршадт, детектив доктор Тіле, Йозеф Шпіндлер, Густав Надель, Герман

Надель, Дітріх Надель, Фріц Надель, Рункель, герцог бравншвайзький, Песиміст, дідусь Ягман, Штіфель, Бацн, Отто (син Адольфа), скульптор Дорн, артист Вінкельман, Душнер, Кін, Ган, пан Кравтурст та інші. Жіночих персонажів близько 20, головними дійовими особами є принцеса Еліза, Труда, Сузанна, другорядні – Софі, покоївка Міці, Фріда, Клара, Грета, Лорхен, Маргарита Надель, Марта Пожежа, Тіна, пані Гольман, покоївка Ерда, Анна, Ірма, стара графиня, дружина Ганса Штора та інші.

Усі герої в романі протиставлені один одному. Запальна, бойова Труда – тихий, спокійний, розумний принцесі Елізі, але Труда та Макс, Еліза та Рудольф утворюють пару схожих характерів. Також у романі створюється трикутник князь Георг – Еліза – Рудольф, Труда – Макс – Сузанна, Душнер – Труда – Макс, Марта Пожежа – Еліза – Мертенс, що вказує на невірноваженість людських стосунків. Герої переживають певний душевний катарсис тими випробуваннями, якими вони пройшли, одні страхом (Мертенс), інші – любов'ю (Еліза, Труда, Макс, Рудольф). Автор ставить їх на чолі оновленого світу. Новий світ характеризується творчим розумом, організаційною енергією людства, силою кохання, що надихає на нові звершення.

Щоб якнайбільше охарактеризувати персонажів роману та включити їх у певну систему, вважаємо за доцільне класифікувати персонажі за родинною ознакою. У своєму творі В. Винниченко багато уваги приділяє людині, світу її почуттів, специфіці її природи. Капіталістична держава, змальована в романі «Сонячна машина», не ставить на меті знищення родинних зв'язків, хоча досить негативно на них впливає, адже, по-перше, необхідність постійно працювати не залишає вільного часу для родини, а по-друге, боротьба, що постійно точиться в суспільстві, між представниками різних верств, убиває клин між батьками та дітьми, які дотримуються різних поглядів.

Перша родина, яку автор представляє читачу, це сім'я князя Альбрехта – нащадка могутніх монархів, його дочка принцеса Еліза та син Отто. Із цією родиною пов'язані образи покоївки Софі, старого Йоганна, кузена Дітріха.

Хоч Фрідріх Мертенс не є членом родини князя, але становить один з ключових образів не лише у творі, але і тих, що стосуються принцеси Елізи. А також його секретар Вінтер. Із постаттю Мертенса пов'язаний образ Марти Пожежі.

У листі князь Альбрехт радить Елізі вийти заміж за принца Георга. І з цього ж листа ми дізнаємося про родину графа Елленберга, який є другом їхньої сім'ї. Родина друга: граф Елленберг, його син Адольф, дочка Труда, старша дочка Фріда й її чоловік барон Роршадт. Не може знайти спільну мову з батьками Труда. Дівчина не хоче, щоб її видали заміж за багатого нелюба, як це зробили з її сестрою Фрідою, тому Труда йде з дому. Старий граф Елленберг представляє принцесі Елізі його слуг: Ганс Штор з дружиною, їх син Макс і Рудольф. У Рудольфа є покоївка Міці.

Наступна родина Наделів із непростим життям. У них шестеро дітей – троє синів і три дочки. Старшу дочку батько викреслив зі свого життя. Грета й Лорхен ще маленькі – одній дев'ять, а другій п'ять років. *«Вічно голодні, вічно пороззявлювані дзюби, та й більше нічого. Знай, набивай їх зранку до вечора, щоб не пищали»* [Винниченко, 1], – так сприймає дівчаток батько Густав Надель. Сини, Фріц, Дітріх і Герман, після роботи, *«глигнувши похапцем, жужмом, без ладу, без уваги все, що стояло на столі»* [Винниченко, 1], починають сперечатися, сваритися до ненависті.

Кохання охоплює різних людей, воно не вибирає, монархіст перед ним чи

соціаліст. Так, закохані одне в одного члени ІНАРАКУ Клара, дружина Йозефа Шпіндлера, і доктор Тіле. Вони не можуть бути разом, тому що Шпіндлер – не тільки чоловік Клари, але й товариш по боротьбі. Але, незважаючи ні на що, Клара для Тіле – найдорожча людина.

У романі «Сонячна машина» сім'я нічим не відрізняється від зграї тварин – тут кожен сам за себе. У взаєминах графині Елленберг із чоловіком і сином – графом Адольфом – автор підкреслює почуття страху жінки, яка, як мишка, гострими, чорненькими очима неспокійно стежить за кожним рухом свого сина, проте, коли той повертається, вона *«зіщулюється, як старенька чорненька собачка під піднятою ногою хазяїна»* [Винниченко, 1]. Не кращими видаються й стосунки героїні з чоловіком. Таким чином, у сім'ї, як і в тваринному світі, йде постійна боротьба за виживання згідно з принципом «злочинець – жертва».

Висновки. Отже, у запропонованій типології образів за родинною ознакою виділяємо три родини: князя Альбрехта, графа Елленберга і Наделів. Було об'єднано більшість образів, показано їхні зв'язки. Важливо те, що у «Сонячній машині» персонажі існують у просторі гендерної нерівності, що зумовлює специфіку деяких образів.

Список використаних джерел:

- [1]. Винниченко, В. (2020, Січень 8) *Сонячна машина*. Відновлено з <https://cutt.ly/lbWZyVk>
- [2]. Гнідан О.Д., Дем'янівська Л.С. (1996) *Володимир Винниченко. Життя. Діяльність. Творчість*. Четверта хвиля, 256 с.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.08

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ГРАФІЧНИХ АНОРМАТИВІВ У ЗАГОЛОВКАХ СУЧАСНИХ МЕДІЙНИХ ТЕКСТІВ

ORCID ID:0000-0002-1431-9341

Савчук Руслана Любомирівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

УКРАЇНА

У сучасному медійному тексті простежується активне використання графічних засобів, а саме їх анормативне оформлення. У лінгвістичній науці вказане явище номінують графоном. Це «такий тип графічної новації, що відображає стилістично значиме відхилення від графічного стандарту чи орфографічної норми» [1]; візуально виділяє певні елементи з-поміж інших, увиразнює їх, навантажує додатковими значеннями чи компресує декілька смислів в одному об'єкті [4]; є специфічним інструментом авторського впливу на читача [3].

Мета нашого дослідження – визначити специфіку вживання графонів у заголовкових комплексах сучасних медіатекстів (на прикладі івано-франківського онлайн-журналу «Куфер», <https://kufer.media>).

Головна комунікативно-прагматична стратегія журналістського тексту пов'язана із впливом на свідомість цільової аудиторії, а саме спрямування читачької думки в русло авторських інтенцій. Як засвідчив фактичний матеріал, нестандартне графічне продукування повідомлення репрезентує креативне світобачення мовця, фокусує додаткові смислові прирощення, аксіологічні параметри та експресивний потенціал висловленого, виступаючи потужним актуалізатором уваги читача. Зацікавлюють насамперед неординарні медіазаголовки з анормативним вживанням заперечної частки *не*, яку подано факультативно, у дужках. Пор.: «**(Не)супергероїні**. Як три мами з Франківська поєднують материнство з роботою»; «**(Не) мої пакети в океані**. Як почати і продовжувати сортувати сміття у Франківську»; «Люди Франківська, яких ми **(не) знаємо**. Катерина Коссаковська»; «**(Не)народжені**. Як медики, рідні та друзі можуть допомогти батькам пережити втрату немовляти»; «**(Не)потрібні вихідні**. 4 історії про роботу “після свят” у Франківську»; «Забудований Франківськ. Чому містобудування **(не) схоже на стихійне лихо**»; «Світло, камера, портрет! Що **(не) так** з сучасною портретною фотографією – пояснює мистецтвознавиця» тощо. За аналогією оформлено префіксальні морфеми у досліджуваних медіаанозвах: «**(екс)Франківці**: 7 історій людей, які переїхали з Івано-Франківська»; «Від конфронтації до сумніву: у чому сила й слабкість мистецтва **(спів)участі**»; «Смішно, довго, **(без)болісно**. 5 правил для пошуку квартири у Франківську» та ін. Як бачимо, наведені графічні новації у контекстах є результатом своєрідної гри з реципієнтом, адже виступають симбіозом двох протилежних значень: яке з них буде основним – залежить від інтерпретаційних установок адресата.

У заголовках онлайн-журналу «Куфер» зафіксовано також поєднання літер кирилиці та латинського алфавіту (часто в одному слові), що суперечить загальноприйнятим графічним нормам. Однак саме такі неонімації

закарбовуються в пам'яті. Розглянемо на прикладах: «**Detalizaція франківських рейвів**» («*Detali*» – це назва івано-франківської групи (спільноти) молодих людей, що організує нове покоління вечірок); «**Make Īdalky Great Again. Великий путівник їдальнями Івано-Франківська**» (*Īdalky* – графічний авторський неологізм (*їдалка* – розмовний варіант слова *їдальня*); заголовок відсилає до фонових знань реципієнта, адже трансформовано лозунг «*Make America Great Again*», що в перекладі означає «*Зробімо Америку знову великою*»). Варто зазначити, що графони «*detalizaція*» та «*Īdalky*» поза контекстом нейтралізують свої значення і можуть сприйматися викривлено, зумовлюючи виникнення у свідомості читача ряду асоціативних рефлексій. Проілюструймо ще: «**Приготуйте cookies. Гонзо-репортаж зі святкування Дня міста**» (можливе подвійне трактування, адже з англ. *cookies* означає: 1) печиво; 2) невеличкі текстові файли, які зберігаються в комп'ютері під час відвідування певних вебсторінок [2]); «**Restauracja / Реставрація. Онлайн-мапа довоєнних вивісок Франківська**» (вжито слово польською мовою та його переклад українською через скісну ризку). Ймовірно, журналісти навмисно вдаються до графічних аномативів у назвах, спонукаючи у такий спосіб адресата прочитати статтю та «правильно» дешифрувати змістове наповнення виділених слів.

Отже, результати проведеного дослідження дають змогу стверджувати, що графони, наявні у заголовкових комплексах сучасних ЗМІ, спроектовані насамперед привернути увагу реципієнта, а також трансформувати його думки у русло авторських комунікативно-прагматичних установок.

Список використаних джерел:

- [1]. Білецька, О. В. (2014). Графон як засіб вираження вимовних типів у постмодерністському художньому тексті. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство*, (2), 10-17.
- [2]. Інформація про файли cookie (2021). Вилучено з <https://www.canon.ua/cookie-information/>
- [3]. Хайчевська, Т. (2016). Графон як засіб експресивізації художнього тексту. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*, (5), 314-319.
- [4]. Хоменко, Г. (2012). Функціонування графону в інформаційних текстах. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство)*, (4), 199-205.

SEZIONE XX. FILOSOFIA E SCIENZE POLITICHE

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.09

PHILOSOPHY OF LAW AS A LIVING AND DYNAMIC PROCESS

Skyba Eleonora

Doctor of Philosophical Science,
Professor of the Department of Humanities and Police Psychology
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

UKRAINE

Legal reality as the accumulation of facts and ideas about law is a reflection of the seemingly universally important values to which society seeks to establish. Mankind tries and seeks to be guided in the practice of legal relations by legal values that reproduce the historical movement of society to create a humanistic community. The system of civilizational values was established through the collision of various forms of reality and attempts to theoretically master these facts as a process of overcoming contradictions, internal and external.

The application of the principle of contradiction as an analytical means of socio-legal contradiction allows us to understand the essence of legal realities against the background of social life, to study law as a living, dynamic process. The basis of human's existence is known to be in the dynamic opposition of opposites. The existence of law is also based on the principles of mutual contradictions, which are the powerful tool for reproducing philosophical and legal thoughts. Through various kinds of collision the facts and theoretical ideas combine and, being in their qualities and remaining themselves, they, at the same time, they acquire other qualities. The philosophy of law, establishing legal ideals, perceives all forms of reality (negative, positive) as necessary, integral components of the existence of legal reality.

When applying the principle of contradiction, philosophy help to make cognitive efforts to establish an accurate understanding of the legal and social picture of society, analyzes and evaluates the legal system through social conflicts. We see that in every socio-legal phenomenon there are certain contradictions, interdependencies. They exist both as independent phenomena and as interdependent. In each such phenomenon, we see that there is a primary and secondary or subordinate component. Each of the components of this phenomenon has its own logic of development, is subject to external influences, but this socio-legal phenomenon exists simultaneously in its unity, which is in a state of internal contradiction and affects the surrounding socio-legal reality. This socio-legal contradiction simultaneously affects and is influenced by the general social system. Socio-legal contradictions arise and are resolved with the direct participation of an active subject of law.

It is as a result of the actions of social actors that the social space is full of socio-legal contradictions, which, being in conflict, create changes in the legal reality. Socio-legal contradiction creates a picture of living law, where man is the center of activity and purpose of this activity.

Historical and philosophical knowledge of legal reality helps us to recreate in our imagination the path taken by the modern system of legal ideas. Examining philosophical and legal doctrines in the historical and logical context, we can see that the role of public consciousness has played a fundamental role in the process of constructing legal models. The analysis of philosophical and legal thought shows us that the modern system of law as a whole has come a very contradictory and difficult way. The development of philosophical and legal consciousness establishes the process of interaction and relationship with historical development and historical processes. We can say that the philosophical and legal model of each society is a reflection and a process of demonstration of the ability of social objects and communities to introspect, to analyze the internal and external processes, study and reconcile contradictions and problems in the legal field.

Reflection, too, is often identified with self-awareness. In this sense, the inner world of the subject and the processes that give rise to the perception of legal reality are explored. In this sense, the subjects of legal consciousness understand legal phenomena from the point of view of philosophical universals. The more developed the philosophical and legal consciousness, the more significant the goals and values of law it masters. Philosophical and legal thought as one of the fundamental concept of civilization in its historical development tried to build conceptual models that have changed in the course of the historical path, acquiring depth, and validity.

In order for the individual to understand the personal responsibility for the very existence of law and society in the modern world, the philosophy of law proposes to immerse oneself in the world of universal social and legal universal values. It provides an opportunity, using critical thinking, to analyze the ideas, principles of legal life, which are developed by the best representatives of spiritual culture in the world of law. Philosophy of law provides an opportunity to understand the logic of the existence of legal life, to find a personal vision of the most complex socio-legal phenomena and to develop a humanistic - value understanding of legal reality.

Список використаних джерел:

- [1]. Скиба, Е. К. (2020). Роль філософії права в формуванні свідомості суспільства сучасної формації. *Грані*, (5/ 23), 64-76.
- [2]. Murphy, J. (2017). *Philosophy of Law: An Introduction to Jurisprudence*. Routledge.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.10

THE CONCEPT OF TECHNOGENICITY AS A TOOL FOR THE PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF THE INFORMATION SOCIETY

ORCID ID: 0000-0002-4297-4095

Pokrovskiy Anatoliy

Ph.D, Associate Professor, Associate Professor of Philosophy Department
Kharkiv National University of Radio Electronics

UKRAINE

A quarter of a century ago, the concept of an information society dominated the discourse of social and philosophical thought. This concept, especially in the interpretations of the Toffler school, harmoniously combined with another noticeable symptom of the dominant Zeitgeist – "the end of history." The abstraction of post-industrialism has acquired a clearer definition: information civilization. It seemed obvious to many then that industrialism had ceased to be the core of Western civilization. But how dramatic were the changes taking place in Western civilization? What are the real consequences?

A critical analysis of the specific results of the "post-industrial revolution" and the "third wave" refers rather to the subject of specific sciences of the socio-humanitarian cycle. Philosophical analysis, on the other hand, should focus on identifying the essential processes of transformation; generalize the idea of those deep tendencies that determine the actual civilizational changes [1].

These tendencies are undoubtedly a manifestation of the basic attitudes of modern civilization, the most important of which is rationally organized domination over nature and man (tradition from K. Marx to H. Marcuse), converted to Gestell (M. Heidegger) and functioning in the mechanisms of a hyperdeveloped apparatus of existence support (K. Jaspers). This primary orientation towards domination is evidently manifested in the information space. Many theorists were inclined to consider the movement towards the information society as an independent and mostly positive trend. The use of the concept of technogenicity can, on the one hand, return objectivity to civilizational problems, and on the other, revive the discussion about the role and significance of technical factors in the development of society, including informational factors, which, contrary to the hopes of the apologists of the "third wave", turned out to be, in fact, not relevant to the "knowledge society", "welfare society" and other ideological constructs of the late twentieth century.

The most important, substantive, seems to be the following question: having ceased to be primarily industrial, has Western civilization ceased to be technogenic? Obviously not. Informationalism (despite the uncertainty of this concept) is only a new space of technogenic expansion, which is clearly manifested in the dominant development strategies of the world information field: consolidation, standardization, commercialization. However, this tendency is neither genetically determined, nor unambiguously directed, that is, ambivalent. Technogenicity as a qualitative characteristic of modern society is more fundamental than industrialism, informationalism or capitalism. That is why technogenicity is the dominant vector of informatization.

The "information society" was initially considered as the antipode of the industrial one, and the antipode is literal, not even within the dialectical unity of thesis

and antithesis. This formulation of the problem hides from consideration the dialectical essence of the unity of the industrial and informational phases of development of a technogenic society, where the dominant methods of organizing any activity are dictated by the same goal-setting system, methodology and tools.

If technology is a deliberate activity for the development and improvement of technology, then its principles remain unchanged in their essence. Information technology is, first of all, just technology. Technology itself, being a product of the specific rationality of technogenic discourse, cannot – without qualitative changes in the foundation of the social construct – go beyond the limits of technogenic goal-setting and acceptable methods of implementation. Moreover, the methods are fundamentally more variable than the dominant goal-setting and associated criteria for assessing results. The object of technogenic impact is expanding, but not the technogenic impact itself. The tools and the “protective belt” of ideological substantiations are being modified, but not the “core” of the technogenic regime of social life itself.

That is why, within the framework of the “information society”, problems of alienation, humanitarian progress and freedom remain still unresolved, and cannot even be formulated. Obvious failures in social policy caused by direct (and technogenic in essence) optimization interventions in the basic fields of social life do not cause significant responses from the intellectual community.

This paralysis of critical reflection demonstrates a very important feature of a technogenic society: a complete inability to leave the once given framework of the permissible horizon of ideas, even in the face of really extreme threats. The system remains blind to threats if their comprehension can call into question the dominant strategies of functioning [2].

But crises in certain fields of social practices are the background of a key process – the collapse of sociality. It began to appear in the industrial era, but it acquires an avalanche-like character precisely in connection with the virtualization of social space. Society as a systemically organized unity of people is rapidly losing its subjectivity. New technologies are not put at the service of socialization systems, and traditional mechanisms are declared faulty, subject to deep reform and even abolition. Not only education, science, but also basic values, ideas about human nature are under attack. Existing social institutions degenerate into representations of corporate structures.

All technically inexpedient burdens of social life are ignored in the field of actual problems and are subjected to strict “optimization”. As a result, the basic structures that ensure the reproduction of society as a system are degrading, deprived of the necessary resources and value-normative substantiations. And the introduction of information and communication technologies into the social space is not only unable to change the general trend, but become a conductor of anti-systemic tendencies. The unconstrained development of the social system is replaced by social engineering that serves the arbitrariness of corporate structures, culture is replaced by code standing (J. Baudrillard), the systemic needs of society as a whole are ignored and unformalizable within the dominant technogenic discourse.

The information society, which is revealed by the actual reality, contrasts with the expectations of the apologists of the last third of the twentieth century. But a much bigger problem is the systemic blindness of modern theoretical (or already ideological?) thought, which leaves without due attention the problem of the technical principle of modern civilization, its essential relationship to the capitalist way of life, development trends of the most advanced technological directions and social transformations.

The rapid development of crisis phenomena and the absence of their significant critical understanding in the dominant fields of public discourse clearly demonstrate the inconsistency of the available tools of theoretical knowledge of social reality. In current circumstances, the concept of technogenicity seems to be an effective tool for the entire set of problems of the development of civilization in the context of a complex crisis. This concept allows one to take out of consideration the excessively ideologized concepts of the twentieth century, while preserving their substantive part, expressed in the essential characteristics of technogenicity and the forms of its manifestation in all key aspects of social life.

References:

- [1]. Покровский, А.Н. (2016) К проблеме концептуальной разобщённости оснований социогуманитарного знания. Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна, (54), 99-105.
- [2]. Покровский, А.Н. (2017). К вопросу о противостоянии инжинирингового и концептуализирующего подходов в развитии социогуманитарного знания. Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна, (57), 81-88.

SEZIONE XXIV. PEDAGOGIA ED EDUCAZIONE

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.11

EDUCATIONAL OPPORTUNITIES OF THE LATEST INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN PRIMARY SCHOOL: THEORETICAL ASPECT OF THE PROBLEM

Larysa Shvorin

primary school teacher, the highest category, teacher-methodologist of the
Cherkasy comprehensive school of I-III levels No. 25
of the Cherkasy city council of the Cherkasy region

UKRAINE

Today we live in an era of high computer technologies, therefore, the use of the latest information and communication technologies (ICTs) in the classroom in primary schools has become a prerequisite for achieving high results in the process of students assimilating knowledge, skills and abilities. What does a modern citizen of Ukraine need in order to feel comfortable in the new socio-economic conditions of state development? What role does primary general education play in this?

Primary school is called the basic one in obtaining general secondary education. It is in it that children of primary school age, in addition to the ability to read, write competently and accurately count, must be taught the basic skills and abilities of educational activities, elements of theoretical thinking, culture of behavior and speech, the simplest skills of self-control, a healthy lifestyle and the basics of personal hygiene, etc. [2, 18]. Along with all these points, the modern primary school student should prevail the ability to use digital technology as a working tool in teaching, starting from the 1st grade [3, 72].

One of the leading components of the activity of an elementary school teacher at the present stage is teaching students to use ICTs in teaching to receive and process information. So, to achieve this goal, he needs to apply an individual educational strategy and tactics in the direction of the full development of the personality of a primary school student. As well as a differentiated approach to teaching, taking into account the psychophysiological characteristics and educational needs of students, their socialization due to the use of ICTs in a health-saving educational process [4, 115].

The main tasks that are assigned to information and communication technologies include increasing the level of motivation among students in grades 1–4 to educational activities and the quality of their academic performance in subjects. So, every elementary school teacher knows that the activity of students during the lesson, that is, their interest, is a powerful motivation for learning, is considered the main principle in didactics. Now it is quite difficult to keep the constant interest of primary school students in teaching only with minimal equipment of classrooms. Information and communication technologies provide significant assistance in solving the corresponding problem [1, 38].

The solution to these problems falls directly on the shoulders of the primary school teacher. By using all academic subjects and carrying out interdisciplinary and multifunctional activities, he has the opportunity to implement the requirements of the State standard for basic and complete general secondary education and use modern information and communication technologies as a tool for the formation of universal educational actions in children of primary school age. By doing so, providing students with the mastery of key competencies, which form the basis of the ability to learn [2, 21].

The use of modern information and communication technologies occurs in the study of all disciplines in a modern elementary school. So, at the lessons of mathematics with the help of a computer, the participants of the educational process can solve the problem of the lack of mobile visualization, or, for a better presentation of the condition of the problem and the method of its solution, use the scheme [3, 75]

It has already been scientifically proven that the use of information and communication technologies in the classroom contributes to the emotional uplift of students. Studying the methods of work of leading specialists in the use of information and communication technologies in the classroom in elementary school, the author of this scientific work found out that their use can increase the efficiency of the lesson and enhance the cognitive activity of students. In addition, to ensure a high degree of differentiation of teaching, increase the volume of work performed in the lesson, conduct lessons at a high aesthetic and emotional level, improve knowledge control, rationally organize the educational process, form the student's research skills, provide the latter with access to various information resources, etc. [1, 41].

Moreover, the work that the primary school teacher conducts regarding the use of modern ICTs in his lessons contributes to the improvement of the learning outcomes of students in grades 1–4. But it is especially effective for those of them that have special educational needs. We are talking about both intellectually and creatively gifted children and those students who experience learning difficulties [4, 117].

Thus, examining the issue of using the educational opportunities of the latest information and communication technologies in primary school, the author of this scientific work came to the conclusion that the quality of primary general education in Ukraine largely depends on the qualifications, in particular, the ICT competencies of the primary school teacher. Thanks to the properties of modern technical teaching aids, opportunities for students in grades 1–4 of grades to receive educational information and to fill lessons with new content are expanding, the interest of a child of primary school age in learning increases, the level of her creativity, initiative is increased, all mental processes are activated, which contributes to an increase in the quality of educational activity.

References:

- [1]. Bisirkin, P. (2001). Information technology and the personality of a student in the lower grades of a secondary school. *Informatization of education in Ukraine: state, problems, prospects: Collection of scientific works / Kherson State Pedagogical University*. Kherson: Aylant, pp. 37–41 [in Ukrainian].
- [2]. Bondarevskaya, V. (2000). Child and new information technologies: positive and negative consequences of a new culture of human life. *Computer in school and family*, 1, 17–22 [in Ukrainian].
- [3]. Shakotko, V. (2006). *Computer in elementary school: a textbook*. Kiev: LLC Editorial Office «Computer», 128 p. [in Ukrainian].
- [4]. Shakotko, V. (2008). *Methodology for using ICT in primary school: Textbook*. Kiev: LLC Editorial Office «Computer», 156 p. [in Ukrainian].

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.12

FOSTERING OF MEDICAL PROFESSIONALISM DURING PHYSICIAN'S TRAINING

Uushona Omagano

student of International Medical Department
Donetsk National Medical University

SCIENTIFIC SUPERVISOR:

ORCID ID: 0000-0003-0405-5837

Dudina Oksana Valeriivna

Ph. D., lecturer of Department of Languages and Humanities № 2
Donetsk National Medical University

UKRAINE

In a changing world, medical professionalism includes a set of values, behaviours and attitudes that strengthen public confidence in physicians.

Professor of Geriatric Medicine from Royal College of Physicians in London, Raymond C Tallis, in his book "Doctors in society: medical professionalism in a changing world" stated that the need to foster professional values in doctors throughout their careers through appropriate selection into medical school, training and assessment, is a common thread throughout the report which resulted in six recommendations on education, such as [2]:

- 1) lay representation on medical student selection panels;
- 2) developing appropriate professional behaviour beginning at a student's arrival at medical school;
- 3) more undergraduate training in management and leadership;
- 4) improved mentorship during postgraduate training [2].

To foster a medical professionalism, the physician must learn how to take into account the values and preferences of the patient and conform to the physician's own clinical judgment. Lynne M. Kirk from the University of Texas Southwestern Medical Center in her work "Professionalism in medicine: definitions and considerations for teaching" defined clinical judgment that consists of three steps: 1) the diagnostic question – What is wrong with this patient? – taking into account the patient's medical history, physical examination, laboratory test results etc.; 2) the therapeutic question – What can be done for this patient? – which is frequently informed by the scientific evidence; and 3) the prudential question – What should be done for this patient? which clearly needs to involve the patient to determine the option that will work best [1]. In all countries, three stages or phases of the process of fostering medical professionalism are differentiated at the level of undergraduate education, theoretical and clinical training is strictly regulated. Specialization is implemented in accordance with the needs of health care. Continuing professional education is based on the achievements of biomedical science and the application of advanced medical technologies.

Conclusion. Finally, a physician should be able to meet the patients' needs whilst treating them for any illness. Being a physician is not all science hence Lynne M. Kirk in her work established that there are three questions a physician should answer in treating patients in order for them to be deemed efficient. It was determined that it is of utmost importance to have in-service trainings complimenting the

academic training that physicians receive to foster medical professionalism. Academics and science may answer the diagnostic and prudential questions, however it will not answer the therapeutic question. These skills are better learned in hands on training and this affirms the works of Professor Raymond C Tallis that in order to foster professional values in doctors throughout their careers, there should be appropriate selection into medical schools, trainings and assessments.

References:

- [1]. Kirk L. M. (2007) Professionalism in medicine: definitions and considerations for teaching. *Proceedings (Baylor University Medical Center)*, (20). P. 13–16. Taken from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1769526/>
- [2]. Tallis R. C. (2006) Doctors in society: medical professionalism in a changing world. *Clinical Medicine*. Royal College of Physicians. Taken from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4954437/>

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.13

MEDICAL PROFESSIONALISM AS CONTRACT OF MEDICINE AND SOCIETY

Ikonva Oluchi Mira

student of International Medical Department
Donetsk National Medical University

SCIENTIFIC SUPERVISOR:

ORCID ID: 0000-0003-0405-5837

Dudina Oksana Valeriivna

Candidate of Pedagogical Sciences,
lecturer of Department of Languages and Humanities № 2
Donetsk National Medical University

UKRAINE

Nowadays, the medical profession's dedication is presented as the core values of a competent highly educated physician. The Chief executive, United Health Europe, Richard Smith in his work "Medical professionalism: out with the old and in with the new" stated that in their day-to-day practice, doctors are committed to: 1) integrity; 2) compassion; 3) altruism; 4) continuous improvement; 5) excellence; 5) working in partnership with members of the wider healthcare team. These values, which underpin the science and practice of medicine, form the basis for a moral contract between the medical profession and society [2].

The principles and responsibilities of professional physicians must be a person, both professionals and society. Thus, professionalism is directly related to ethics. Scientist Warren Fong from the Department of Rheumatology and Immunology, Singapore General Hospital, together with Yu Heng Kwan, Sungwon Yoon, Jie Kie Phang, Julian Thumboo, Ying Ying Leung and Swee Cheng Ng in their work "Assessment of medical professionalism: preliminary results of a qualitative study" defined a professional doctor as having professional competence, being honest with patients, maintaining patients' confidentiality, maintaining appropriate relationships with patients, being able to improve quality of care, ensuring just distribution of resources, possessing scientific knowledge, being able to manage conflicts of interest and possessing professional responsibilities [1]. However, throughout the history of professional ethics, one thing has remained the same - the moral duty of professionals is not only not to harm their patients, but also to serve them as best they can. This is the main goal of professional codes of conduct that every medical professional must adhere to.

Conclusion. A highly competent medical specialist meets the needs of the population in health care at the proper quality level, thereby protecting legal, human rights and dignity. Medical professionalism is the main concept in the medical education of a physician. It requires a day to work of integrity compassion, constant improvement, excellence and working in partnership with members of wider healthcare team.

Medical professionalism requires the medical practitioner to be honest with patients concerning every medical procedure, the risk involved and side effects of every medication. The medical practitioner has to have professional competence and knowledge of every surgical procedure to be able improve the patient's life.

References:

- [1]. Fong W., Kwan H. Y., Yoon S., Phang K. J., Thumboo J., Leung Y. Y. & Ng S. Ch. (2020) Assessment of medical professionalism: preliminary results of a qualitative study. BMC Medical Education, (20). Taken from <https://bmcmmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-020-1943-x> Doi: 10.1186/s12909-020-1943-x
- [2]. Smith R. (2006) Medical professionalism: out with the old and in with the new. Journal of the Royal Society of medicine, (99). P. 48-50. Taken from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1360477/> Doi: 10.1258/jrsm.99.2.48

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.14

TEACHING ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE (ESL)

ORCID ID: 0000-0003-3297-8284

Kateryna Halatsyn

Associate Professor,

Associate Professor at the Department of English for Engineering #2
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

ORCID ID: 0000-0003-3683-099X

Alla Feshchuk

Teacher at the Department of English for Engineering #2
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

UKRAINE

By the personality-oriented approach to teaching by subjects of the educational process, the teacher's identity and the student's identity are. Productivity of the process of teaching depends on their relationship, communication and cooperation.

The level of teaching a foreign language considerably depends on the teacher. The capabilities of the teacher are much more comprehensive than just knowledge transfer. Those are the formation of the ability to study; strengthening students' confidence in the forces, self-esteem, and motivation; increase the interest in the study, organization of the favourable educational atmosphere.

The teacher acts as a mediator between students, training material and the process of training. For the effective implementation of this role, the teacher should be ready to perform the adviser, assistant, consultant, communicator, and partner in the joint solution of educational tasks. However, the central figure in the educational process is the student. All results of the study, and knowledge, skills and abilities depend on it.

Therefore, the training of a language has to be transformed into the formation of the student's identity. For this purpose, it is necessary to teach him to study, collect information, draw conclusions, correct actions, control emotions, and predict future behaviour. If the higher school teaches students to speak, listen, read and write in a foreign language within the not only household subject, but also taking into account their professional specialization, it at the same time will provide them access to other national culture and by that to world culture.

The analysis of methodical literature shows that the problem of the personally focused approach to teaching a foreign language takes the central place in an intensive teaching technique in foreign languages. Implementation of the method of activation of the individual and collective reserve capacity through a combination of individual and group work is the basis for this technique, using various training techniques, including games, creating a favourable psychological climate on studies [1; 2].

Gryshkova G. O. [3] investigates the questions of the personally focused approach to training a foreign language in detail, and she claims that the practice of neglect by the personality which settled for years in the course of training causes emergence in most of the students of boredom, unwillingness to study, and even disgust for study. However, the organization of the educational process on the principles of the personal focused approach causes in them satisfaction and approval, induces students to work voluntary, willingly, realizing internal requirements and belief.

For the formation of the steady positive relation to acquisition of a foreign language based on the personal focused approach would be expedient: to improve the content of training a foreign language taking into account interests, preferences and needs of students; to refuse to learn of ready texts, and instead to pass to study material in the system of dialogue. In dialogue, the ability briefly and accurately to formulate the thought quickly and adequately react to the interlocutor's statements is formed.

Educational activity in micro-and macro groups is followed by mutual support and trust, self-confidence that is important for implementing foreign language communication and the formation of students' identity. Considering it, we did the forming experiment which purpose was a check of efficiency of assimilation of a foreign language training material in the conditions of group activity, particularly such forms as micro group and pair.

As a result of supervision over students on occupations was found out that

- they were captured by interactive forms of the organization of occupations;
- as a result of the introduction of group form of education, students learned to act independently, adequately to operate with speech material according to a situation;
- group forms of work created the corresponding psychological climate on the occupation that promoted certain communicative qualities of the personality.

It gives the grounds to increase the motivation to learn a foreign language because the group form of educational activity creates the best motivation than the individual.

Thus, the realization of the personal focused approach in the course of training a foreign language is possible to reach positive results and the formation of communicative competence of students where is growth and professional formation of their personality.

References:

- [1]. Прадівляний, М. Г. (2016). Використання особистісно орієнтованого підходу у формуванні готовності до іншомовного професійного спілкування студентів технічних спеціальностей. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*, 4, 115-119
- [2]. Bala Nagendra Prasad, B. (2013). Communicative Language Teaching in 21st Century ESL Classroom. *English for Specific Purposes World*, 40, 14, 1-8. Retrived from : http://esp-world.info/Articles_40/Prasad.pdf
- [3]. Gryshkova, R. O. (2011). Модернізація іншомовної підготовки студентів-нефілологічних спеціальностей у контексті євроінтеграції. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія. Сер. Педагогіка*. 158, 146, 55-58

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.15

THEORETICAL ASPECTS OF TEACHING GRAMMAR

ORCID ID: 0000-0001-6378-8657

Slodynytska Yu.R.

Lecturer at the Department of Ukrainian and Foreign Languages
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskyi

UKRAINE

Abstract. *Grammar is the system of a language. People sometimes describe grammar as the "rules" of a language; but in fact no language has rules. If we use the word "rules", we suggest that somebody created the rules first and then spoke the language, like a new game. But languages did not start like that. Languages started by people making sounds which evolved into words, phrases and sentences. No commonly-spoken language is fixed. All languages change over time. What we call "grammar" is simply a reflection of a language at a particular time.*

Problem statement. Grammar is the set of structural rules governing the composition of clauses, phrases, and words in any given natural language. The term refers also to the study of such rules. Speakers of a language have a set of internalized rules for using that language and these rules constitute the grammar of that language. If a person is a native speaker, the vast majority of the information in the grammar is acquired not by conscious study or instruction, but by observing other speakers. Grammar was considered the most important of all language aspects. However, even in the period of utmost popularity of communicative approach, grammar was not neglected; it occupied an important place in the foreign language syllabus. With the development of cognitive linguistics and its study of speech generation interest to grammatical rules was revived. Accordingly, teaching grammar became topical again.

Analysis of research and publications. The research was based on the analysis of a number of theoretical sources and practical handbooks of teaching foreign language, grammar reference books and English as a second language course books. Theoretical sources include the works by such prominent methodologists as S. Thornbury, J. Harmer, P. Ur, and others.

Purpose of the article. The present research is aimed at describing and analyzing various approaches to teaching grammar.

Main material. From a grammatical perspective, many foreign language programmes and teaching materials are based on a linear model of language acquisition. This model operates on the premise that learners acquire one target language item at a time, in a sequential, step-by-step fashion. However, such a model is inconsistent with what is observed as learners go about the process of acquiring another language. However, there is an alternative to the linear model, which is an organic approach to second language pedagogy.

Grammar teaching has always been one of the most controversial and least understood aspects of language teaching. As S. Thornbury says, few teachers remain indifferent to grammar and some are even obsessed with it [1]. P. Ur states that most people agree that knowledge of a language means, among other things, knowing its grammar; but this knowledge may be intuitive (as it is in the native language), and it is not necessarily true that grammatical structures need to be taught

as such, or that formal rules need to be learned.

She quotes several scholars expressing different points of view on the problem of importance of grammar. Two quotations are from P. Newmark's work 'How not to interfere with language learning'. They are as follows:

1) The important point is that the study of grammar as such is neither necessary nor sufficient for learning to use a language [2].

2) The student's craving for explicit formulization of generalizations can usually be met better by textbooks and grammar that he reads outside the class than by discussion in class [2].

S. Thornbury states that grammar is conventionally seen as the study of the syntax and morphology of sentences. If we put it in another way, it is the study of linguistic chains and slots. That is, the study both the way words are chained together in a particular order and also of what kind of words can slot into any one link in the chain.

It is clear that the term "grammar" has meant various things at various times and sometimes several things at one time. This plurality of meaning is characteristic of the present time and is the source of confusions in the discussion of grammar as part of the education of students. There have been taking place violent disputes on the subject of teaching grammar at a university.

Grammar as a term can be defined in a number of different ways. In the 19th century grammar is described as the science that teaches the proper use of letters, syllables, words, and sentences, or which treats the principles and rules of spoken and written language.

Grammar in teaching by different approaches. Robert Lado wrote that language functions owing to the language skills. A person who knows a language perfectly uses a thousand and one grammar lexical, phonetic rules when he is speaking. Language skills help us to choose different words and models in our speech so that we can achieve maximum effectiveness in communicating our message [2].

In order to understand a language and to express oneself correctly one must assimilate the grammar mechanism of the language studied. The learner may know all the words in a sentence and yet fail to understand it if one does not see the relationship between the words in a given sentence [2]. And vice versa, a sentence may contain one, two or even more unknown words but if one has a good knowledge of the structure of the language on he can easily guess the meanings of these words or at least find them in a dictionary. There are two examples to show how failure to perceive certain grammar phenomena hinders understanding the message. Without knowing grammar it is hardly possible to understand the following, although all the words are familiar even to elementary level learners [2]:

We saw him book a ticket.

It made me return home (or It made me happy).

Therefore, the importance of teaching grammar may be summarised in the following points:

1. It is believed traditionally that direct instruction in grammar is a necessary step in developing second and foreign language linguistic competence.

2. Another reason for encouraging the learners to study grammar is the fact that it is assumed that they can acquire language in a short span of time by learning and practicing grammar via becoming grammar conscious, having some theoretical background, and developing the ability and skill of analysing and generalizing.

3. By a two-direction approach to working with grammar (from form to meaning and function, and from function to form) a communicative competence of learners is developed.

4. Grammar is not a value in itself. No communication is possible without the knowledge of grammar rules and the ability of applying them. Grammar is indispensable for the use of all four language skills: listening, speaking, reading, writing.

Common difficulties in mastering English grammar. It is widely believed that the main difficulty in learning a new language is that of changing from the grammatical mechanism of the native language to that of the new language. Thus, the fact that should be first of all taken into account when teaching grammar to learners of any level is that the grammatical systems of Russian, Ukrainian and English are fundamentally different.

English is an analytical language, in which grammatical meaning is largely expressed through the use of additional words and by changes in word order. Ukrainian, on the other hand is a synthetic language, in which the majority of grammatical forms are created through changes in the structure of words, by means of a developed system of prefixes, suffixes and endings.

While teaching English grammar the teacher of English might face the following difficulties working with students of different levels.

First of all, there is not enough time for practice. In secondary schools usually learners have one or two lessons of English per week, which is not enough to teach new material and have enough time for practice. Teachers tend to solve this problem in two ways usually – either by spending a minimum time for presenting and explaining, which can result in half the class not understanding the new grammar item; or they can expect pupils to practice at home which is not a good way out too, as not some time passes between the grammar item is presented and starts to be practiced.

Secondly, verbal explanations may be unclear to students, and presenting it with visual or other techniques may take some time. The possible way out is to combine somehow these two ways of presenting grammar, looking for some techniques that are not much time-consuming, but clear enough for students to understand. The teacher is supposed to know and understand his students well enough to foresee their reaction to different methods he or she plans to use.

Thirdly, the use of terminology sometimes becomes an obstacle to proper understanding the new material. This became a problem when Ukrainian schools started using foreign textbooks for English classes. Such terms as Present Simple, Present Indefinite and 'теперішній неозначений' should be explained to pupils, and it takes time. On the other hand, some grammar reference books and course books include the terms which are not very likely to be presented in school books. These are terms like agent, predication, predicative etc.

Conclusions and suggestions. The students consider grammar not to be as important as other subjects or aspects. Others facing difficulties feel discouraged by them. Finally, they may simply find grammar boring.

Obviously, the teacher should consider changing her attitude to delivering and practicing grammar in this group. She might start with considering adding some more effective and motivating activities, for example apart from 'dry' grammar exercises she might try adding communicative grammar activities.

References:

- [1]. Swan, M. (1984) Basic English Usage. OUP.
 [2]. Frank C., Rinvolucri. (1983) M. Grammar in Action. Oxford: Pergamon. [3] Umstatter J. English Brainstormers. San-Fransisco, Jossy-Bass.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.16

ВОЗМОЖНОСТИ ПОРТФЕЛЯ УЧИТЕЛЯ

Хаитова Зарина Хобиловна

Магистр

Самаркандский филиал Ташкентского университета информационных технологий имени Мухаммада аль-Хорезми

Юлдошева Зульфизар Сайфуллаевна

Магистр

Самаркандский филиал Ташкентского университета информационных технологий имени Мухаммада аль-Хорезми

РЕСПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН

Аннотация: В статье разъясняется цель и суть портфолио. Представлены типы, модели портфолио и методы их оценки. Раскрывая уникальные особенности каждой модели портфолио, авторы выделяют преимущества портфолио как популярной и востребованной технологии обучения. Если в школьную систему ввести практику регистрации и оценки индивидуальных достижений учащихся в форме портфолио, необходимо будет решить ряд ключевых организационных вопросов.

Правильное планирование и осуществление образовательной, научной и культурно-просветительской деятельности в организации их эффективной работы по отношению к учителям сегодня, а также быстрая адаптация к изменяющимся современным требованиям в постоянном повышении профессионального педагогического мастерства. В частности, конкурентоспособность учителей в образовательном процессе зависит от их способности осваивать передовые образовательные технологии, адаптироваться к меняющимся и растущим профессиональным требованиям. Сегодня современные информационные и коммуникационные технологии являются неотъемлемой частью педагогической деятельности, а профессиональная компетентность рассматривается как приоритет. По этой причине организация профессиональной базы данных учителей и учебного диалога со студентами на основе электронных ресурсов является одной из важнейших педагогических задач. Такие задачи требуют разработки электронного портфолио учителей.

Концепция «портфолио» зародилась в Западной Европе в 15-16 веках, а в эпоху Возрождения архитекторы предоставляли своим клиентам готовые строительные проекты и эскизы в отдельной папке под названием «портфолио». Документы, представленные в этой папке, дали заявителю представление о профессиональных качествах строительного объекта.

Идея использования портфолио в образовании возникла в США в середине 1980-х годов. После США и Канады идея портфолио стала популярной в Европе и Японии, а в начале 21 века идея получила широкое распространение в России и сейчас широко распространена в Узбекистане. [1,2]

Портфолио (на английском - портфолио, папка для необходимых работ и документов. На французском. - описать, выразить, перевезти. На итальянском. - папка с документами) - это документ, позволяющий

визуализировать документы, образцы работ, фото, возможности. материалы, набор экспертных услуг.

Ежегодно тысячи молодых людей заканчивают высшие учебные заведения и профессиональные колледжи республики по своим специальностям, и главной проблемой является трудоустройство этих кадров. Основными причинами возникновения таких задач являются:

- необходимость подбора необходимого персонала у работодателя или организации, для создания полной и достоверной информационной системы о них;
- необходимость создания четкой и надежной системы определения уровня знаний и навыков молодых кадров;
- необходимость создания информационной системы о работодателе, организации или вакансиях;
- Неадекватное использование современных информационных и телекоммуникационных средств для обеспечения органической связи между этими двумя группами (работодатели и специалисты).[3]

Одна из важнейших задач при решении вышеперечисленных задач - создание единой информационной системы, в которой организация электронных портфолио молодых специалистов и хранение информации о работодателях. В общем, термин «портфолио» относится к справочнику, который предоставляет информацию о работе, проделанной профессионалом в течение его или ее карьеры. Что касается электронных портфолио, мы видим это только в деятельности профессионалов, работающих в области (веб) дизайна, фотографии и программирования. Некоторые профессионалы не в полной мере используют эти современные технические достижения. По этой причине желательно создать единое электронное портфолио молодых специалистов и профессионалов в стране. Ведь здесь главная цель - обеспечить работников работой по специальности, привлечь высококвалифицированные кадры с высоким научным потенциалом в организации и фирмы работодателей.

Портфолио учителя имеет следующие особенности:

Портфолио оценивается администрацией учебного заведения или государственным органом в зависимости от цели его презентации. При оценке будут рассмотрены все материалы в портфолио с точки зрения того, как они повлияли на результаты учащихся и развитие учителей. Таким образом, электронное портфолио учителя - это, с одной стороны, личное портфолио учителя, с другой - интеграция и осмысление опыта других педагогов, методистов, IT-специалистов. Предоставляет пространство для самостоятельной и творческой деятельности учителя и его учеников. Кроме того, коммуникативная роль в разработке и использовании электронных портфолио, которая отражается в общении и взаимодействии с другими учителями, студентами (электронные семинары, консультации, веб-проекты и т. Д.) В образовательной среде с использованием компьютеров и Интернета. . мы подчеркиваем

- способ фиксировать профессиональные достижения и производительность учителя за определенный период времени;
- совокупность достижений в сфере профессиональной деятельности;
- средство доставки учебных материалов учащимся по предмету, преподаваемому учителем;
- система, обеспечивающая образовательное общение между учителями

и учениками;

– Система мониторинга процесса обучения, служащая для установления обратной связи со студентами. [4]

Портфолио преподавателя - важный инструмент для руководства образовательных учреждений, позволяющий контролировать работу учителей и, что более важно, позволять учителям контролировать себя и работать над собой. По разным данным, портфолио учителя - это педагогические качества и достижения учителя, основанные на конкретных фактах. Кроме того, в портфолио фиксируются индивидуальные достижения учителя, его участие в различных проектах, то, что его ученики выиграли научные олимпиады, конкурсы, конкурсы.

С внедрением портфолио будет сформирован многофункциональный инструмент оценки педагогической деятельности и самооценки. Портфолио помогает решить ряд педагогических задач:

- развитие высокой мотивации в обучении;
- повысить желание студентов к самостоятельному обучению и самосовершенствованию;
- введение стимула для устойчивого развития;
- Стремление к эффективному обучению;
- диагностика результатов педагогической деятельности.

Портфолио может быть в следующих формах:

- сайт-портфолио (портфолио в виде сайта);
- веб-страница (личная страница внутри сайта);
- электронная презентация;
- папка результатов.

Электронное портфолио имеет ряд уникальных особенностей и преимуществ, а также наглядность, удобство, понятную структуру ресурсов:

- современность;
- скорость (возможность быстро вносить необходимые изменения);
- Систематизация цифровых образовательных ресурсов, которые могут одновременно пополняться функционалом (возможность продемонстрировать свой опыт большому количеству экспертов, коллег, профессионалов) и фиксировать их достижения. Возможность создания медиатеки;
- результативность (самооценка учителя, положительное влияние на руководителя и студентов);

В то время как форма представления портфолио обеспечивает визуальное представление данных, форма сайта-портфолио позволяет извлекать и искать дополнительную информацию. Возможности, созданные для повсеместного внедрения Интернета в образовательный процесс, могут быть реализованы за счет создания портфолио в виде сайта-портфолио и централизованной систематизации его ресурсов

Важным аспектом портфолио является представление результатов практической деятельности (выполненных проектов, участия студентов в олимпиадах и олимпиадах, исследований и др.) Для оценки профессиональной компетентности учителя. Портфолио позволяет учителю анализировать, обобщать, систематизировать результаты своей работы, объективно оценивать свои возможности и планировать преодоление трудностей, а также добиваться высоких результатов.

Таким образом, портфолио позволяет выявить достижения учителя в различных формах педагогической деятельности (учебной, педагогической, творческой, методической, исследовательской).

Несколько авторов предложили в своих статьях несколько версий электронного портфолио:

- *портфолио достижений* - важность деятельности в этом портфолио
- ориентируется на документы, подтверждающие достижения;
- *Презентационное портфолио* - сборник лучших работ учителя, которые понадобятся для новой работы, собеседования или участия в различных конкурсах;
- *Портфолио в виде отчета* - предоставляет информацию о проделанной работе и достижениях по завершении любого проекта;
- *Комплексное портфолио* - охватывает указанные выше виды портфолио и служит для демонстрации портфолио учителя. [5]

Изучив идеи вышеупомянутых преподавателей о требованиях к составу портфолио, методикам использования программных средств, можно сделать вывод, что портфолио включает в себя не только информацию об автобиографии и профессиональной квалификации, рейтинге качества, но и профессиональную концепцию. Соответственно, чем более полно различные аспекты деятельности учителя отражены в его или ее портфолио, тем больше вероятность, что он или она предскажет качество преподавания, академическую успеваемость учителя и ожидаемые результаты выполнения вышеуказанных требований.

Заключение: Если у каждого преподавателя вуза будет полноценное электронное портфолио и собраны все важные материалы, можно добиться дидактической эффективности, что немаловажно при организации учебного процесса. Кроме того, педагог может использовать свое электронное портфолио самостоятельно, а также использовать лучшие разработки других преподавателей и ИТ-специалистов. Таким образом, создавая электронное портфолио и наполняя его содержанием, каждый преподаватель университета добивается повышения квалификации, компьютерного обучения и совершенствования знаний по своему предмету.

Список использованных источников:

- [1]. Кныш И.А., Пастухов индивидуалистический портфель ИС - двусторонние достижения, контрольнооценочное Педагогический инструмент // Профессиональный образ - ассоциации. 2016. № 1. С. 69-71.
- [2]. С. Мусаева «Назначение и сущность портфолио» Журнал педагогического образования, № 1, 2013, стр. 20.
- [3]. Бегимкулов У., Шоймардонов Т. Информационно-методическое обеспечение непрерывности образовательного процесса на основе электронного сопровождения. 2012 г.
- [4]. Алджанова «Образовательное портфолио - как инструмент формирования профессиональной компетентности будущих учителей» Журнал педагогического образования, 2017.
- [5]. Смольянинова О.Г., Шилин Н.Г., Геращенко С.М. Электронное портфолио - инструмент повышения квалификации и аттестации учителей. 2018.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.17

ИННОВАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СОВРЕМЕННОМ ПРОЦЕССЕ ОБРАЗОВАНИЯ

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ГРУППА:

ORCID ID: 0000-0002-4462-4443

Улдай Туленова

канд. пед. н., доцент

кафедры «Дошкольное и начальное образование»
Атырауский университет имени Х. Досмухамедова

ORCID ID: 0000-0001-8240-5471

Алия Оскембай

канд. истор. наук, декан факультета

«Истории, филологии и международных отношений»
ВКУ имени С. Аманжолова

ORCID ID: 0000-0002-7688-0361

Инжу Гадылбекова

магистрант специальности

«Дошкольное и начальное образование»
Атырауский университет имени Х. Досмухамедова

Айжан Алимжан

магистрант специальности

«Дошкольное и начальное образование»
Атырауский университет имени Х. Досмухамедова

РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН

Внедрение инновационных технологий в сферу современного образования сегодня является неотъемлемой частью образовательного процесса.

Инновационность обозначает превентивное возникновение, развитие, диверсификацию новаций, возникающих, прежде всего, вследствие развития и достижения уровня креативности субъектов учебно-воспитательного процесса. Инновационность появляется тогда, когда сами преподаватели и руководители учебного заведения дальше не могут в рамках традиционных форм (и содержания) решать задачи по подготовке специалистов [1]. Данный факт является условием для интенсификации образовательного процесса в высшей школе, что позволяет максимально вовлекать личностный и психофизиологический потенциал студентов, эффективно использовать обучающимися внешние ресурсы образовательной ситуации.

А. Н. Прошина считает, что «... феномен современной образовательной ситуации заключаются в том, что, несмотря на наличие огромного количества исследований, доказывающих влияние социальных взаимодействий на эффективность обучения, интеллектуальное и личностное развитие обучаемых, в образовательной практике продолжают доминировать монологические, объяснительно-иллюстративные методы. Причин сложившегося состояния вещей, то есть недостаточного использования методов обучения, теоретически и практически обоснованных в своей эффективности, скорее всего, несколько. Среди них, вероятно, и более длительная традиция использования объяснительно-иллюстративных методов в образовании детей и взрослых, и недоверие к относительно

инновационным - диалоговым -методам, и отсутствие собственного опыта интерактивного обучения у педагогов, и недостаточная методическая подготовленность преподавателей» [2, с.294].

Научные исследования О. И. Абдаловой, Э. Г. Азимова, А. А. Галушкина и Д.В. Григорьева, А. В. Кудрявцева и О. Г. Кудрявцевой, Е.Н. Моисеевой, Е.М. Хохловой посвящены общетеоретическим, научно-практическим проблемам инновационной парадигмы в высшей школе, отдельным прогрессивным формам и технологиям обучения, опыту и перспективам их использования в образовательной практике. В частности, авторы связывают инновации в обучении с необходимостью совершенствования традиционного педагогического процесса.

Исследователи проблем педагогической инноватики С. Н. Алянкин, Ф. Г. Аминев, В. И. Блинов, Ю. Л. Бойко, В. Г. Виненко, В. А. Казакова, И. С. Сергеев, О. П. Трибунов и другие понимают нового в образовательном процессе соотносят с такими характеристиками, как полезное, прогрессивное, положительное, современное, передовое. Авторы отмечают, что внедрение новых технологий обучения и совершенное овладение ими требуют определенной внутренней готовности как преподавателей, так и получателей высшего образования к серьезным преобразованиям, соответствующей условиям быстро изменяющегося мира [3].

По мнению С. Д. Берсировой [4], инновационные технологии должны совершенствовать образовательный процесс, они должны учитывать изменившуюся образовательную среду; в которой значительное место занимают технические средства; в инновационных технологиях должны использоваться достижения всех научных областей; инновационные технологии включают технику совместного поиска новых знаний преподавателем и обучаемым. По определению С. Д. Берсировой: «...инновационные технологии – это область научного знания и педагогической практики, изучающая и практикующая новые методы совершенствования образовательного процесса с использованием информационных коммуникативных технологий, определяющим направлением которых является учёт центрального положения обучаемого на основе педагогики сотрудничества, регулирующие соотношение триады: преподаватель - студент – икт»».

Интерес представляет исследование А. Ю. Макушиной [5], где раскрываются сущность инновационных технологий, возможности использования информационно-коммуникационных технологий в системе образования. Приводятся факторы, определяющие актуальность инновационной направленности педагогической деятельности. По мнению исследователя, образование по своей сути уже является инновацией. Применяя инновационные технологии в обучении, преподаватель делает процесс более интересным, насыщенным. Инновационный процесс в системе образования необходим для формирования у обучаемых целостного мировоззрения и мировосприятия, основанного на интерактивных коммуникациях.

А. В. Краснобаев, В. В. Кузнецов [6] указывают, что «...важнейшим средством информатизации общества являются инновационные технологии. Однако необходимо отметить, что в информационном обществе большая часть людей будет занята не столько в процессах, использующих какие-либо технологии, сколько в процессах создания и реализации новых технологий. Под процессом исследователи понимают последовательную смену тесно связанных и закономерно следующих друг за другом состояний (этапов, стадий), представляющую собой непрерывное движение в соответствии с

выбранной человеком стратегией, направленной на достижение поставленной цели, и реализующуюся в виде определенной совокупности действий, использующих совокупности различных способов, средств, методов и приемов. В свою очередь, под технологией понимают совокупность знаний о проведении тех или иных процессов. И очевидно, что именно инновационные технологии существенно изменяют содержание различных видов деятельности в учебно-воспитательном, социально-культурном, экономическом и т. д. процессе, являются средством информатизации общества, а также предметом и средством процессов обучения и воспитания в информационном обществе (рисунок 1).

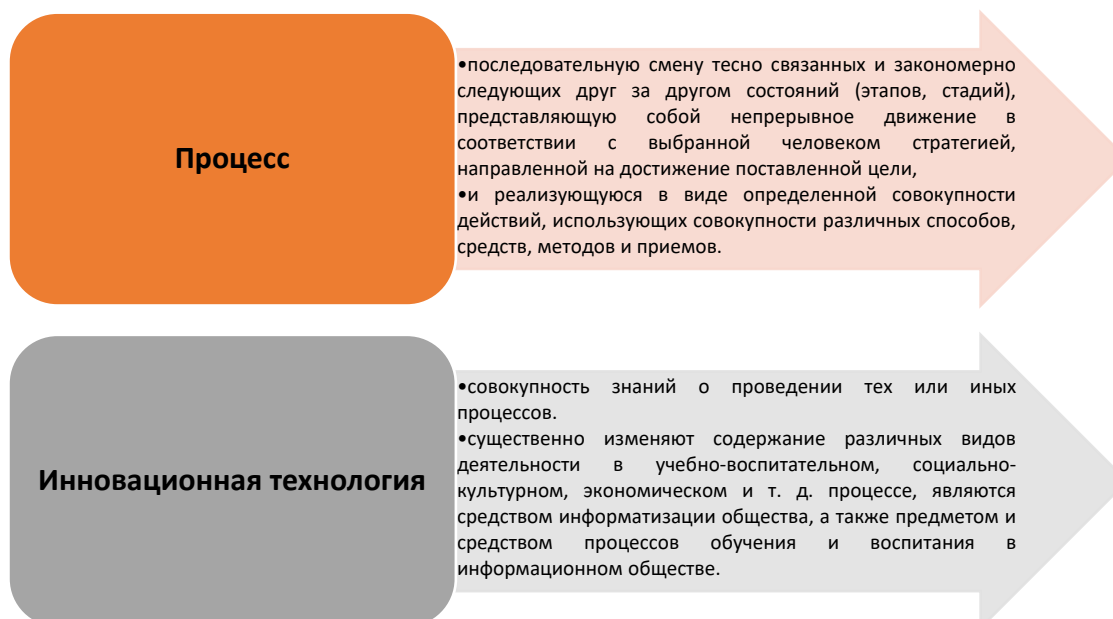

Рис. 1. Схема создания процесса и реализации инновационных технологий

Авторы настоящей работы придерживаются мнения Н. Р. Махмудовой и С. И. Мухамадиева [7] о том, что главной целью инновационных технологий образования является подготовка человека к жизни в постоянно меняющемся мире. Целью инновационной деятельности является качественное изменение личности обучающегося по сравнению с традиционной системой.

Список использованных источников:

- [1]. Ахметова, Д. & Гурье, Л. (2001). Преподаватель вуза и инновационные технологии. *Высшее образование в России*, (4), 138-144.
- [2]. Прошина, А. Н. (2013). Использование интерактивных технологий в высшей школе как условие интенсификации образовательного процесса. *Труды Санкт-Петербургского государственного института культуры*, 294.
- [3]. Жадан, В. Н. (2018). Опыт применения интерактивных и инновационных форм и методов обучения в преподавании юридических дисциплин. *Балтийский гуманитарный журнал*, 7 (3 (24)), 200-209.
- [4]. Берсирова, С. Д. (2009). Инновационные технологии в образовании. *Вестник Майкопского государственного технологического университета*, (1), 113-117.
- [5]. Макушина, А. Ю. (2014). Инновационные технологии в образовании. *Современное образование (Узбекистан)*, (7), 36-40.
- [6]. Краснобаев, А. В., & Кузнецов, В. В. (2002). Инновационные технологии в образовании. *Гаудеамус*, 2 (2), 72-81.
- [7]. Махмудова, Н. Р. & Мухамадиев, С. И. (2019). Инновационные технологии в образовании. *Вопросы науки и образования*, 11 (57), 53-58.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.18

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ORCID ID: 0000-0003-2872-5065

Каменська Ірина Степанівна

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

УКРАЇНА

В умовах сучасності вища освіта України перебуває у стадії реформування. Сьогоднішня система освіти має на меті забезпечити розвиток освітнього процесу в умовах прогресивних впливів інтернаціоналізації.

Одним з основних завдань вищої освіти – сформувати у майбутніх фахівців теоретичні знання із фахових дисциплін з подальшою можливістю перетворювати їх на професійні компетентності. Саме вивчення студентами фахових дисциплін та текстів професійного спрямування, із застосуванням міждисциплінарного підходу є ресурсом для збагачення мовного запасу, розширення фахового термінологічного словника, формування професійно-термінологічної компетентності, комунікативності та кар'єрного зростання майбутніх фахівців з охорони праці.

Збагачення мовленнєвого запасу сучасного студента здійснюється внаслідок: відвідування лекційних, лабораторних, практичних, індивідуальних занять; читання фахових текстів, сучасних текстів науково-популярного стилю, електронних періодичних видань за фахом; освоєння нормативно-правових документів; вивчення професійної термінології; опрацювання термінології з неадаптованих текстів наукового стилю; виконання індивідуальних та творчих завдань; написання рефератів, доповідей; проведення консультацій (індивідуальних чи у вигляді круглих столів); участь у конференціях [2].

Майбутні інспектори з охорони праці мають володіти професійною компетентністю, термінологічною лексикою та культурою спілкування, вільно орієнтуватися у законодавчій базі, використовуючи інформаційну мережу Інтернет, вміти здійснювати аналіз, вдало застосовувати здобуті знання, вміння та навички на практиці за фаховим спрямуванням.

Професійно-термінологічна підготовка студентів спеціальності «Охорона праці» передбачає ознайомлення із лексикою офіційно-ділового стилю, який поділяють на чотири категорії (за Жайворонок, 2006): загальномовна (міжстильова) лексика, термінологізована і детермінологізована лексика, термінологія, власне ділова лексика (канцеляризми) [1].

Процес становлення професійно-термінологічної компетентності майбутніх фахівців з охорони праці розпочинається із вивчення базових дисциплін (1 курс), потім загальнопідготовчих (2 курс) і професійних (фахових) дисциплін (3-4 курс).

На початковому етапі навчання, під час вивчення базових та фахових дисциплін, студентів знайомлять із загальномовною лексикою, потім термінологізованою і детермінологізованою лексикою, яка має вужчу сферу

вживання, поступово ознайомлюючись із галузевою термінологією, термінами, його основними ознаками та характеристиками, що відрізняють його від звичайних слів, і кінцевий етап вивчення власне ділової лексики та професіоналізмів [2].

Професійне спілкування студентів та викладачів не можливе без вивчення та використання професійної термінології. Терміни закладають фундамент до майбутньої професійної діяльності інспектора з охорони праці, складають основу загальнонавчаного словника студента. Засвоєння студентами фахової термінології та розширення їхнього словникового запасу максимально забезпечує практичну та правову цінність ділового мовлення, прийняття нестандартних рішень, прояву творчих підходів в майбутній професійній діяльності та розвитку особистісних якостей справжнього професіонала своєї справи.

Висновки. Отже, при вивченні фахової термінології на заняттях із застосуванням міждисциплінарних зв'язків формує у майбутніх фахівців професійну, професійно-термінологічну компетентність, вчить здійснювати інформаційно-навчальну та дослідницьку діяльність, спонукає до розвитку та самовдосконалення, сприяє поглибленню й систематизації знань в міждисциплінарному навчально-науковому просторі.

Список використаних джерел:

- [1]. Жайворонок, В.В., Бріцин, В.М., Тараненко, О.О. (2006). *Українська мова в професійній діяльності*. Київ: Вища школа.
- [2]. Каменська, І.С., Бокшиц, О.М. (2020). Особливості формування професійно-термінологічної компетентності майбутнього фахівця. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*, 4(123), 25-33. <https://doi.org/10.30929/1995-0519.2020.425-33>

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.19

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ (ПОЧАТОК ХХІ СТ.)

ORCID ID: 0000-0002-7772-9364

Антонець Наталія Борисівна

канд. пед. наук, старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу історії та філософії освіти
Інститут педагогіки НАПН України

УКРАЇНА

Здобуття Україною незалежності зумовило необхідність розробки власної нормативно-правової бази, у тому числі в освітянській галузі. Зокрема у Законі «Про освіту», який було ухвалено у травні 1991 р., зазначалося, що забезпечення реалізації права громадян на освіту здійснюється у тому числі шляхом урізноманітнення форм навчання [1]. Унормування функціонування цих форм стало одним із завдань галузевого міністерства. Так, міністр освіти П. Таланчук у липні 1992 р. затвердив Тимчасове положення про індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти, яке було покладено в основу відповідного Положення, затвердженого Міністерством освіти України влітку наступного року [2].

5 вересня 2000 р. Міністерство освіти і науки України видало новий наказ «Про затвердження Тимчасового положення про індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти» [3]. У документі було визначено мету індивідуального навчання, контингент учнів, які можуть ним скористатись, коло осіб, які мають право здійснювати індивідуальне навчання, особливості його організації, фінансування, а також порядок атестації та оцінювання знань учнів. Зокрема в документі зазначалося, що мета індивідуального навчання – створення оптимальних умов для здобуття громадянами певного освітнього рівня, що забезпечується навчальним закладом системи загальної середньої освіти, або повної загальної середньої освіти відповідно до особистісних потреб, індивідуальних здібностей, можливостей, стану здоров'я, розвитку нахилів, талантів. Право на індивідуальну форму навчання мають учні, які: 1) проживають у селах, селищах, розташованих на важкодоступних територіях, де відсутні загальноосвітні навчальні заклади; 2) не спроможні засвоїти навчальний матеріал в умовах групової форми організації навчально-виховного процесу у визначені державою терміни; 3) не можуть відвідувати навчальні заняття за станом здоров'я; 4) потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку; 5) іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах. Особи, які не були в складі учнів навчального закладу, а прибувають до нього й обирають індивідуальну форму навчання, зараховуються до контингенту цього закладу згідно з установленим порядком. Ця умова поширюється й на учнів, які вперше ідуть до школи та обирають індивідуальну форму навчання у першому класі. Індивідуальне навчання може проводитися в приміщенні школи, в домашніх умовах, в лікувальному закладі тощо. Учні мають право індивідуально вивчати один, декілька або всі предмети навчального плану і відвідувати відповідні заняття в навчальному закладі, на базі якого здійснюється їх індивідуальне навчання, за власним вибором. Зміст

індивідуального навчання має відповідати Державному стандарту загальної середньої освіти. Індивідуальне навчання здійснюється за індивідуальними навчальними планами, що розробляються навчальним закладом з урахуванням індивідуальних особливостей дітей, їх здібностей та потреб. На підставі індивідуальних навчальних планів розробляються індивідуальні програми з кожного предмета, в яких визначається зміст і обсяг матеріалу, що підлягає вивченню.

Тимчасове положення стало основою для затвердження наприкінці 2002 р. Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах [4]. У новому документі, зокрема, були внесені корективи до переліку категорій учнів, які мають право на індивідуальне навчання. До контингенту таких осіб були віднесені учні: 1) які за станом здоров'я не можуть відвідувати навчальний заклад; 2) яким необхідно пройти лікування у лікувальному закладі більше одного місяця; 3) які мають високий навчальний потенціал і можуть прискорено закінчити школу; 4) які проживають у селах і селищах (коли кількість учнів у класі становить менше 5 осіб); 5) які не встигають протягом двох років навчання у школі I ступеня; 6) які потребують корекції фізичного та (або) розумового (психічного) розвитку (у разі, якщо батьки або особи, які їх замінюють, відмовляються направляти дитину до відповідної спеціальної загальноосвітньої школи (школи-інтернату). Також було зазначено, що у разі здійснення індивідуального навчання за однотипними індивідуальними навчальними програмами учнів 1–4-х класів на окремих заняттях можна об'єднувати в групи чисельністю не більше 5 осіб. За результатами річного оцінювання та атестації учням 2–4-х класів, які навчаються індивідуально, видається табель успішності. У разі незгоди учня, батьків або осіб, які їх замінюють, з результатами річного та підсумкового оцінювання вони можуть оскаржити їх у відповідному органі управління освітою. Це Положення втратило чинність 12 січня 2016 р.

Список використаних джерел:

- [1]. *Про освіту* (Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки). № 1060-XII. (1991). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12/ed19910523#Text>
- [2]. Антонець, Н. Б. Нормативно-правове забезпечення організації індивідуального навчання в початковій школі України (90-ті рр. ХХ ст.). *Традиції та новації у сфері педагогіки та психології: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 9–11). 5–6 лютого, 2021, Київ, Україна: Видавничий дім «Гельветика». Вилучено із <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724233>
- [3]. Тимчасове положення про індивідуальне навчання в системі загальної середньої освіти (2000). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0669-00#Text>
- [4]. Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах (2002). Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0009-03#Text>

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.20

ОСВІТНЯ КОНЦЕПЦІЯ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ – ОСНОВНИЙ ВЕКТОР СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ORCID ID: 0000-0002-5775-9478

Гула Лариса Вікторівна

Аспірант

ХНВУС

асистент каф. методики професійного навчання
Миколаївський Національний аграрний університет

УКРАЇНА

Одним із основних векторів підвищення сучасної вищої освіти та важливою умовою професійної підготовки конкурентноспроможного фахівця, на думку сучасних науковців, є студентоцентрована освітня концепція. Саме студентоцентризм відповідає вимогам і запитам сучасного суспільства, яке потребує компетентних, творчих, ініціативних фахівців-особистостей. Характерною рисою студентоцентризму, як ідеї людиноцентризму, є прагнення реалізувати підхід, у якому цілісність внутрішнього світу людини забезпечує взаємозв'язок особистості й суспільства[1]

Саме питанням організації та впровадження принципу студентоцентризму в освітній процес займалися відомі науковці: Ю. Рашкевич, А. Мельниченко, О. Шаров, А. Шудлота, ін. На їх думку, студентоцентризм є основним принципом організації освітнього процесу у сучасних закладах вищої освіти (ЗВО), при якому важливою умовою є врахування індивідуальних особливостей особистості кожного здобувача вищої освіти, здатність до формування індивідуальних освітніх траєкторій та професійних компетентностей.

Можемо зауважити, що студентоцентризм є складним, багатоплановим процесом, комплексною характеристикою котрого визначають такі чотири напрямки студентцентризму:

- активна реакція освітянського середовища на потреби ринку праці, потреби формування загальних та фахових компетентностей, необхідних для якісного виконання професійних обов'язків та розв'язання життєвих проблем, ситуацій, нагальних проблем державотворення.

- модель розвитку освіти, за якої здобувач вищої освіти перетворюється з об'єкта на суб'єкт навчально-освітньої діяльності. При цьому здобувач вищої освіти стає відповідальним соціальним партнером, ініціативним, активним учасником діяльності академічної спільноти [2].

- впровадження особистісно-орієнтованої технології навчання, для забезпечення всебічного розвитку особистості того, хто навчається, врахувавши його індивідуальні особливості, інтереси, потреби, здібності та можливості індивідуального профілю компетенцій; зміщення зусиль на формування його світосприйняття, професійних навичок, саморозвитку і саморегуляції.

- новий рівень відповідальності ЗВО в якому має бути створено таке освітнє середовище, що забезпечить на виході майбутньому спеціалісту успішні результати навчання й сформовані відповідні до запитів компетенції.

Середовище, у властивостях якого і в стилі взаємодії втілюються цінності викладачів та здобувачів вищої освіти, їхні уявлення про норми та ідеали освітньої діяльності, створюються умови вільного вибору і розвитку особистості

кожного студента відповідно до його здібностей, інтересів, можливостей; підтримується творча активність учасників навчального процесу, достатній рівень їхнього емоційного та інтелектуального напруження, психологічний комфорт являється новим насиченим й різноманітним освітнім середовищем.

А отже, сутність концепції студентоцентризму полягає у створенні такої моделі розвитку освіти, за якої студент з об'єкта перетворюється на суб'єкт навчальної діяльності, тобто на активного учасника науково-освітнього та творчого процесу.

Основною метою студентоцентризму являється створення сприятливих умов для якісного засвоєння знань, формування фахових умінь і навичок, компетентностей, при збереженні свобод студентів для досягнення культурних та навчальних цілей.

Цілями студентоцентрованого підходу в ЗВО на сьогодні визначені: здобуття кожним випускником ЗВО якісних знань, базових умінь та компетенцій; формування належних умінь вчитися протягом життя; розвиток організаційного, креативного, гнучкого мислення, що дозволяє з успіхом діяти в умовах невизначеності; надбання достатнього досвіду у використанні знань і компетенцій для вирішення незнайомих проблем та завдань; виховання поваги до загальних правил громадянської поведінки, що формують основи довіри та співпраці у суспільстві [2].

Отже, на нашу думку, в узагальненому визначенні, студентоцентризм – це сучасна філософія навчально-освітньої діяльності; це нове бачення, нове сприйняття, нове усвідомлення цінностей, котрі мають домінувати у стінах сучасного європейського ЗВО; основний принцип організації освітньої діяльності в сучасній вищій освіті. Орієнтація ЗВО на особистість здобувача вищої освіти дає можливість підвищити якість системи вищої освіти, підготувати конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку праці з гнучким креативним мисленням, ініціативного, активного, здатного до прогресивних змін у суспільстві, стимулює його до відповідального вмотивованого навчання, виховує такі якості, як: професіоналізм, позитивне міжособистісне спілкування, відповідальність, прийняття самостійних рішень, формування потреби в постійному оновленні знань, самоствердженні, самовдосконаленні та самореалізації.

Тільки студентоцентрована освіта передбачає таку організацію освітнього процесу суб'єктів, яка максимально зорієнтована на їхні індивідуальні особливості та специфіку особистісного розуміння світу. За таких умов відбувається не тільки передача знань, вироблення умінь, але й уміння вчитися самостійно, формування життєвих планів, спрямованості пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтацій, розвиток свого особистого потенціалу суб'єктів освітнього процесу сучасного ЗВО[1]

Список використаних джерел:

- [1]. Гула Л. В. Історичні засади формування студентоцентрованої освітньої парадигми. Психологія та педагогіка у XXI столітті: перспективні та пріоритетні напрямки досліджень : тези доповідей міжнар. науково-практичної конференції, 5-6 червня 2020 р. Київ, 2020.
- [2]. Фінікова Т.В., Шарова О.І. (ред.) (2014) Моніторинг інтеграції української системи вищої освіти в Європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж.: аналіт. звіт Київ: Таксон, С.37-39.
- [3]. Садовенко А., Масловска Л.,& Серєда В.(2011). Сталий розвиток суспільства. Київ: N.p.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.21

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ

ORCID ID: 0000-0002-3528-5312

Бокшиц Олена Миколаївна

канд. істор. наук, доцент кафедри теорії та методики професійної підготовки
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

УКРАЇНА

Однією з найголовніших задач нашої держави є охорона життя та здоров'я людини в процесі її трудової діяльності, створення безпечних, нешкідливих та сприятливих умов праці.

Протягом всього свого існування людство бореться з різними видами епідемій чуми, віспи, холери, а в сучасному бутті з вірусом, масштаби якого заповнили весь світ COVID-19. Знайшло способи боротьби з багатьма захворюваннями, але дотепер шукає шляхи для надійного захисту здоров'я та життя людини в процесі повсякденної праці (Бокшиц, 2017).

Так, за даними Фонду соціального страхування, за 9 місяців 2020 року до робочих органів виконавчої дирекції Фонду надійшло та зареєстровано 16 286 повідомлень про нещасні випадки/гострі професійні захворювання (отруєння), а дані Всесвітньої організації охорони праці показують, що смертність від нещасних випадків на сьогодні займає третє місце після серцево-судинних і онкологічних захворювань (Історія виникнення і розвитку соціального страхування, 2017).

Тому, очевидно, що охорона праці та соціальне страхування в цілому відіграє важливу роль, як суспільний чинник у житті та здоров'ї людей.

За свідченнями літературних джерел історія створення інституту соціального захисту працюючих і, зокрема, соціального страхування досить не давня і починає свій шлях з Германії де протягом 1883 - 1889 років було прийнято низку законів про організацію державного соціального страхування робітників. Такий приклад швидкими темпами поширився світом.

На теренах України, перші страхові закони почали свою діяльність на початку ХХ століття, як захисна реакція урядових структур на вимоги робітників створити гарантовані правила соціальної захищеності на виробництві. Вже в 1901 році законодавчим актом передбачалось призначення пенсій робітникам гірничих заводів і копальнь за рахунок роботодавців, яких визнавали винними в пошкодженні здоров'я. І, як прямий наслідок організованих виступів і масових страйків робітників, 2 червня 1903 року введено «Правила вознаграждения потерпевших вследствие несчастных случаев рабочих и служащих, а равно членов их семейств в предприятиях фабрично-заводской, горной и горнозаводской промышленности». Саме цей день прийнято рахувати, днем започаткування державного соціального страхування (Історія виникнення і розвитку соціального страхування, 2017).

З 1912 року на державному рівні приймається низка законів «Про забезпечення робітників на випадок захворювання», «Про страхування робітників від нещасних випадків на виробництві» і т. ін. Створювалися лікарняні каси (страхові каси). Такі типи кас давали робітникам два види допомоги: у випадку захворювання та при нещасному випадку. Шляхи удосконалення соціального страхування постійно знаходилися в активному стані.

У 1918 році було прийняте положення про соціальне забезпечення працюючих, яке гарантувало забезпечення всіх найманих працівників незалежно від особливостей праці допомогою при тимчасовій втраті заробітку у зв'язку з хворобою, пологами і родами, каліцтвом.

На початку 1929 року державне соціальне страхування мало єдиний цільовий бюджет. Разом з тим вже тоді в нормативних-правових актах підкреслювалось, що кошти державного соціального страхування є цільовими і використовувати їх на інші цілі недопустимо. А з 1931 року за рахунок коштів державного соціального страхування фінансуються санаторно-курортне лікування в спеціалізованих установах, санаторіях, пансіонатах, будинках відпочинку та дитячі оздоровчі табори (Історія виникнення і розвитку соціального страхування, 2017).

Переломним, вважається період передачі соціального страхування до професійних спілок. Рішенням союзного уряду 23 червня 1933 року всі кошти соціального страхування, а також санаторії, будинки відпочинку та ряд інших установ були передані професійним спілкам.

Подальші політичні та демократичні перетворення в Україні привели за собою і зміни в правових відносинах. У лютому 1991 року Уряд України і профспілки (на той час Рада Федерації незалежних профспілок України) прийняли спільну постанову «Про управління соціальним страхуванням в Україні», відповідно до якої утворено Фонд соціального страхування Української РСР з відділеннями в областях і місті Києві.

Протягом багатьох років на території України відбувалися зміни та удосконалення до вимог Фонду соціального страхування.

У сучасному сьогодні соціальне страхування – це фундаментальна основа державної системи соціального захисту населення, що уможливорює матеріальне забезпечення і підтримку непрацездатних громадян за рахунок фондів, сформованих працездатними членами суспільства. Це поняття охоплює різні форми суспільного (державного, обов'язкового і добровільно-суспільного) страхування населення від різного роду ризиків, пов'язаних з втратою роботи, працездатності і доходів (Баранова, 2008, с. 52).

На території України здійснюється чотири види загальнообов'язкового державного соціального страхування (табл.1).

Таблиця 1

Вид соціального страхування	Механізм реалізації
На випадок безробіття	Здійснюється через Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття
З тимчасової втрати працездатності та витратами, зумовленими похованням	Здійснюється через Фонд соціального страхування
Від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності	
Пенсійне страхування	Здійснюється через Пенсійний фонд України та недержавні пенсійні фонди

Аналізуючи науково-літературні джерела, бачимо, що сучасні проблеми соціального страхування полягали в недостатності коштів Пенсійного фонду

України для виплати пенсій. Тому, виникла об'єктивна необхідність проведення реформ в даній сфері. Восени 2017 року були здійснені перші кроки щодо реформування пенсійної системи. Вони не були кардинальними та стосувалися, в першу чергу, осучаснення пенсій та підвищення мінімального страхового стажу для виходу на пенсію з 15 до 25 років (починаючи з 1 січня 2018 р.) (Коцюбинська, 2018).

Аналіз стану та проблем розвитку соціального страхування на території України показав, що необхідні ретельні пошуки механізмів підвищення ефективності даного виду страхування. Необхідним є пошук альтернативних шляхів для сприяння підвищенню впевненості в своїй захищеності працюючих громадян та підвищення рівня забезпеченості потерпілих від нещасних випадків. Це є головною вимогою, виходячи з тенденції зростання навантаження по виплатах із соціального страхування, що ставить під загрозу можливість Фонду виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками.

Список використаних джерел:

- [1]. Баранова В.Г. (2008) Розвиток елементів страхової системи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, (635), 51-55.
- [2]. Бокшиц О.М. (2017) Формування знань з безпеки життєдіяльності у студентів вищих навчальних закладів й заходи запобігання нещасних випадків на виробництві. *Науковий журнал «Молодий вчений»*, (49.1), 5-7.
- [3]. Історія виникнення і розвитку соціального страхування (2017). Відновлено з <http://www.fssu.gov.ua/>
- [4]. Коцюбинська Є.Б. (2018) Сучасний стан соціального страхування в Україні. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*, 2 (40), 33-36.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.22

ОСОБЛИВОСТІ ДИРИГУВАННЯ ТВОРІВ З ІНСТРУМЕНТАЛЬНИМ СУПРОВОДОМ

Кононська Надія Миколаївна

Провідний концертмейстер кафедри музичного мистецтва
Факультету музичного мистецтва
Київський національний університет культури і мистецтв

УКРАЇНА

Розучування твору з супроводом слід розпочинати із розведених репетицій. Окремо розібрати і вивчити твір із вокально-хоровою групою, окремо – з інструментальною (ансамблем, оркестром), і тільки потім з'єднувати ці групи. Розведені репетиції дозволяють керівнику більш детально попрацювати над звучанням як хорової так і інструментальної фактури. Робота над музичним супроводом від моменту розкриття нот і до завершального виступу в концерті включає в себе чотири основних етапи [5].

Перший етап - робота над твором в цілому: створення цілісного музичного образу як уявні образи того, що належить виконати. Завданням цього етапу є створення музично-слухових уявлень при зоровому прочитанні нотного тексту твору.

Другий етап - робота над партією акомпанементу, що включає: розучування, відпрацювання труднощів, застосування раціональних виконавських прийомів, «тримання» темпу (не виключаючи агогіки), динаміки, фразування. Успіх буде повноцінним тільки після ретельно відпрацьованої і відкоригованої партії акомпанементу.

Третій етап – спільна робота з вокально-хоровою групою - суміщення музично-виконавських дій, наявність інтуїції, відчуття всіх партій, швидка реакція керівника на неточності. Треба мати на увазі, що інколи ритмічна організація та/або штрихи супроводу можуть спонукати співаків змінювати звуковедення. Наприклад коли у супроводі відбувається акордова пульсація, а у вокалістів штрих legato.

Четвертий етап - репетиційне виконання твору в цілому: створення музично-виконавського образу. На цьому етапі досягається динамічна збалансованість супроводу та вокального звучання, виявлення головного тематичного матеріалу. Окремої роботи може вимагати опрацювання основного тематичного матеріалу в поліфонічних та мішаних фактурах, де необхідно виявити найсуттєвіше [1].

Список використаних джерел:

- [1]. Канерштейн М. М. Вопросы дирижирования / М. М. Канерштейн. – М.: Музыка, 1972.-253с.
- [2]. Козак С.Д. Григорій Верьовка : Біографічна повість. – К. : Молодь, 1981. – 232 с., іл. – (Серія біографічних творів «Уславлені імена». Вип. 51).
- [3]. Корній Л. Історія української культури / Л.Корній – ч. 3. – К., 2001. – 479 с.
- [4]. Краснощеков В.Й. Технические и художественные приемы работы с самодеятельными хорами: учеб. пособие / В. Й. Краснощеков. – М., 1980. – 84с.
- [5]. Лашенко А. З історії київської хорової школи /Анатолій Лашенко. – К.: Музична Україна, 2007. – 198 с.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.23

ОСОБЛИВОСТІ ДИРИГУВАННЯ ТВОРІВ З НЕСИМЕТРИЧНИМ РОЗМІРОМ

Власова Світлана Анатоліївна

Заслужена артистка України

Доцент з/н кафедри музичного мистецтва

Факультету музичного мистецтва

Київський національний університет культури і Мистецтв

УКРАЇНА

Несиметричні розміри мають непарну кількість долей в такті і звідси їх несиметричне групування. До розмірів, що найбільш часто зустрічаються, відносяться $5/8$, $5/4$; $7/8$, $7/4$. У помірних і повільних темпах вони диригуються «на 5» і відповідно «на 7», за основу береться 4-дольна схема. У швидких темпах 5-дольний розмір тактується по дводольній схемі, 7-дольний – по тридольній, де друга і третя долі об'єднуються в одну групу. Групування долей у несиметричних розмірах обумовлене фразуванням і залежить від логіки тексту й будови мелодійної лінії [2].

Несиметричні такти в 8, 9, 10 і 11 долей в повільних темпах майже не зустрічаються, в швидких же їх диригують за скороченою схемою. Диригуючи цими розмірами в повільних темпах, можна користуватися схемами, утвореними на основі принципів і схем 7-дольного такта. При цьому потрібно керуватися наступними метричними формулами: 8-дольний такт, що має структури $3+2+3$, $2+3+2$ і т. д., вимагає 3-дольної схеми тактування; 9-дольний такт зі структурою $2+2+2+3$ і т. д. вимагає 4-дольної схеми; 10-дольний з варіантами $4+4+2$, $3+3+4$ і т. д. вимагає з'єднання трьох відповідних схем; 11-дольний такт з будовою $4+4+3$ потребує з'єднання трьох відповідних схем.

Диригування змішаними тактами не є чимось принципово новим і за умови рівності рахункових долей не викликає труднощів. При цьому все ж необхідно враховувати, що при зміні метричних малюнків диригенту щоразу доводиться відповідно змінювати напрямок руху руки до другої долі і тим самим змінювати механізм рухів. Зазвичай рухи тактування виконуються автоматично і не вимагають спеціальної уваги.

Другий спосіб диригування несиметричними розмірами застосовується, коли швидкість темпу або завдання художнього порядку не дозволяють позначати кожен метричну долю такту окремим ударом і змушують об'єднувати кілька метричних долей в одну. Оскільки складний несиметричний такт складається з декількох різних за розміром простих тактів, метричні долі будуть відрізнятися по тривалості. Кількість ударів в складному такті, а також малюнок тактування буде залежати від кількості простих тактів у ньому. 5-дольний розмір при скороченому малюнку тактування зазвичай диригується «на два», тобто за схемою 2-дольного такту. У дуже швидкому темпі 5-дольний розмір може бути виконаний одним ударом [3].

7-дольний розмір найчастіше диригують на три удари, за схемою 3-дольного такту. На один змах припадає три метричні долі, на дві інших – по дві. У дуже швидких темпах 7-дольний такт можна диригувати і «на два» за схемою 2-дольного такту ($4+3$ або $3+4$).

Зустрічаються випадки, коли такти розміром в 8 і 9 долей утворюються з поєднання кількох різних за метрикою тактів і є таким чином несиметричними. Диригують їх аналогічно тільки що розглянутим. Кількість ударів і схема тактування залежать від кількості простих тактів що їх утворюють. Як і в попередніх випадках, послідовність подовжених і коротких долей може бути різною.

Список використаних джерел:

- [1]. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования / Л.М. Андреева. – М.: Музыка, 1969. – 127 с.
- [2]. Кофман Р. Виховання диригента: психологічні особливості / Р.І. Кофман. – К.: Музична Україна, 1986. – 40 с.
- [3]. Поляков О. Язык дирижирования / О.И. Поляков. – К.: Музична Україна, 1987. – 96 с.
- [4]. Сивизьянов А. Проблемы мышечной свободы дирижера хора / А.С. Сивизьянов. – М.: Музыка, 1983. – 56 с.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.24

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ «ГРА І РУХ» ДЛЯ ШКОЛЯРІВ СУЧАСНОЇ РУМУНІЇ

ORCID ID: 0000-0001-5367-5747

Цибанюк Олександра Олександрівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

УКРАЇНА

Програмове забезпеченням освітньо-виховного напрямку «Фізичне виховання, спорт і здоров'я» в початковій школі сучасної Румунії охоплює дві навчальні програми – «Фізичне виховання» та «Гра і рух». Саме таке поєднання дозволить, на думку розробників, забезпечити реалізацію потреби в русі кожного учня. Навчання за програмою «Фізичне виховання» безпосередньо забезпечує загальний фізичний розвиток, який реалізується через формування рухливих умінь і навичок, зростання фізичних якостей, надання переваги інтеграції у природне та соціальне середовище [1]. А «Гра і рух» має завданням доповнювати та підсилювати цей вплив, розглядаючи ігри з їх пізнавальною, соціальною і розвивальною складовою, базою програми.

На відміну від «Фізичного виховання» (дві години на тиждень, реалізація здійснюється учителем фізичного виховання) для предмету «Гра і рух» передбачена одна година на тиждень під керівництвом учителів початкових класів / інструктора чи вчителя фізичного виховання [2; 3].

Введення предмету «Гра і рух» в навчальні плани для III і IV класів румунських шкіл зацентрувало роль ігрової діяльності із її динамічним характером, потенціалом ігор в процесі зростання і розвитку дітей віком від 9 до 10-11 років. Велика кількість видів рухливих ігор – з і без предметів; спрямованих на співпрацю та змагального характеру, з рольовим навантаженням тощо, перш за все стають в основі проектування певних життєвих ситуацій проблем, досвід вирішення яких надає можливість постійного визначення та впливу на формування морально-вольових рис характеру кожної дитини.

Положення даної програми 3–4 класів розроблені за новою моделлю шкільного планування, концентрованої на компетенціях. Наповнення програм скомпоновано таким чином, щоб вони сприяли розвиткові учня з початкового етапу навчання, використовуючи знання, уміння і навички, набуті в закладах дошкільної освіти. Основний орієнтир педагогічного курсу, починаючи з компетенцій, мети і відповідно форм і методів – формування особистості учня. Структура шкільних програм включає такі елементи: вступ, основні компетенції, специфічні компетенції і приклади навчальної діяльності, основний зміст і висновки з очікуваними результатами впровадження програм. Згідно з положеннями програм, компетенції – це структурована система знань, навичок і досвіду, сформована шляхом навчання і виховання, що дозволяють досягти максимального результату. Головні компетенції, передбачені для учнів 3–4 класів, базовані на передбачених у програмі для 1–2 класів [4].

Специфічні компетенції витікають з головних і представляють етапи їх засвоєння упродовж одного шкільного року. Методологічні висновки передбачають визначення педагогічної стратегії та проектування педагогічного контролю і систематичного оцінювання.

Важливо те, що дана програма не є догмою і представляє гнучку пропозицію, яка дозволяє фахівцям варіювати освітню діяльність. Передбачено реалізацію педагогічного персоніфікованого впливу, який забезпечить формування знань, передбачених програмою в контексті, специфічному для кожного класу та кожного учня.

Саме вікова специфіка, основана на мотивації навчатись через ігри, стала базою для диференціації педагогічних дій залежно від рівня фізичної підготовленості дітей. Розглянемо програму «Гра і рух» для 3 і 4 класу румунської школи, що була апробована згідно з додатком № 2 до наказу Міністра національної освіти Румунії № 5003/02.12.2014 в 2014 р. та впроваджена в навчально-виховну діяльність шкіл цієї країни у 2019 році [3].

Для учнів запропоновані ігри відповідно до їх віку (наприклад, для учнів 3 класу) та мети: рухливі ігри, що включають варіанти ходьби, з носінням предметів: «Вимірювачі» – проходження з підрахунком кроків і перенесення різних предметів;

рухливі ігри та естафети, що включають різні варіанти бігу «Кучер і кінь», «Трійка», «Полювання», «Горобець і бджола», «Миша і кіт», «Пошта йде»);

рухливі ігри та естафети, що включають варіанти стрибків з відривом однієї ноги і з обох ніг; з скакалкою «Еластична резинка», «Бережи ноги»;

рухливі ігри та естафети, що включають варіанти кидання і піймання: кидання двома руками вперед, вгору і над головою, метання на відстань і в ціль: «Подвійний човник», «Мисливці і качки», «Вівчар оберігає вівця», «Досвідчені стрільці»;

рухливі ігри, прикладні маршрути та естафети, що включають складні рухливі навички (корисно-прикладні): тягнення-штовхання, лазіння-сходження – «Коток», «Гірка для катання», «Літак»;

рухливі ігри та естафети, які передбачають розвиток рухливих якостей (швидкості, сили та витривалості): «Мисливець», «Горобець і бджола», «Не здавайся, брате»;

ігри для орієнтації в просторі і часі: «Займи місце», «Пошта пішла», «Літаючи кола».

Ігри, в яких формуються основи взаємодії між групами та особистостями (наприклад: повага до команди суперників, визнання результатів змагання під час ігор, нагляд за дотриманням правил партнерами змагань): «Взяття на буксир», «Швартування судна до берега», «Між двома вогнями тощо.

Оцінювання представляє собою базовий елемент процесу навчання. Для предмету «Гра і рух» реалізується через: поточне оцінювання, з наглядом за поведінкою учня під час проведення ігор, спостерегаючи за виконанням рухливих дій гри, дотримання правил гри, використання навиків спілкування і праці в команді і виконання отриманих ролей в проведенні гри; сумарне оцінювання за семестр, де буде враховувати здатність учня брати ефективну участь в проведенні мінімум 4 рухливих ігор, викладених впродовж семестру, з виконанням різних ролей. Іншими критеріями, які сприятимуть визначенню досягнень учня, названі:

- участь в позашкільній діяльності, включаючи рухливі ігри, організовані вчителем/викладачем;

- прогрес, зареєстрований учнем під час рухливих ігор.

Висновки. Програма «Гра і рух» для 3 і 4 класу румунської школи, апробована згідно з додатком № 2 до наказу Міністра національної освіти Румунії № 5003/02.12.2014 в 2014 р. та впроваджена в навчально-виховну

діяльність шкіл цієї країни у 2019 році. Відповідно до положень програми гра стає методом, засобом і формою організації, здійсненої з/або без форми змагання, адаптованих до рухових і психічних можливостей учнів. Учень має змогу пізнавати, досліджувати, сприймати або не сприймати власний стан та емоції, взаємодіяти з власним тілом, іншими учасниками гри, природним середовищем. Шкільна програма з курсу «Гра і рух» пропонує гнучке започаткування, ґрунтоване на оцінці компетенцій і досвіді вчителя, специфічних ресурсах закладу освіти. Серед основних компетенцій програма називає: участь у рухливих іграх, організованих або спонтанних; демонстрація адекватної соціальної поведінки у щоденній діяльності.

Список використаних джерел:

- [1]. *Legea nr. 69/2000, legea educatiei fizice si sportului, consolidata.* (2009). Monitorul Oficial, I, 200.
- [2]. *Programa scolara pentru disciplina «Educatie fizica» clasele a III-a - a IV-a.* Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educatiei nationale nr. 5003/02.12.2014. (2014) Ministerul educatiei nationale. Bucuresti.
- [3]. *Programa scolara pentru disciplina «Joc si miscare» clasele a III-a – a IV-a.* Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educatiei nationale nr. 5003 / 02.12.2014. (2014). Ministerul educatiei nationale. Bucuresti.
- [4]. Tsybanyuk, O., Galan, Y., Yarmak, O., Kyselytsia, O., Paliichuk, Y., Moroz O. (2018). *Monitoring the physical condition of schoolchildren during the process of physical education.* Journal of Physical Education and Sport, 2, 663–669.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.25

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗДО

ORCID ID: 0000-0001-7225-9001

Балла Людмила Володимирівна

аспірантка кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

УКРАЇНА

XXI століття ознаменувалось новими подіями в житті людства. Поряд з розквітом науково-технічного прогресу, у світі виникла велика загроза – епідемія коронавірусу COVID-19. З виникненням такої катастрофічної загрози, не менш важливим постає питання фізичного виховання людини, а насамперед фізичного виховання дошкільника. В нашому розумінні, фізичне виховання порівнюється з фізичним здоров'ям, адже ці два поняття взаємозалежні і взаємообумовлюють один одне. Ми безсумнівно, погоджуємось з таким трактуванням поняття, яке дає Закон України «Про охорону здоров'я»: «...здоров'я - стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад» [1]. Без повноцінного фізичного здоров'я людина не може існувати повноцінно фізично, психічно та морально. Усі хвороби фізичного тіла людини мають безсумнівний відбиток на її житті.

Відомо, фізично здорова людина формується ще в утробі матері, народження накладає свій відбиток, а дошкільний вік закладає та виховує фізичну культуру майбутньої людини. Саме через дорослого, через батьків та вихователів закладаються основи фізичного здоров'я дитини. Тільки батьки виступають першими провідниками маленької дитини у світ її фізичного і психічного здоров'я. Наступним прикладом, для копіювання малюком фізично здорової поведінки, виступають вихователі ЗДО. Звісно, що саме дошкільний вік є сензитивним періодом для набуття будь-яких навичок, соціальних, фізичних, моральних, тощо. Тож, саме у дошкільному віці дитина повинна засвоювати правильні унормовані правила поведінки, правила фізичного виховання, правила морального та духовного розвитку. Саме батьки, вихователі та люди причетні до здоров'я дитини в її дошкільні роки, повинні допомагати сформувати та виховати у малюків практичні навички ціннісного ставлення до власного здоров'я. Про що і йдеться в Законі України: «... кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство і держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я ...» [1].

Особливості освітнього процесу з фізичного виховання та фізичного здоров'я має інклюзивне середовище ЗДО. Інклюзивне середовище – це певне середовище дитячого колективу до якого входять діти нормотипового розвитку – це умовно здорові діти, та діти з психо-фізичними порушеннями у розвитку. Такий колектив має на меті об'єднати у виховний процес здорових дітей та дітей з різним психо-фізичним розвитком для отримання перших більш близького досвіду спілкування з «особливими» дітьми, що в свою чергу буде формувати у них певні знання, поведінку, особливості спілкування, будувати

стосунків, що з годом згенерує певну життєву компетентну сферу соціально-побутових відносин. Тому, заклади дошкільної освіти й призовані, на ранньому етапі розвитку людини, впровадити інклюзивну освіту як найефективнішу стратегію формування нового соціального проекту комунікації різних груп дітей, що сформує у них певну поведінку і в подальшому житті.

Основними моментами виховання фізично здорової дитини шостого-сьомого років життя є: формування у дітей потреби в ранковій гімнастиці та гімнастиці після денного сну, участь в заняттях з фізичної культури, організацію рухливих ігор та виконання фізичних вправ на прогулянці, щоденне проведення здоров'язберезувальних фізхвилинок, свідоме заняття фізичними вправами та загартуванням, тощо [2]. Усі фізичні заняття, що проводяться у здо, мають певний хронометраж діяльності, дозованість, навантаження, циклічність, тематику. Але фізичні заняття саме у інклюзивному середовищі, повинні мати інші вимоги до проведення фізичного навантаження, умов, правил проведення, дозованості у роботі з дітьми, що потребуються іншого підходу та включені у інклюзивну групу. Такі заняття можуть мати, навіть інший характер проведення, де особливим дітям, дається певна перевага в чомусь (оптимальне навантаження, спеціальне дозування та переключення на різні види вправ), особлива увага та вимоги до виконання вправ (правильності, особливості, доречності, дозованості та інше). Важливо і саме закінчення заняття, де повинен підсумовуватися результат заняття, похвала особливих дітей, надання чітких настанов, похвала дітей з основної групи за допомогу та підтримку з їхнього боку особливих дітей. Саме до проведення заняття з фізичного виховання в інклюзивній групі вкрай необхідно переглянути моменти, які були б доречні з фізичного виховання особливим дітям, та не зашкоджували гармонійному фізичному розвитку нормативно здорових дітей. Основу його складають, саме усвідомлена самостійна рухова активність дітей старшого дошкільного віку. На що і звернено увагу в Основах законодавства України про охорону здоров'я: «...положення визначають та регулюють суспільні відносини з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, усунення факторів, що шкідливо впливають на їх здоров'я ...» [1].

Таким чином, слід наголосити, що на сьогодні, з ситуацією поширення інклюзивних груп з включенням особливих дітей в здо, вкрай необхідно звернути увагу до проведення занять з фізичної культури, з метою «не нашкودити» особливій дитині у її фізичному розвитку, та надати гармонійне навантаження нормативно здоровим дітям, з метою покращення їх фізичного та духовного стану.

Список використаних джерел:

- [1]. Закон України від 28 грудня 2007 року N 107-V http://medprof.org.ua/uploads/media/Zakonodavstvo_pro_ohoronu_zdorovja.pdf
- [2]. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років (2020). Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна. Мін. осв. і науки України. К.: Київ. ун-т ім. Б. Гринченка.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.26

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ORCID ID: 0000-0002-3990-7959

Дороніна Тетяна Олексіївна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет

УКРАЇНА

Міжвоєнний період на відміну від часу перед першою світовою війною відзначився відсутністю певної політичної рівноваги та радикальними змінами в міжнародному порядку. Ліга Націй, як один із основних міжнародних інститутів, створена з метою підтримки міжнародної безпеки та миру і стимулювання економічного росту між країнами-членами, не виконала покладені на неї надії та продемонструвала повну бездіяльність, що змусило багатьох замислитися над її ефективністю та легітимністю.

В економічному, соціальному політичному розвитку Європа відзначалась неоднорідністю: Польща, Чехословаччина, Австрія були республіками, Угорщина, Румунія, Болгарія, Югославія – монархіями. Досвід воєнних дій спонукав керівництво всіх європейських країн приділити увагу формуванню фізично підготовленого, освіченого, патріотично налаштованого молодого покоління [1]. Звичайно, перш за все, серйозних змін зазнали закони про фізичне виховання Румунії, Польщі, Німеччини, Італії.

Закон королівської Румунії про фізичне виховання від 17 червня 1923 р. в розділі I визнав фізичне виховання головним обов'язком для всієї молоді допризовного віку, а також затвердив його реалізацію в усіх закладах освіти та у фахових закладах. Керівництво всією системою фізичного виховання покладалось, згідно статті 2, на Національне бюро фізичного виховання (Oficiu Național de Educație Fizică (ONEF), організацію із окремим юридичним статусом, яка співпрацювала із Міністерствами освіти, оборони здоров'я, праці і соціального захисту. Серед основних завдань Національне бюро фізичного виховання (НБФВ) виокремлені наступні:

- Бюро визначало єдиний напрямок діяльності організацій, що реалізували фізичне виховання і стрілкову підготовку (товариств, федерацій, союзів);
- забезпечувало необхідними спортивними майданчиками і обладнанням, а також контролювало адміністрування і ефективне використання фізкультурно-спортивної бази;
- приймало участь в фаховій підготовці вчителів, тренерів, інструкторів з фізичного виховання, які працюють в школах, в будь-яких інших спеціальних і військових організаціях та підрозділах;
- розробляло та проваджувало політику популяризації фізичного виховання серед усіх верств населення.

Другий розділ затверджував систему організації НБФВ: керівний комітет у складі почесного голови, виконавчого голови, генерального директора, директора Національного інституту фізичного виховання, начальника

Генерального штабу королівської армії тощо. Крім того, положеннями окреслені завдання керівного комітету: затвердження річного бюджету НБФВ та контроль за його виконанням; приймав участь у розробці регламентів, статутів організацій і адміністрації бюро та інституцій, які знаходились в його підпорядкуванні (статті 6, 7, 8) [2]. В розділі закону обґрунтовано створення регіональних інспекторатів (в столицях повітів і в містах, де організації з фізичного виховання будуть чисельними і ефективними).

Дуже актуальним і на теперішній час стало визнання за Бюро, як державним органом, право залучати до власної діяльності (консультування, участь у групах розробки) будь-яких спеціалістів, зокрема і державних службовців та військових (ст. 10). Розділ III присвячений засадам фінансування бюро, особливостям надходженням фондів, які складають бюджет НБФВ тощо.

Окремої уваги потребує наступний розділ, що присвячений створенню Національного інституту фізичного виховання, загальною метою якого стала підготовка керівників фізичного виховання в армії, у профільних організаціях; педагогічних кадрів фізкультурного спрямування, військового і медичного персоналу, відбір і прийняття іноземних спеціалістів тощо.

Ще однією характерною рисою даного закону, на яку варто звернути увагу і зараз стало проголошення права сільських осередків Бюро надавати з дотриманням норм законодавства, безкоштовно, для організованої громадськості майданчики «для ігор, спорту і стрільби» [3].

Список використаних джерел:

- [1]. Цибанюк О.О. Державне регламентування системи фізичного виховання Румунії (1918-1947 рр.): групи законодавчих актів. (2015) *Науковий вісник Чернівецького університету*. 206–211.
- [2]. Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România, ed. II, volumul VII, 2015.
- [3]. Lege pentru educația fizică. (1923) *Monitorul Oficial* nr. 59 din 17 iunie 1923.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.27

ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СПІЛКУВАННЯ ДИТИНИ З ДОРОСЛИМИ

ORCID ID: 0000-0002-8075-1511

Сірант Неля Петрівна

канд. пед. наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
Львівський національний університет імені Івана Франка

Алешко Галина Миронівна

учитель вищої кваліфікаційної категорії, «старший учитель»
Львівський ліцей міжнародних відносин імені В. Стуса

УКРАЇНА

Анотація. У поданій статті проаналізовано та частково досліджено спілкування дітей з дорослими у різних аспектах. Схарактеризовано закономірність формування навичок педагогічного спілкування для професійного становлення педагога до дитини, для забезпечення всебічного та гармонійного розвитку здобувачів початкової освіти.

Спілкування дітей і підлітків з дорослими неоціненне значення для формування їх світогляду, адже людина спочатку дивиться, як у дзеркало, в іншу людину. Лише поставившись до людини як до себе самого, подібна особа ставиться до самого себе як до людини. Разом з тим, особа, як така, в усій його тілесності, стає для неї формою виявлення роду людини. На виховне значення взаємин дитини з дорослими не раз вказували видатні педагоги. Так, В. Сухомлинський зазначав: «Дружба з дорослими необхідна юній людині й насамперед, як джерело утвердження почуття власної гідності я знав дітей, нещасних через самотність: світ дорослих для них був недосяжним і незрозумілим» [2].

За відповідних умов у дитини зароджується внутрішня потреба спілкування з дорослими, яка виявляється у певному ставленні до нього, до його способу мислення, світосприйняття, почуттів. Формуючись у конкретних взаєминах з батьками, вчителями, родичами і знайомими, представниками громадськості, ця потреба в кожного окремого індивіда має свої мотиви. В одному випадку це просто усвідомлення необхідності спілкування, часом навіть неприємного, в інших – прагнення осмислити чужий досвід, використати суспільне становище, впливовість при новій байдужості до самого об'єкта спілкування, в третіх – глибока повага і любов до самої людини, що призводить інколи до такого захоплення нею, яка виключає критичний підхід до її думок, поглядів і поведінки.

Проводячи опитування у Львівському ліцеї міжнародних відносин імені В. Стуса на запитання про те, які недоліки має найцікавіша і найбільш приємна людина, 14 відповіли, що в неї немає жодних недоліків.

Серед негативних рис, названих рештою опитаних, згадувались такі: надмірна вразливість, запальність, «постійне хвилювання про мене», «нерішучість іноді» і т. п.

Як свідчать досвід та дослідження, найшановніша в очах здобувачів не завжди відповідає ідеалові чи просто нормам, утвердженим у суспільстві. Але

справа не тільки у цьому, сам зміст, основа, на якій здійснюються контакти, розмови, часто не задовольняють єдиних вимог формування особистості здобувача, його життєвої орієнтації.

Однобічність спілкування з дорослими, що зводиться до задоволення вузьких інтересів, навряд чи сприятиме успішному формуванню високих духовних якостей особистості здобувача.

Велика виховна і духовна цінність спілкування робить потребу в ньому необхідною як для індивіда, так і для суспільства. Але для того, щоб ця потреба стала продуктом виховання, щоб вона відповідала цілям і завданням формування свідомості дитини, питання про спілкування дитини з дорослими, про його зміст і форми, і найголовніше – про педагогічне керівництво ним мають постійно перебувати в полі зору і школи, і педагогіки.

Процес формування ставлення до нової людини починається з першої зустрічі з нею і спочатку опосередковується певною системою уже вироблених інтересів. Згодом ці «вторинні зв'язки» можуть перерости з опосередкованих в безпосередні. У такому разі спілкування з людиною підтримується безпосереднім інтересом до неї, почуттям дружби, любові і т. д. На це явище вказував С. Рубінштейн, який писав: «Якщо по-справжньому усвідомити значущість тієї справи, яку ти робиш, то вона в силу цього неминуче стане цікавою; таким чином опосередкований інтерес переходить у безпосередній». З другого боку, якщо зникне значущість об'єкта, то рано чи пізно згасне й інтерес до нього[1].

Педагоги, які досліджували виникнення та формування потреби людини в людині, майже однозначно визнають, що вона помітна вже у немовляти другого місяця життя. Виявляється ця потреба в тому, що дитина все більше і більше виділяє дорослого з навколишнього середовища і, в міру своїх можливостей, позитивно реагує на його появу в полі зору.

До школи дитина приходять уже з досить розвиненою потребою у спілкуванні з дорослими. При цьому зауважується постійне зростання інтересу до людей. Педагог приводить, наприклад, такі дані вивчення тематики робіт малюнків: «У малюнках здобувачів початкової освіти портрети людей зустрічаються рідше, ніж у дітей років 15». Помітно зростає з віком і увага дітей, до внутрішнього світу дорослих. Тут доречно зауважити, що рівень і зміст цього інтересу, а разом із тим і потреби у взаєминах з людьми були б неможливі без відповідного рівня свідомості і психо-фізіологічних можливостей індивіда. Фізіологічне дозрівання, яке породжує нові мотиви у взаєминах, розширює і духовний світ здобувачів.

Потреба у спілкуванні формується і розвивається як система відношень до окремих людей. Спочатку вони опосередковані іншим інтересам, але згодом можуть перерости у безпосередню потребу саме в цій людині як потребу в спілкуванні взагалі. Відомо, що із збагаченням духовного світу дитини змінюється і її ставлення до людей, ускладнюються її взаємини з батьками, вчителями, іншими дорослими. Але це не пасивний розвиток духовних можливостей, самих по собі, а результат виховної діяльності в активності самого об'єкта виховання.

Як і кожне моральне, ставлення дитини до дорослого зачіпає інтереси не тільки цих двох індивідів. Воно може нести на собі відбиток позитивної або негативної значущості також для інших людей і для всього суспільства. Адже духовні та фізичні властивості людини, як діаманти, сяють незліченною кількістю граней, що шліфуються у сучасних відносинах. Та кожна з цих граней

завжди світить подвійним світлом: у ній поєднуються цінність для даної особистості і цінність для інших. Остання виступає не як абстракція, а конкретизується у взаєминах індивіда з певною людиною. При цьому обидва партнери не можуть виступати як представники якихось чисто індивідуальних інтересів.

Так само, говорячи про потреби здобувачів початкової освіти у спілкуванні з дорослими, можна сказати, що вона має подвійну цінність – і для здобувачів, і для дорослого. Особистість, яка є «сукупністю суспільних відносин», може реалізувати свої властивості тільки в спілкуванні з іншими, в суспільстві та поза суспільством.

Те саме можна сказати і про ставлення здобувача початкової освіти до дорослого: якщо воно не цікавить самого дорослого і взагалі нікого не цікавить, то воно не потрібне й здобувачеві. Цінність власного прагнення першого дорівнює цінності його для другого. Розраховувати на більше, значить посягати на інтереси останнього і рано чи пізно одержати одкоша. Тому в них немає іншого шляху максимально використати спілкування з будь-якою людиною, крім як зацікавити її собою, задовольняючи якісь її інтереси.

Спілкування з іншими, дитина сприймає не тільки факт задоволення своїх потреб, скажімо, в інформації, в дружній підтримці й т. п. Одночасно ним сприймається і факт необхідності задоволення якихось інтересів того, з ким він спілкується. Однак сприйняття і усвідомлення цього факту насамперед залежить від рівня розвитку дитини.

Звичайно, не вивчивши кожної окремої особистості, не можна сказати, наскільки вона здатна розуміти і правильно бачити, якою мірою кожна людина задоволена нею. Спостереження свідчать, що вже в зрілому віці дитина буває дуже рада, коли її вдається допомогти дорослому, одержавши похвалу як підтвердження вагомості допомоги. У дитячому віці ставлення та оцінка дорослих особливо гостро сприймається дитиною яка не вміє терпіти, коли має вигляд слабосильного для людей. Протестуючи проти свого приниження він часто веде себе агресивно, зухвало – у цьому виявляється загострення насамперед, суперечностей між рівнем споживання дитини матеріальних, духовних і культурних благ, які надані в його розпорядженням дорослими, і рівнем віддачі, корисності, значущості його саме для дорослих, для суспільства.

До причин вразливості дитини належить також невідповідність між усвідомленою значущістю спілкування з даною людиною і відчуттям невдоволення потреби у самоутвердженні в її очах; бажанням поговорити і сором'язливістю, викликаною низкою самооцінкою; прагненням до спілкування, до спільної діяльності і незнанням способів зацікавити дорослу людину; претензією, вимогливістю до дорослого і готовністю або й здатністю до зворотної віддачі; недооцінкою дорослого і переоцінкою власних справ та можливостей тощо. Кожна з цих суперечностей може набувати вирішального значення за певних конкретних обставин і висуватися на перше місце.

Із вищесказаного випливає, що успішно управляти формування у здобувачів потреби спілкування з дорослими можна лише в тому разі, коли педагог з достатньою точністю встановить головні на даному етапі їх розвитку внутрішні суперечності в цьому спілкуванні. Залежно від цього він визначає методи й засоби, потрібні для налагодження таких взаємин здобувача з дорослим, які б позитивно впливали на формування його особистості. Наприклад, якщо стосунки дитини з дорослими заважає суперечність між його інтелектуальними і фізичними силами та прагненням до самоутвердження, то

тут уже недосить уваги й тактовності з боку дорослих: загострене самолюбство дитини часто стає причиною того, що навіть тактовність і співчуття він розцінює як лицемірство.

Одним із шляхів усунення подібних суперечностей – зближення дитини з дорослими, коло інтересів яких здатне викликати у них справжню увагу до дитини (спільне захоплення, спільний інтерес до професії, певної галузі науки, мистецтва). Це дуже важливо, адже неправильний вибір об'єкта для зближення і спілкування може привести дитину в небажане, а то й небезпечне товариство.

Щоб підвищити фактичну значущість здобувача для дорослих, з якими він спілкується, треба організувати це спілкування так, щоб у процесі його дитина змогла виявити себе в якнайкращому світлі. Спостереження за так званими «важкими» здобувачами показують, що розлад взаємин з педагогами і батьками часто починається з дійсної чи позірної неспроможності дітей задовольнити вимоги, які ставляться до них у навчанні, з почуття невдоволення собою від цього. Досвідчені педагоги, помітивши це, одразу прагнуть дати дитині можливість виявити себе в іншій діяльності. Там самим вони добиваються збереження добрих взаємин з дитиною і, користуючись ними, усувають прогалини в його знаннях, допомагають йому досягти успіхів у навчанні.

Таким чином, у проблеми спілкування дітей з дорослими як педагогічній проблемі можна, на наш погляд, виділити такі основні аспекти:

1. Розкриття значення потреби у спілкуванні для формування їх свідомості, моральних принципів і переконань.

2. Вивчення фактичного стану: наскільки вже сформована потреба у спілкуванні з дорослими відповідає завданням виховання, який має зміст і, отже, як впливає на свідомість дитини, тобто, чи не є зближення між дитиною і дорослим прозрінням, тимчасовим, безперервним з погляду педагогічного.

3. Дослідження умов найінтенсивнішого розвитку потреби у спілкуванні здобувачів з педагогами.

Певна річ, що активність здобувачів початкової освіти у спілкуванні з дорослими відображає собою насамперед значущість для нього самого стосунків, які складаються. Останній у своїй поведінці теж керується потребами, без яких, як відомо, не існує людських вчинків. А тому вироблення в здобувачів початкової освіти потреби у спілкуванні з дорослими неможливе без формування такої ж потреби дорослого у спілкуванні зі здобувачами.

Список використаних джерел:

[1]. Рубінштейн С. (1946). Основи загальної психології. М. 632с.

[2]. Сухомлинський В. (1970). На порозі отроцтва. *Радянська освіта*.(1), 26-27.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.28

ПОКАЗ ДИНАМІЧНИХ ВІДТІНКІВ В ПРОЦЕСІ ДИРИГУВАННЯ

ORCID ID: 0000-0001-9812-5730

Яговенко Надія Володимирівна

Заслужена артистка України, доцент з/н
кафедри музичного мистецтва факультету музичного мистецтва
Київський національний університет культури і мистецтв

ORCID ID: 0000-0002-0949-4129

Снопко Ольга Леонідівна

Заслужена артистка України, доцент з/н
кафедри музичного мистецтва факультету музичного мистецтва
Київський національний університет культури і мистецтв

УКРАЇНА

Динаміка відноситься до важливих виразних засобів музики. Різниця динамічних відтінків виражається амплітудою жесту, рівнем площини диригування, внутрішньою насиченістю жесту. Однак слід уникати надто розгонистих рухів на *forte* і *fortissimo* та вялого, розслабленого жесту на *piano* і *pianissimo*. Важливо співвідносити показ гучної і тихої динаміки з просторовими рамками. «Рухливі» нюанси (*crescendo*, *diminuendo*) корисно спочатку освоїти у вправах. Краще їх виконувати з музичним супроводом, коли студент може оцінити відповідність свого жесту динамічному звучанню музики. Вправи слід відпрацьовувати двома руками, так як кожна з них виконує виключно свою функцію. Ліва рука перекладається з високої площини в низьку і навпаки. Права рука при цьому також змінює свою динаміку, звужуючи чи розширюючи амплітуду, зменшуючи чи збільшуючи ступінь насиченості жесту. Показ контрастної динаміки визначається відстанню кисті від корпусу диригента: тиха звучність відповідає близькому до корпусу положенню руки, гучна динаміка виконується висунутими вперед руками.

Диригенту потрібно працювати над засвоєнням різних манер звуковедення - *legato*, *non legato*, *staccato*, *marcato*. Працюючи з хором слід пам'ятати що *всі* зазначені прийоми звуковедення можуть бути здійснені лише за умови вміння співаків користуватися диханням. Тому під час виконання того або іншого співочого штриха керівник повинен звертати увагу учасників хору на взаємозв'язок звуковедення з подихом, м'язами черевного преса, діафрагмою. Наприклад, при звуковедення *legato* не можна знімати звук з подиху, а при виконанні *staccato* треба співати, як би коротко перериваючи (послабляючи) подих, але постійно зберігаючи при цьому активний стан м'язів, що регулюють дихальний процес. Знайомство зі штрихами краще починати з освоєння прийому *legato* (зв'язано, плавно). В диригуванні характеризується зв'язаністю всіх рухів. Відмінними рисами *legato* є плавні рухи і м'які «точки». Технічний прийом *legato* виконується завжди звільненою, м'якою і «співучою» рукою. Залежно від характеру твору, динаміки, темпу жест *legato* буде змінюватися.

Legato найбільш важкий для оволодіння прийом звуковедення. Разом з тим саме навички співу без поштовхів є для співаків основними. На базі співу *legato* виробляються всі інші навички звуковедення. Співати *legato*, непомітно переходячи від звуку до звуку, як би переливаючи голос зі звуку в звук, зберігаючи на одному рівні силу всіх звуків мелодії або поступово підсилюючи й

філіруючи їх, є велике співоче мистецтво. Найкраще прийом Legato вдається в співі на голосні або із закритим ротом. Вжче виконати legato при співі мелодії з текстом, тому що приголосні звуки неминуче переривають вокальну лінію [1].

Прийом non legato (незв'язано) є протилежним штриху legato. Non legato характеризується чітким розмежуванням долей одна від одної, пунктирною лінією, наявністю твердих, різко окреслених «точок», укороченими міждолевими рухами, прямолінійними різкими лініями. Найхарактернішою ознакою non legato є збільшення значущості «точок» і скорочення міждолевих рухів. Прийом staccato (уривчасто, не зв'язуючи), протилежне штриху legato. Якщо legato вимагає плавності, безперервності рухів, то staccato навпаки, - уривчастості, чіткості, граничної гостроти. У прийомі звуковедення staccato, міждолеві рухи скорочені до мінімуму, а значення «точок» різко зростає. Вони даються підкреслено, різко і коротко. Staccato звуковедення прямо протилежне legato. Переходити до нього рекомендується після оволодіння навичкою зв'язного, плавного співу. При виконанні staccato звуки як би підкреслюються голосом легкими поштовхами і відокремлюються один від одного цезурами [4]. Велику роль у технічних прийомах у даному випадку відіграє обернений ауфтакт. За допомогою образного жесту - легкого кистьового кидка знизу вгору - диригент підтримує звуки staccato у «полегшеному» стані, показує незавершеність їх руху, устремління до точки опори. Це може бути посилено тим, що кожний наступний рух ауфтактів як би продовжуватиме попередні, прямуючи все вище і вище аж до точки устою, показуваного рухом вниз. Подібне порушення схеми тактування може бути виправдане потребами виразного виконання.

Список використаних джерел:

- [1]. Авдієвський А.Т. (1996). Формування особистості на ґрунті національно-культурного відродження, *Мистецтво у школі: зб. ст. [Упор. І.М. Гадалова]*. – Київ: УДПУ, – Вип. I. – С. 80 – 83.
- [2]. Костенко Л.В. с Шумська Л.Ю. (2004). Формування хормейстерських вмінь у класі хорового диригування. – Ніжин: *Видавництво НДПУ ім. М. Гоголя*. – 25 с.
- [3]. Олексюк О.М. (2013). Музична педагогіка: навч. посіб.- Київ: *Київ. ун-т ім. Б. Грінченка*, – 248 с
- [4]. Олексюк О. М. (2004) Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва – Київ: *Знання України*. – 264 с

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.29

ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

ORCID ID: 0000-0002-6851-6463

Халявка Л. В.

викладач кафедри загального і слов'янського мовознавства та іноземних мов
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

УКРАЇНА

Вивчення іноземної мови передбачає повного включення у процес усіх його учасників. Це не лише якісний матеріал для вивчення, відповідна підготовка студента до практичного заняття а й взаємодія викладача з аудиторією. В умовах очного навчання це забезпечити досить просто, однак як таку взаємодію гарантувати в умовах дистанційного навчання, як забезпечити повноцінне вивчення іноземної мови в режимі online?

Це питання виникає у кожного викладача в процесі підготовки до заняття. В умовах дистанційної освіти учасники навчального процесу відходять від традиційного навчального середовища, що існує і функціонує на рівні навчального закладу, тобто закритого навчального середовища і переходять до відкритого [1, с. 3]. Це відбувається за рахунок інформаційних комп'ютерних технологій та мережевих сервісів таких як: google classroom, moodle, quizlet youtube та багато інших. Усі ці сервіси допомагають зорганізувати навчальний процес та чи готові учасники переформатуватися?

Велика кількість викладачів закладів вищої освіти є або впевненими користувачами всіх вище згаданих сервісів або просто чули про їх наявність. Однак є група освітян які не в змозі опанувати сучасні комп'ютерні технології, а отже постає перша проблема дистанційної освіти – недостатня обізнаність у сфері ІКТ. Вирішення цієї проблеми повністю залежить від викладача: чи готовий він/вона працювати над собою і опановувати нові знання, щоб надавати якісні освітні послуги. Однак ця проблема стосується не лише освітян, а й студентства. Незважаючи на тотальну диджиталізацію, деякі студенти можуть користуватися комп'ютером на примітивному рівні, володіючи лише базовими знаннями. І ситуація з вирішенням цієї складової проблеми є складнішим, оскільки підопічні можуть просто не зрозуміти як використовувати сервіси або відмовитися від них взагалі. У першому випадку допоможе детальна покрокова інструкція, а в останньому лише мотивація.

З вище сказаного ми розуміємо, що в умовах дистанційної освіти у студентів зникає мотивація до навчання. Це спричинено багатьма факторами: тривале перебування вдома, вплив оточення, відсутність здорової конкуренції в групі та фізичної присутності в аудиторії. Вирішення цієї проблеми залежить від усіх учасників навчального процесу. Від викладача – пошук нових стимулів до навчання, від студентів формування власних мотивів вивчення іноземної мови.

Ще однією проблемою дистанційної освіти є наочність. В процесі очного викладання наставник зазвичай використовує різноманітний наочний, роздаковий матеріал, відео, аудіо файли, а також дошку. В умовах дистанційної освіти немає проблем з використанням відео та аудіо файлів. Та що ж робити з рештою? На допомогу приходять онлайн сервіси google board, google doc, quizlet

та інші. За допомогою них можна успішно використовувати дошку, таблиці картки, та вже електронні.

Навчальний процес в е-дистанційних системах навчання проходить у специфічних педагогічних системах, що мають бути зорієнтовані на посилення активної ролі учнів у забезпеченні власної освіти: у постановці освітніх цілей, прийнятті самостійних і відповідальних рішень щодо використання освітніх інновацій, виборі домінуючих напрямів, форм і темпів навчання в різних освітніх сферах, місця навчання і навчального закладу та ін. На основі цих педагогічних систем учні мають навчитися навчатися. В цих системах повинна збільшуватися евристична складова навчального процесу за рахунок застосування інтерактивного навчання та мультимедійних засобів навчального призначення, використання телекомунікаційних методів конструювання знань, набуття учнями досвіду електронного спілкування з усім світом [1, с. 8].

Отже, численні проблеми та виклики, які постають перед учасниками навчального процесу під час проведення дистанційного навчання можна вирішити за допомогою використання сучасних online сервісів, які максимально допомагають у процесі опанування іноземної мови.

Список використаних джерел:

- [1]. Биков, Ю. В. (2010). Відкрите навчальне середовище та сучасні мережні інструменти систем відкритої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. № 9. С. 3–10
- [2]. Биков, В.Ю., Задорожна, Н.Т., Омельченко, Т.Г. (2004). Сучасні підходи та принципи побудови порталів. *Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору* : зб. наук. праць / за ред. В.Ю.Бикова, Ю.О.Жука. К. С. 17–44.
- [3]. Гордієнко, С. Г. (2014). Інноваційна діяльність: проблеми, сутність, змістовні складові та напрями удосконалення. *Часопис Академії адвокатури України*. том 7 №2. С. 15–32

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.30

ПРОФЕСІОГРАМА СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Юрченко Віталій Валентинович

Начальник ліцея

*Комунальний заклад освіти «Криворізький ліцей-інтернат з посиленою
військово-фізичною підготовкою» Дніпропетровської обласної ради»*

УКРАЇНА

Аналіз сучасної педагогічної літератури та державних документів щодо властивостей керівника закладу освіти допоміг нам визначити основні якості і властивості менеджера освіти.

Гностичні (аналітичні) – вміння аналізувати психолого-педагогічну літературу, умови, в яких здійснюється освітній процес, завдання, що стоять перед керівником закладу освіти, педагогічні ситуації і знаходити гуманні способи їх розв'язання; це вміння аналізувати й оцінювати результати управлінської діяльності, використовувати передовий педагогічний досвід.

Проектувальні – вміння прогнозувати, передбачати розвиток педагогічного колективу, прогнозувати власну систему педагогічної діяльності; вміння моделювати цілі, завдання, зміст, засоби управлінської діяльності.

Конструктивні – вміння планувати особисту діяльність для педагогічного керівництва; впроваджувати рольовий, діяльнісний, творчий, діалогічний, гуманістичний, особистісно-орієнтований, комплексний, науковий, системний, полікультурний, національний, технологічний підходи шляхом використання ефективного змісту, засобів, методів форм та технологій управлінської діяльності; передбачати труднощі в освітньому процесі; конструювати новітні засоби та прийоми взаємодії з підлеглими; вміння планувати роботу закладу.

Комунікативні – вміння формувати гуманні співвідносини на рівні співробітництва і співтворчості; створювати сприятливе виховне середовище для розвитку інтересів, використовуючи власний авторитет.

Організаторські – вміння стимулювати розвиток учнівського та педагогічного колективів; спільно з педагогами та здобувачами освіти організовувати їх щоденну життєдіяльність, наповнюючи її цікавими творчими справами; сприяти накопиченню в здобувачів соціального досвіду, позитивних рис, контролювати і допомагати педагогам в організації освітнього процесу; сприяти самовихованню і саморозвитку здобувачів освіти і створенню умов для самореалізації[2].

Координаційні – вміння налагоджувати постійні педагогічні стосунки з батьками здобувачів освіти і громадськістю, об'єднувати виховні зусилля педагогів, соціальних педагогів, психологів; вміння вести педагогічну пропаганду.

Прикладні – вміння малювати, співати, грати на музичних інструментах, виразно читати, танцювати, користуватися технічними засобами навчання.

Педтехніка – вміння спілкуватися, володіння комунікативним впливом, керування власними емоціями; вміння зацікавити, переконувати, навіювати, стримувати, надихати, чітко передавати свій настрій, почуття і думки словом, мімікою та жестами; вміння володіти своїм голосом [1].

Розроблена професіограма менеджера освіти не стільки відображає окремі сторони і якості спеціаліста, скільки є еталоном спеціаліста, до якого необхідно прагнути в процесі практичної діяльності закладу освіти. Вона дає можливість чітко уявити, яким має бути керівник сучасного закладу освіти, відповідно розробити зміст, форми, методи та визначити найоптимальніші шляхи підготовки майбутніх управлінців.

Список використаних джерел:

- [1]. Виговська, О. (2002) Місія директора *Директор школи, ліцею, гімназії*. №1-2. С.95-110.
- [2]. Жерносек, І. (2004) Професіограма директора школи нового типу: ліцею, гімназії, колегіуму. *Управління освітою*. №92.С.8-9.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.31

СИСТЕМНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ТВОРЧИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Лисенко Ніна Петрівна

викладач спеціальних дисциплін

Криворізький державний комерційно-економічний технікум

УКРАЇНА

Життєвий шлях особистості охоплює різноманітні та складні види діяльності: професійну, соціальну, особисту, комунікативну. Коли виникає необхідність обрати раціональну стратегію поведінки та сформулювати план дій, ми зустрічаємо велику кількість різнорідних факторів та зв'язків, які не можуть вміститися в людську свідомість. Для того щоб подолати ці перепони, ми починаємо спрощувати ті життєві явища, які нас цікавлять, поділяти їх на частини, картинки, розглядаємо з різних боків. Звичайне мислення - це коли людина бачить лише те, про що йде мова у проблемі. Але ні в суспільстві, ні у природі не існує (відокремлених) систем. Будь-яка з них є часткою іншої системи, що має назву «надсистема». Ця, у свою чергу, є часткою більш масштабної надсистеми. Системне мислення означає розгляд водночас як системи, так і надсистем чи підсистем.

Визначення мислення як системи творчого підходу до вирішення проблем належить дослідникам Дж. О'Коннору та І. Макдермотту [2]. Що розуміється під системою? Система є сутність, що в результаті взаємодії її частин може підтримувати своє існування та функціонувати як єдине ціле. Системне мислення звертається до цілого та до частин, а також до зв'язків між частинами. Воно вивчає ціле, щоб зрозуміти його частини [2].

Чому ж системне мислення є таким важливим? На думку дослідників, саме системне мислення як ефективний спосіб розв'язання проблем дозволяє: 1) керувати власним життям та бачити закономірності подій; 2) виробити дійові мисленнєві стратегії та позбавитись від стереотипів; 3) відійти від пошуку провини - в собі та інших людях. Такі дії шкідливі, тому що, як правило, люди роблять усе можливе в рамках тієї системи, в якій знаходяться. Якщо бачити набагато ширше, можливо ефективніше діяти в довготривалій перспективі.

Проблема ефективності мислення активно розробляється у психології з середини 80-х рр. ХХ ст. За останні двадцять років з'явилась значна кількість робіт, які намагаються досить ґрунтовно описати ефективність системного мислення в розв'язанні проблем [1].

Головна ідея, яку можливо побачити в цих дослідженнях, - це твердження, що системне мислення може допомогти в будь-якій ситуації. Для того щоб віднайти вихід із ситуації, спочатку необхідно розшифрувати системну структуру, яка її формує. Що для цього потрібно? Коли ви потрапляєте вкотре у знайому проблемну ситуацію, потрібно поставити питання: «Яким чином я її створюю?». Контур зворотного зв'язку - це коло, і вплинути на нього можливо тільки там, де є перетинання. Які б події не виникали - це завжди сигнали зворотного зв'язку. Це породжується системою, в якій ви опинилися. Поведінка значною мірою визначається структурою системи. Змініть структуру системи, і

результати будуть іншими. Але для здійснення цього потрібно зрозуміти систему.

Список використаних джерел:

- [1]. Гарднер, Г. (2008) Великолепная пятерка. Мыслительные стратегии, ведущие к успеху. Москва: ЭСКО.
- [2]. О'Конер, Дж. & Макдершотт, И. (2006) Искусство системного мышления. Москва: Альпина Бизнес Букс.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.32

ТРИ ОСНОВНІ МЕТОДИ ЗАСВОЄННЯ ПАТИТУРИ

Семененко Ірина Валентинівна

Заслужена артистка України, в.о. доцента кафедри оперного співу
КНМАУ ім. П. Чайковського

УКРАЇНА

Музичний твір студент вивчає в класі під керівництвом педагога та поза класом самостійно. Його робота над партитурою поза класом може бути результативною лише в тому випадку, якщо вона проводиться систематично і за певним планом. План домашньої роботи педагог пропонує учню на перших уроках диригування. Робота над партитурою передбачає ретельне вивчення твору, всебічний аналіз, втілення його в жесті [5].

Партитура ретельно вивчається за фортепіано. Рекомендується йти від загального до конкретного, тобто спочатку програти партитуру цілком, щоб скласти уявлення про неї, а вже потім вчити її по частинах. Якщо партитура дуже складна, можна вивчати її по партіям окремих голосів (чоловічих та жіночих) хорової партитури. Головне в цій роботі - слідування звуковому ідеалу, створеному на основі внутрішнього слуху, виразна передача на інструменті партитури з усіма особливостями фразування та нюансування. Бажано, щоб студент мав можливість прослухати твір в живому виконанні або в запису. Це допоможе йому в ознайомленні з твором, в осмисленні його змісту і сприятиме більш свідомому і виразному виконанню на фортепіано[1].

Після того як твір продумано і вивчено, можна приступити до його письмового аналізу за певним планом. Кожен окремих урок є ланкою загальної методичної лінії. Тому, відрізняючись один від одного змістом, уроки в той же час повинні мати загальну закономірність та вмещувати КІЛЬКА РОЗДІЛІВ: всебічний розбір твору (знайомство з твором); виконання твору (читання партитури, гра на фортепіано); визначення диригентських завдань; саме диригування.

Кожен урок зі студентом - це живий творчий процес. Основні задачі, цілеспрямованість, побудова уроку визначаються педагогом. Якщо, наприклад, студент приносить у клас новий твір, то більша частина уроку відводиться на розбір твору, виконання партитури на фортепіано. Диригентські прийоми і жести, що необхідні для розкриття ідейно-художнього змісту твору, лише намічаються і пояснюються.

На наступних заняттях більше уваги приділяється безпосередньо диригуванню. При цьому учню і педагогу слід більше дбати про правильне трактування, підпорядкування всіх жестів і прийомів художньому змісту твору. Педагог класу диригування зобов'язаний всебічно підготувати свого учня до майбутньої практичної діяльності. У зв'язку з цим на уроках диригування постійно треба перевіряти, як знає учень хоровий репертуар, надавати допомогу щодо методики роботи з колективом.

Список використаних джерел:

- [1]. Малько Н.А. (1965). Основы техники дирижирования. – Москва-Ленинград: Музыка. – 220 с.
- [2]. Птица К. Б. (1948). Очерки по технике дирижирования хором: Материал к курсу техники дирижирования. – Москва, Ленинград: Музгиз, 1948. -160 с.
- [3]. Ратнер С. Л. (1961). Элементарные основы дирижёрской техники. – Минск. – 46 с.
- [4]. Розумний І. К. (1968). Практичний посібник з диригування для середніх музичних закладів – 2-е вид. – Київ. – 120 с.
- [5]. Сивизьянов А. С. (1983). Проблемы мышечной свободы дирижера хора.– Москва: Музыка, 1983. – 56 с.

SEZIONE XXII. PSICOLOGIA E PSICHIATRIA

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.33

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL FEATURES OF PREVENTION OF VICTIM BEHAVIOR OF SENIOR STUDENTS

Panov Mykyta Serhiyovych

Dr. in Psychology, Assistant Professor,
Assistant Professor of the Department of special pedagogy and special psychology
*Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational and
Rehabilitation Academy» of Zaporizhzhia Regional Council*

Pozdniakova-Kyrbiatieva Ellina Gennadyevna

Dr. in Sociology, Professor,
Professor of the Department of Social and Humanitarian Disciplines
*Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational
Rehabilitation Academy» of Zaporizhzhia Regional Council*

UKRAINE

Adolescence is the most promising period for the study of different types of victim behavior: it is a period of human life, which is characterized by high intensity of socialization and individualization.

Our study was conducted during 2019-2021 in two stages, each of which had its own purpose and objectives.

In the first stage performed theoretical and methodological analysis of the problem and developed a program of empirical research. The theoretical approach included the study and analysis of the literature, the generalization of the information obtained.

At the second stage, a statement experiment was conducted, during which the main types of victim behavior, their content characteristics and factors that determine its occurrence in adolescence were identified; the properties of the personality of the senior pupil which are naturally connected with tendency to display by teenagers of victim behavior are defined.

The study covered 158 high school students aged 12 to 15 years of secondary schools in the city of Zaporizhzhia. The purpose of our study was to identify and justify the features of determining the victim behavior of high school students.

Our analysis of domestic and foreign literature shows that the concept of «victim behavior» is interpreted quite broadly. However, the main sign of victim behavior is the commission of certain actions or omissions that contribute to the fact that a person finds himself in the role of a victim. The paper reveals the concept of «victim behavior» in view of conscious or unconscious frivolous, immoral or illegal actions and acts of a teenager that may be a reason to commit a crime.

Generalization of conceptual approaches to the problem of victim behavior allowed stating the existence of three main views on its understanding. The first (psychodynamic) approach treats victim behavior as a syndrome of pathological

personality development. The precondition for its formation is the existing unconscious intra-personal conflict, with which the individual is unable to cope. Representatives of the second (socio-cognitive direction) as its prerequisites consider a certain set of behavioral reactions and actions formed during life. Within the third (dispositional theory) approach, victim behavior is analyzed through the prism of the influence of parents on children, the peculiarities of family upbringing, which generate victim dispositions of the individual and self-stigma in the role of victim.

Empirical analysis of the content characteristics of the main types of victim behavior of high school students was carried out according to two criteria: realized and potential victimhood. It was found that the scale of «realized victimhood» for a third of high school students (34.6%) has indicators that significantly exceed the norm. On a scale of «propensity to aggressive victim behavior», (aggressive type of behavior) indicators above the norm are observed in 23.7% of subjects. On a scale of «propensity to self-destructive behavior», (active type of behavior) indicators above the norm were recorded in 18.4% of subjects. On a scale of «predisposition to hyper social victim behavior» (initiative type of behavior) indicators above the norm are observed in 42,1% of subjects. According to the scale «propensity to dependent and helpless behavior» (passive type of behavior) indicators above the norm were recorded in 9,3% of respondents. On the scale «propensity to uncritical behavior» (non-critical type of behavior) high values were found in 48,4% of subjects.

It is revealed that the formation of types of character accentuations is directly proportional to the level of victimization of the studied: the more pronounced the accentuations, the more victimogenic manifestations are observed in the behavior of high school students. It was found that demonstrative, hyperthymic, stuck; emotional and cyclothymic types of character accentuations are typical for hyper victim and victim high school students. In adolescents who were included in the groups of low-victim and non-victim, formed were meticulous, emotional, exalted and exciting types of accentuations. It has been empirically established that adolescents with signs of victim behavior are characterized by an increased level of the main forms of school anxiety and aggression.

It is stated that the psychological features of the manifestation of victim behavior of high school students due to a wide range of internal preconditions and various factors. It is shown that individual-personal characteristics act as a kind of internal filter that blocks or, conversely, intensifies the manifestations of victim behavior in adolescents. The defining intentions that serve as prerequisites for the implementation of victim behavior in adolescence include: gullibility, naivety, insecurity, unstable and inadequate self-esteem, maximalism, impulsivity, aggression, anxiety, suggestion, external locus of control. The formation of victim behavior also occurs under the influence of situational determinants. The presence of objectively life problems: violence at school (bullying) and in the family, family deprivation; conflicts and drastic changes in significant areas of life of the adolescent inclines him to carelessness of their actions and actually narrows the ability to predict and avoid negative consequences. Thus, the formation of victim behavior of high school students is facilitated by the complex action of socio-cultural, situational, and individual psychological factors.

The program of prevention and psychocorrection of victim behavior in high school students can be implemented in the form of training, which will be the prospects of our further research.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.34

SOCIO-PEDAGOGICAL REHABILITATION OF CHILDREN UNDER THE CONDITIONS OF FUNCTIONING THE EDUCATIONAL SYSTEM OF THE EDUCATIONAL AND REHABILITATION INSTITUTION

Bocheliuk Vitalii Yosypovych

Dr. in Psychology, Professor,
Professor of the Department of social work and psychology
«Zaporizhzhia Polytechnic» National University

Pozdniakova Olena Leontiyivna

Ph.D. in Pedagogy, Assistant Professor
*Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational
Rehabilitation Academy» of Zaporizhzhia Regional Council*

UKRAINE

The modern system of upbringing and education in our country, undergoing great changes, has exacerbated the importance of the problem of preserving and strengthening the physical, moral, social health of children and adolescents. The importance of addressing the health problem of the younger generation is confirmed by data from medical, socio-psychological research. Up to 40% of children have significant deviations in health, 25% are chronically ill, 7% are children with disabilities. Social orphanhood, vagrancy, neglect, drug addiction, juvenile delinquency are on the rise.

The problem of social and pedagogical rehabilitation today is relevant for many children and adolescents, especially those with poor health, due to social, economic, psychological and pedagogical problems that arise in modern society.

Social and pedagogical rehabilitation of children with weakened health is a prerequisite for educational, social, pedagogical and medical rehabilitation.

The child's personal resources and the presence or absence of a humanistic educational system in institutions that carry out rehabilitation determines the content and forms of social and pedagogical rehabilitation.

Social and pedagogical rehabilitation of children is effective if it is organized in the context of the integration of the activities of teachers, educators, psychologists and medical workers.

Optimal opportunities for the process of social and pedagogical rehabilitation in an educational and rehabilitation institution are provided by the humanistic educational system, which has a number of features that arise due to the specifics of this institution. The capabilities of the educational system of an educational and rehabilitation institution in the rehabilitation process are associated with its humanistic nature, the presence of a special type of system-forming activity, which is accepted by all participants in the rehabilitation process.

The upbringing system is able to ensure the effectiveness of the social and pedagogical rehabilitation of children, if:

- The child is the subject of a variety of activities (including recreational), which are creative and contribute to their adaptation in the environment;

- The child is included in the system of humane relations of various levels, allowing him to restore and develop communication skills;

- There is an agreed position on the rehabilitation of a child of medical and pedagogical personnel with the leading role of a teacher.

Social and pedagogical rehabilitation of children, carried out in the conditions of the upbringing system of a children's educational and rehabilitation institution, is not only able to increase the effectiveness of social and pedagogical rehabilitation, but itself can become a «trigger» for the restoration of the child's mental and physical health.

The content of the social and pedagogical rehabilitation of a child with special educational needs is diverse and includes artistic creativity, physical culture and sports, environmental and valueological education, carried out through the organization of life in a children's team.

The peculiarities of the educational system of a children's educational and rehabilitation institution are in its functioning in a relatively autonomous institution, in a special form of system-forming activity, in its habilitation nature, in the integration of the activities of teachers, educators, psychologists, doctors at all stages of the development of the system, in the priority of integration functions, protection, correction and compensation, in the temporality of the children's collective with the constancy of the pedagogical.

The humanistic educational system of a children's educational and rehabilitation institution provides a child with the opportunity to choose various types of activities, children's associations, participation in the design and organization of life, which he is usually deprived of at school due to the state of health and psychological problems characteristic of weakened children. This allows you to provide the most favorable conditions for self-realization of the child in a specially created situation of success, for mastering the techniques of self-rehabilitation.

Social and pedagogical rehabilitation of children with special educational needs can be carried out only because of the integration of educational, upbringing and recreational activities, which is the result of a complex multi-level system; interaction of teachers, psychologists, medical workers, mutual adaptation of teaching methods, upbringing, treatment, their synchronization in the mode of the child's life.

The professional position of a teacher of children in an educational and rehabilitation institution, regardless of the main functions performed by him, is defined as the position of a teacher-educator and as a teacher-rehabilitator. An important condition for the effective social and pedagogical rehabilitation of children is the mastery of all participants in the educational process with the necessary minimum of pedagogical knowledge and an increase in the level of competence of teachers.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.35

ГЕНДЕРНІ ТА ВІКОВІ АСПЕКТИ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОСПІВЧУТТЯ

ORCID ID: 0000-0002-7794-2720

Гарець Надія Олексіївна

старший викладач, кафедри психології

Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»

УКРАЇНА

У сучасному світі на тлі пандемії і зростаючої гендерної нерівності, обумовленої умовами соціальної ізоляції, загострюється проблема збереження та підтримки психологічного благополуччя. Певним потенціалом у подоланні стресу, підтримкою психологічного здоров'я та регуляції емоційних станів, на думку дослідників, користується феномен самоспівчуття (self-compassion), що виступає як природний спосіб самопідтримки, пов'язаний із здатністю до милосердя та співчуття, та як продуктивний спосіб ставлення до власного досвіду, що може бути штучно опанований.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує на наявність вивчення західними психологами сутності самоспівчуття, його складових, дослідження та доведення факторної структури, його роль у адаптації до нових умов, стресозахисних функцій тощо [1]. Незважаючи на представленість у зарубіжних дослідженнях вивчення гендерних та вікових особливостей феномену самоспівчуття, він є недостатньо вивченим у вітчизняному просторі у невеликій кількості робіт, що розглядають його з точки зору зменшення суїцидального ризику та як ставлення до самого себе [2]. Таким чином, з'являється необхідність теоретичного аналізу поглядів та дослідження гендерних та вікових особливостей вияву самоспівчуття для подальшого планування кроків до його вивчення у вітчизняному просторі.

Мета статті полягає у вивченні досліджень з питань вікових та гендерних аспектів переживання самоспівчуття.

Одне із найбільш докладних вивчень сутності самоспівчуття належить К. Нефф. Згідно до її концепції, переживання самоспівчуття є дуже близьким до співчуття як здатності бути зворушеним стражданням інших, відкрито визнавати біль інших людей без уникання або дистанціювання від нього, але відрізняється спрямованістю на самого себе. В основі самоспівчуття вбачається наявність трьох елементів та їх протилежностей: доброта до себе, загальна людяність та психологічна залученість, або усвідомлене ставлення до життя [3].

Складова «доброта до себе» описує здатність демонструвати тепле ставлення до себе у разі невдачі, помилки або при розумінні власних вад. Протилежністю доброти до є ігнорування та самокритика. «Людяність» включає до себе розуміння того, що переживання неспіху та розчарування притаманно всім людям, а її протилежність, відповідно, ізоляція та бачення себе єдиною особистістю, що здатна на помилки. Складова «усвідомлене ставлення до життя» відображає здатність людини збалансовано та реалістично підходити до переживання негативних емоцій, не перебільшуючи чи недооцінюючи їх силу та значення у житті. Протилежністю є «надмірна ідентифікація», коли людина сприймає себе через призму негативних переживань. Таким чином, можна казати про шестифакторну модель самоспівчуття, що складається із трьох

протилежностей: доброта до себе – самокритика; людяність – ізоляція та усвідомлене ставлення до життя – надмірна ідентифікація. Інші дослідження звужують уявлення про самоспівчуття до двох факторів [1].

Наголошуючи на важливості вивчення особливостей здатності до переживання самоспівчуття у підлітковому віці та його зв'язку із психологічним благополуччям, K. Bluth, R. A. Campo та інші доходять цікавих висновків. Так, вивчивши групу підлітків (N = 765, 7-12 класи; 53% жінок, 47% чоловіків), враховуючи їх вік та стать, дослідниками виділено такі особливості:

- дівчатам старшого підліткового віку притаманні найнижчі показники самоспівчуття у порівнянні із дівчатами-підлітками молодшого віку або хлопцями будь-якого підліткового віку;

- самоспівчуття пов'язане із проявами психологічного благополуччя з модерацією стосовно віку та статі;

- у старших підлітків обох статей високий рівень самоспівчуття був більше пов'язаний із захистом проти тривоги; середній і низький рівень самоспівчуття виявився пов'язаним із більшою кількістю депресивних симптомів [4].

Щодо ролі самоспівчуття у переживанні психологічного благополуччя у більш старшому віці існують різні дані. Вивчаючи вплив вікових особливостей на взаємодію самооцінки та самоспівчуття і їх впливу на ментальне здоров'я в людей від 20 до 50 років, S. Hwang, G. Kim та інші виявили відсутність значущого ефекту на суб'єктивне благополуччя та відносно значущий зв'язок із показниками депресивності. Такі результати пояснюють близькістю феноменів самоспівчуття та самооцінки [5].

У дослідженні ролі самоспівчуття у контексті збереження ментального здоров'я у похилому віці дослідниками L. Brown, J. C. Huffman та C. Bryant знайдено негативний зв'язок між самоспівчуттям і депресивними симптомами. Описано наявність помірно позитивного зв'язку між самоспівчуттям та показниками позитивного благополуччя, гедоністичного та евдемонічного. Таким чином, у дорослих самоспівчуття виявилось пов'язаним із позитивним функціонуванням та відчуттям наявності життєвого сенсу. У представників більш молодого віку такий зв'язок є помірно сильним, але більш пов'язаним із евдамонічним благополуччям (переживанням сенсу та мети).

Інше дослідження, проведене L. Yarnell та K. Neff, спрямоване на вивчення гендерних особливостей переживання самоспівчуття у контексті статевого самовизначення (орієнтацією на певні гендерні норми). Виявлено наявність певних гендерних відмінностей у самоспівчутті: так, самовизначені чоловіки мають значущо вищий рівень самоспівчуття ніж самовизначені жінки. Але вплив самовизначеної гендерної ролі на самоспівчуття виявився меншим, ніж вплив маскуліної гендерної ролі – таким чином автори доходять висновку, що соціалізація має важливу роль, а високі показники маскуліності та фемінності пов'язані із вищими показниками самоспівчуття [6].

Мета-аналіз гендерних аспектів самоспівчуття також демонструє наявність певних особливостей. Виявлено невелику значущу розбіжність у середніх рівнях самоспівчуття між чоловіками та жінками. Жінки мають нижчі показники самоспівчуття – отже, вони частіше за чоловіків демонструють підвищену критичність до себе та частіше звертаються до себе у емоційно негативний спосіб [7].

Висновок: на даному етапі теоретичного вивчення вікових та гендерних аспектів переживання самоспівчуття можна виділити проблеми, що пов'язані із:

- визначенням статево-рольових стереотипів та гендерної соціалізації як чинника, що впливає на переживання самоспівчуття;

- роллю вікових особливостей у переживанні самоспівчуття;
- впливу здатності до самоспівчуття на психологічне благополуччя особистості різного віку.

Таким чином, самоспівчуття виступає складним явищем, що обумовлюється індивідними та особистісними характеристиками людини та є умовою психологічного благополуччя.

Список використаних джерел:

- [1]. López, A., Sanderman, R., Smink, A., et al. (2015). A Reconsideration of the Self-Compassion Scale's Total Score: Self-Compassion versus Self-Criticism. *PLoS One*, 10(7). Вилучено з: https://www.researchgate.net/publication/281821097_A_Reconsideration_of_the_Self-Compassion_Scale's_Total_Score_Self-Compassion_versus_Self-Criticism/link/5af285f5a6fdcc24364f2dfd/download
- [2]. Тихомирова, И. И. & Уколова, Е. М. Самосострадание как персональное отношение человека к самому себе. *От детства к взрослости: вариации нормы и особенности развития: сборник докладов III Межвузовской конференции молодых ученых* (с. 82-87). 2018, Москва.
- [3]. Neff K., Hsieh Y., & Dejitterat K. (2005). Self-compassion, achievement goals, and coping with academic failure. *Self and Identity*, (4), 263–287. Вилучено з: <https://self-compassion.org/wp-content/uploads/publications/SClearninggoals.pdf>
- [4]. Hwang, S., Kim, G., Yang, J.-W., & Yang, E. (2016). The Moderating Effects of Age on the Relationships of Self-Compassion, Self-Esteem, and Mental Health. *Japanese Psychological Research*, (58), 194–205. Вилучено з: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jpr.12109>
- [5]. Brown L., Huffman, Jeff C. & Bryant, C. (2019). Self-compassionate Aging: A Systematic Review. *The Gerontologist*, (59), No. 4, 311–324. Вилучено з: <https://self-compassion.org/wp-content/uploads/2019/09/Brown2018.pdf>
- [6]. Yarnell, L., Neff, K., Davidson, O. & Mullarkey, M.. (2018). Gender Differences in Self-Compassion: Examining the Role of Gender Role Orientation. *Mindfulness*. Вилучено з: <https://self-compassion.org/wp-content/uploads/2018/12/Yarnell2018.pdf>
- [7]. Yarnell, L., Stafford, R., Neff, K., Reilly, E., Knox, M. & Mullarkey, M. (2015). Meta-Analysis of Gender Differences in Self-Compassion. *Self and Identity*, (14), 1-22. Вилучено з: https://www.researchgate.net/publication/276137176_Meta-Analysis_of_Gender_Differences_in_Self-Compassion/link/5585f77d08ae71f6ba900353/download

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.36

МІЖНАРОДНІ VERSUS НЕМІЖНАРОДНІ ОСВІТНІ ПРОГРАМИ В УКРАЇНСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

ORCID ID: 0000-0002-3785-5606

Шатілова Олександра Сергіївна
аспірант кафедри психології*Київський національний торговельно-економічний університет*

УКРАЇНА

Л. Кухарська у статті “Ринок освітніх послуг в Україні: реалії та перспективи” зазначає, що кінцевим результатом діяльності закладів вищої освіти є товар, як результат інтелектуальної власності (стаття, посібник тощо) і послуга, як процес передачі знань, умінь та навичок [1]. Проте ми вважаємо доцільним поставити питання інакше: “Чи може сама освітня програма сприйматись як товар?”. Цьому питанню і буде присвячена публікація.

У 2019 році у Київському національному торговельно-економічному університеті ми провели експерименти, які стосувались стереотипу сприйняття міжнародної спеціалізації як більш прибуткової [2-3]. Було встановлено, що:

1) Студенти, які навчаються на “Оптовій та роздрібній торгівлі” вважають спеціалізацію “Міжнародна торгівля” більш високооплачуваною. Вони мають стереотип, пов'язаний зі сприйняттям міжнародної спеціалізації як більш прибуткової. Виявлено приріст стартової зарплати в уявній ситуації отримання роботи за спеціалізацією “Міжнародна торгівля” ($M_t=20216,67$ грн) у порівнянні з “Оптовою та роздрібною торгівлею” ($M_t=17766,67$ грн), різниця 2450 грн, 95% ДІ від 475,82 до 4424,18, $t_{rob}(29)=2,538$, $N=50$, $p=0,017$, $d=0,19$.

2) Студенти, які навчаються на “Міжнародній торгівлі” вважають спеціалізацію “Оптова та роздрібна торгівля” менш високооплачуваною. Вони також мають стереотип сприйняття міжнародної спеціалізації як більш прибуткової. Визначено спад зарплати в уявній ситуації отримання роботи за спеціалізацією “Оптова та роздрібна торгівля” ($M_t=12894,74$ грн) у порівнянні з “Міжнародною торгівлею” ($M_t=15526,32$ грн), різниця -2631,58 грн, 95% ДІ від -4192,72 до -1070,44, $t_{rob}(18)=-3,542$, $N=31$, $p=0,002$, $d=0,29$.

3) Непрацюючі студенти торговельного профілю сприймають спеціалізацію “Міжнародна торгівля” як більш прибуткову, на противагу працюючим студентам торговельного профілю, які не мають таких стереотипів. Так, непрацюючі студенти вбачають різницю в уявних ситуаціях знаходження роботи за спеціалізацією “Міжнародна торгівля” ($M_t=13144,23$ грн, $N=86$) та “Оптова та роздрібна торгівля” ($M_t=11133,33$ грн, $N=75$), різниця 2010,90 грн, а працюючі студенти не бачать різниці: 12408,16 грн проти 12127,12 грн, $N_1=79$, $N_2=97$, контраст 2291,94 грн, 95% ДІ від 258,35 до 4325,53, $p=0,027$. Вважаємо, результат пояснюється протиставленням досвіду та диплому.

Отже, можна стверджувати, що сприйняття освітньої програми “Міжнародна торгівля” стереотипне. На нашу думку, інші освітні програми, наприклад, “Міжнародне право”, “Міжнародний менеджмент”, “Міжнародний бізнес”, “Міжнародна економіка” також можуть сприйматись стереотипно. Ми проводили дослідження на студентах-бакалаврах, проте доцільно припустити наявність стереотипів також в абітурієнтів та їх батьків.

Тож чи не створює попит пропозицію? Чи відповідають такі освітні програми якісним стандартам, або мова йде про тенденцію штучно створювати попит на міжнародні освітні програми, не створюючи відповідних умов, не маючи запрошених іноземних дослідників і загалом потенціал для забезпечення програм?

Л. Назаренко також пише про тенденцію до штучного створення освітніх послуг, представляючи її в іншому ракурсі [4]. Ми вважаємо, що при розгляді таких питань освітньої логістики варто враховувати психологічні аспекти, у тому числі фактор сприйняття освітніх програм, стереотипи сприйняття різними групами, у тому числі роботодавцями. Цікавим питанням є виявлення причин сприйняття міжнародних освітніх програм як більш прибуткових. Чи пов'язано це з комплексом меншовартості або, можливо, такі стереотипи є закономірним етапом розвитку? Залишаємо ці питання для наших майбутніх розвідок.

Список використаних джерел:

- [1]. Кухарська, Л. В. (2020). Ринок освітніх послуг в Україні: реалії та перспективи. *Соціально-правові студії*, 3 (9), 184–191. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3252/1/26.pdf>
- [2]. Шатілова, О. С. (2021a). Досвід або диплом? Чи однаково непрацюючі й працюючі студенти сприймають міжнародну освітню програму як більш прибуткову? У *Scientific practice: modern and classical research methods* (с. 34–36). Primedia eLaunch & European Scientific Platform. https://www.academia.edu/45225063/Досвід_або_диплом_Чи_однаково_непрацюючі_й_працюючі_студенти_сприймають_міжнародну_освітню_програму_як_більш_прибуткову
- [3]. Шатілова, О. С. (2021b). Сприйняття міжнародних спеціалізацій як більш успішних та прибуткових: експериментальні дослідження зарплатних (кар'єрних) стереотипів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 245 (96), 82–88. https://www.academia.edu/45277710/Сприйняття_міжнародних_спеціалізацій_як_більш_успішних_та_прибуткових_експериментальні_дослідження_зарплатних_кар'єрних_стереотипів
- [4]. Назаренко, Л. (2020). Освітня логістика в управлінні розвитком ринку освітніх послуг. *Імідж сучасного педагога*, 5 (194), 9–13. <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/214077>

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.37

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДТРИМКИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

ORCID ID: 0000-0002-6231-8749

Каменщук Т. Д.

канд. пед. наук, старший науковий співробітник
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної
роботи Національної академії педагогічних наук України

ORCID ID: 0000-0002-3004-6734

Романовська Діана Дорімедонтівна

канд. психол. наук, старший науковий співробітник
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної
роботи Національної академії педагогічних наук України

УКРАЇНА

Анотація. Стаття присвячена проблемі підтримки психічного здоров'я в учнів, підкреслюється гостра актуальність та значущість її дослідження як для теорії, так і для практики. Представлено теоретичний огляд деяких сучасних концепцій, які регламентують діяльність в напрямку охорони психічного здоров'я в Україні. Підкреслюється роль фахівців психологічної служби системи освіти, які організують заходи для забезпечення психологічної безпеки, надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги всім учасникам освітнього процесу з метою збереження та зміцнення психічного й фізичного здоров'я в закладах освіти. Розкривається специфіка психологічних ресурсів як операційно-дієвих механізмів та можливостей продуктивної професійної реалізації. Робиться спроба виявлення технологій та прийомів, окреслення заходів з профілактики й раннього виявлення психічних захворювань і розладів поведінки в здобувачів освіти. Наголошується на основних напрямках професійної діяльності психологів та педагогів в контексті реалізації державної політики щодо підтримки психічного здоров'я у здобувачів освіти в умовах пандемії.

Сприяння розвитку системи загальної середньої освіти є в пріоритеті державної влади. В контексті запровадженої Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року створено консультативну раду при Президентові України, метою роботи якої є розгляд практичних кроків для прискорення процесу реалізації освітньої реформи. Серед проблемних ознак освіти є недостатня мотивація до освіти значної частини молоді, для вирішення якої необхідна організація низки заходів спрямованих на підтримку психічного здоров'я дітей та учнів [1].

Поряд з цим діє Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року від 27.12.2017 р. №1018-р., в якій подано актуальну проблематику, шляхи їх розв'язання та очікуванні результати щодо підвищення рівня психічного здоров'я населення та покращення якості життя [2].

У Плані заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2021 рік від 23.12.2020 р. №1668-р., окремою стратегічною ціллю визначено психологічне забезпечення освітнього процесу, що передбачає і підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу щодо отримання психологічних

послуг у закладах загальної середньої освіти, а також заходів спрямованих на збереження здоров'я учнів, поширення практики функціонування служб порозуміння. Саме здоров'я поряд з формуванням компетенцій здобувачів освіти стало ключовим питанням цих документів [5].

Дослідженням психічного здоров'я займалися науковці різних гуманітарних наук, зокрема: А. Бушинський, Г. Олпорт, К. Роджерс, А. Маслоу Перлз Ф., Франкл В. та ін. Серед українських вчених ґрунтовно досліджували і досліджують феномен психічного здоров'я Р. Сірко, Н. Колотій, М. Жукова, С. Болтівець, С. Максименко, Г. Ложкін, Г. Балл, О. Завгородня, О. Носкова, І. Коцан, С. Копилов, І. Галецька, І. Дубровіна, В. Лищук, Г. Ложкін, В. Моляко, Е. Помиткін, В. Торохтій. Проблема розуміння психологічного та психічного здоров'я постає у працях таких вчених, як: Б. Братусь, Л. Бурлачук, О. Завгородня, В. Лищук, Л. Лушин. Важливою складовою психологічного здоров'я особистості є наявність сенсу життя (І. Дубровіна, А. Маслоу, В. Франкл); приділяється увага аспекту міжособистісних стосунків як важливому критерію психічного та психологічного здоров'я (А. Адлер, Б. Братусь, Е. Фромм) [6].

На збереження та зміцнення психічного й фізичного здоров'я в закладах освіти спрямована професійна діяльність фахівців психологічної служби системи освіти, які організують заходи для забезпечення психологічної безпеки, надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги всім учасникам освітнього процесу [3,4]. Під час встановленого законодавством карантину практичні психологи та соціальні педагоги інтенсивно набувають нового досвіду дистанційної реалізації основних завдань в умовах екстремальної ситуації в країні, продовжують комунікувати з учнями та педагогами за допомогою соціальних мереж, використовувати інші дистанційні форми роботи. Теперішні педагогічні зусилля в переважній мірі спрямовані на адаптацію методичних матеріалів до змінних умов існування освітнього середовища.

Психічне здоров'я – це, по-перше, відсутність явних психічних порушень; по-друге, – певний резерв сил людини, завдяки яким вона може подолати неочікувані стреси; по-третє, – це стан рівноваги між людиною та навколишнім середовищем, гармонії між нею і суспільством. Нерідко перевантаження в школі, проблеми в колективі та сім'ї є причинами погіршення психоемоційного стану учнів різного віку [3].

Причиною відставання учнів початкової школи та їхньої шкільної неспішності, що найчастіше зустрічається, являється слабкість пізнавальних процесів, несформованість навчальних навичок та відсутність мотивації до навчання. Актуальність цілеспрямованого розвитку когнітивної сфери учнів викликана тим, що швидкість росту обсягу знань, необхідного для успішного навчання, значно відстають від темпів психологічного розвитку більшості школярів.

Вкрай важливо вчасно розпізнати психічні захворювання учнів на ранній стадії та запобігти їхньому подальшому розвитку. Для оцінки рівня психічного здоров'я школярів, в переважній більшості, використовується класифікація, яку запропоновано Інститутом охорони здоров'я дітей та підлітків АМН України, що передбачає розподіл їх на п'ять груп: 1-ша група – здорові та оптимально адаптовані. Для цих дітей характерна активність, колективізм, упевненість у собі, ці діти наполегливі в досягненні цілі; 2-га група – ознаки напруження адаптаційних механізмів; 3-тя група – напруження і перенапруження

адаптаційних механізмів, головним чином у формі астено-невротичних проявів, девіантної поведінки та інших стадій відносної компенсації; 4-та група – субкомпенсація, ознаки «зривів» адаптаційних механізмів. Для цих дітей характерна висока схильність до стресу, наростання емоційної збудженості, апатія з високим рівнем тривожності; 5-та група – хворі, які мають певні клінічні прояви, декомпенсація внаслідок «зламу» адаптаційних механізмів, необхідна активна терапія та госпіталізація.

В інформаційному бюлетені ВООЗ, в розділі, присвяченому шляхам зміцнення психічного здоров'я населення, виділено наступні пункти, спрямовані саме на дітей: реалізація профілактичних заходів у ранньому дитинстві (наприклад, відвідування на дому вагітних жінок, дошкільні психосоціальні заходи, комбінована допомога в області харчування і психосоціальних аспектів для груп населення, що перебувають у несприятливих умовах); підтримку дітей (наприклад, програми з надбання навичок, програми з розвитку дітей і молодих людей); заходів щодо зміцнення психічного здоров'я в школах (наприклад, програми по впровадженню екологічних змін в школах і школи зі сприятливими умовами для дітей).

Виходячи з усього вище сказаного, науковці-психологи пропонують такі заходи профілактики й раннього виявлення психічних захворювань і розладів поведінки:

1. Адекватний розподіл навантаження (врахування вікових особливостей і потреб дітей, перегляд гігієнічних норм розподілу навантаження в школах, складання розкладу уроків з урахуванням цих норм).

2. Мінімізація факторів ризику, щодо розвитку психічних захворювань у дітей (створення комфортного психологічного клімату, забезпечення нормальної інтеграції кожного учня в колектив).

3. Раннє виявлення патологічних станів (регулярна робота з шкільним психологом, психологічні тестування, індивідуальні консультації в разі потреби).

4. Створення комфортних умов для інклюзивного навчання дітей з особливими потребами.

5. Проведення освітніх бесід з учнями та їх батьками, які будуть спрямовані на підвищення їх інформованості про психічні захворювання та розлади поведінки, фактори їх розвитку, ранні прояви, методи корекції.

6. Створення мережі он-лайн психологічної допомоги та гарячих ліній, куди можуть звернутись діти та підлітки.

Психічне здоров'я дорослої людини характеризується адекватним реагуванням на події, розумінням власних сил, здібностями протистояти життєвим труднощам. Щодо психічного здоров'я дітей, то воно визначається станом психічного розвитку, душевного комфорту, адекватною соціальною поведінкою, вмінням розуміти себе та інших [3,6].

Заходи, спрямовані на збереження психічного здоров'я учнів виявляються у підвищенні психічної активності, за рахунок зменшення психічних напружень; інтенсифікації розвитку психічних процесів (пам'яті, сприймання, відчуття, концентрації уваги та ін.); виробленні релаксаційних, відновних механізмів, зниженні рівня тривожності, підвищенні настрою за рахунок застосуванні психологічних технік та прийомів, систематичному застосуванні фізичних вправ тощо.

Також в учнів можуть спостерігатися вузькість кола спілкування і сфер життєдіяльності, насичених спілкуванням. Безумовно потрібні особливі зусилля практичних психологів, педагогів, батьків для подолання психологічного бар'єра замкнутості.

Отже, зазначимо основні напрямки психолога та педагогів з учнями початкової школи: створення сприятливого соціального мікросередовища шляхом організації тренінгів спілкування, заходів щодо зміцнення статусних позицій учнів у навчальній групі та в позашкільних колективах можуть бути широко використані з метою корекції проявів різного типу неврозів. Необхідно використовувати безоцінкову систему навчання учнів. Більш правильно використовувати диференційовану систему оцінок (шкільних оцінок), в яких були б оцінки за зусилля, старання і оцінки за якість результату-відповіді. Підвищенню якості регуляції навчальної діяльності сприяють дозовані завдання, з поступовим наростанням труднощів. Педагог повинен постійно підкріплювати успіх дитини, стимулювати її до виконання діяльності підказками, схваленнями, постійною констатацією успіху, використовувати темп проведення уроку. Необхідна постійна турбота про накопичення знань в учнів про ознаки успіху, посилення впевненості у власних силах. Необхідно формувати просоціальні, ділові мотиви навчальної діяльності та спілкування співвіднесені з можливостями кожного учня індивідуально.

Саме під дією таких заходів може забезпечуватися не лише збереження та зміцнення психічного здоров'я учнів, а й формуватися культура здоров'я, тобто усвідомлення усіма суб'єктами освітнього процесу значення відповідального ставлення до власного здоров'я.

Список використаних джерел:

- [1]. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. від 14 грудня 2016 року №988-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
- [2]. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року від 27.12.2017 р. №1018-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80#Text>
- [3]. Романовська Д.Д., Байдик В.В., Каменщук Т.Д. (2021) Збереження психічного здоров'я педагогів в умовах пандемії COVID-19. International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning» : conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 1. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». 232 pages. 67-71.
- [4]. Панок В.Г. (2017) Прикладна психологія. Теоретичні проблеми : монографія - Київ: Ніка-Центр. <https://lib.iitta.gov.ua/707672/>.
- [5]. План заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2021 рік від 23.12.2020 р. №1668-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1668-2020-%D1%80#Text>.
- [6]. Сучасні здоров'язбережувальні технології: монографія / за загальною редакцією проф. Ю. Д. Бойчука (2018) – Харків : Оригінал, 2018. – 724 с.

SEZIONE XXIII. SCIENZE MEDICHE E SANITÀ PUBBLICA

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.38

A CASE REPORT OF CUTANEOUS MYIASIS IN UKRAINIAN CHILD

RESEARCH GROUP:

Khrystyna Nykolaichuk

MD, assistant of lecturer, Dermatology and Venereology department
Ivano-Frankivsk national medical university

Oksana Kuhta

Ph.D., assistant of lecturer, Dermatology and Venereology department
Ivano-Frankivsk national medical university

Larysa Senchuk

Ph.D., assistant of lecturer, Dermatology and Venereology department
Ivano-Frankivsk national medical university

Yuriy Nykolaichuk

MD, doctor orthopedic -traumatologist
"Bubnovsky medical center of kinesiotherapy", Ivano-Frankivsk city

UKRAINE

Cutaneous myiasis (from the Greek myia-fly) is an infestation of the skin by the larvae of Diptera flies, most often of the genus *Hypoderma*, *Dermatobia* and *Cordylobia*. This sporadic infection is common in tropical and subtropical areas of Africa, South America, Asia, New Guinea and is more often registered as a "holidaymaker's disease" [1,6,7]. The incidence of myiasis ranges from 7 to 11% in travelers and individuals involved in military conflicts in endemic areas. Myiasis has seasonal variations, and the frequency depends on the life cycle of flies that live in hot and humid conditions. The incidence does not depend on gender, age, or race [3]. Migration processes increase the likelihood of developing this infection in non-endemic countries, while due to lack of sufficient practical experience in these countries, the diagnosis and treatment of the disease are difficult and accompanied by complications [1,2]. In Ukraine, cases of myiasis are often clinically "disguised" as pyoderma (most often furuncle), comedones, or even keloid scars.

There are several ways of transmission the larva to humans [5,6]:

1. Some flies (family Calliphoridae) lay their eggs in or around wounds, and larvae make moves in the skin. Certain larvae can penetrate deeply into the skin, soft tissues, muscles, and tendons, infect the nasopharynx, gastrointestinal and urogenital tracts, and cause serious complications.

2. Flies of the species *Gasterophilus*, *Hypoderma* attach their eggs to mosquitoes, and those when bitten by humans infect the skin with larvae.

3. *Cordylobia* flies lay their eggs in the soil, wet clothes, or bedding. Infection occurs when the larvae hatched.

Depending on the type of pathogen, cutaneous myiasis can manifest in three ways: furuncular, wound, or migratory. Systemic symptoms (cavitary and cerebral myiasis) are rare [4,7].

In the climatic zone of Ukraine, the cause of this disease can be *Gasterophilus intestinalis* (horse bot fly) or *Hypoderma bovis* - a parasite of cattle [5,10]. During the bite, larvae 1-3 cm long penetrate the epidermis of the delicate skin in the axillary and inguinal fossae, face, neck, abdomen, make moves up to 30 cm, and lay eggs there. These passages, which are dense on palpation, often resemble a hypertrophic scar.

Typical symptoms of myiasis are itching, a feeling of crawling, and sometimes pain at the site of penetration. The primary manifestation may resemble an insect bite or boil, but the differential diagnosis is the presence of serous-bloody discharge. Sometimes a small terminal respiratory part of the larva protrudes and it might look like open comedones. The approximate duration of infestation is 4 days [4,6].

At wound myiasis, flies contaminate with eggs open wounds and mucous membranes, more often at socially unprotected persons. The migrating form of myiasis is characterized by infestation during contact with infected animals (horses, cattle). The clinical picture resembles nematode infection in larva migrans [6].

Diagnosis of myiasis is not difficult. The key diagnostic characteristics are [7]:

1. A recent trip to an endemic area or vacation in areas with high humidity;
2. One or more elements of the rash in areas of thin skin;
3. Serous, serous-purulent discharge at the site of the lesion;
4. Visible small whitish filamentous structure in the element of the rash;
5. Local symptoms of suppuration, pain, swelling, and sensation of movement.

Treatment tactics have the following feature: because the larvae need oxygen, occlusion of the outlet leads to complete or partial exit of the parasite, which facilitates its manual (with tweezers) or surgical (under local anesthesia through dissection) removal. Occlusion methods include: applying vaseline, nail polish, tobacco paste, or animal fat. However, if the larva dies during occlusion, it becomes almost inaccessible for removal and is often the cause of a significant inflammatory reaction, sometimes with the formation of granulomas and subsequent calcification. The use of topical antiparasitic drugs can also provoke larval death or migration [6,7].

To prevent myiasis, it is mandatory to use mosquito nets and repellents in recreation areas with high humidity, good skin hygiene [5,7].

Recently, we observed an interesting clinical case, the information about which we want to share with colleagues.

A mother with a 3-year-old boy applied for our clinic help with complaints about the appearance of a causeless scar in the left axillary area of the child. According to the mother, more than 1 month ago they noticed a red inflammatory element, which the child was constantly scratching. It has been linked to a fly or flies bite while swimming in a local river, which has been overflowing with many insects after prolonged rain and flooding. The mother used a solution of aniline dye and cream with an antibiotic. On days 3-4, the skin condition improved, after 7 days the signs of inflammation disappeared. Three weeks after the bite, they noticed that a thick roller had appeared in the area, and they consulted a dermatologist. The dermatologist misdiagnosed the keloid scar and prescribed Contractubex gel for treatment. A week later, due to uncertainty about the correctness of diagnosis and treatment, patients came to our clinic.

From the anamnesis it is known that the child was born healthy, the development corresponded to the age, except for seasonal colds, he has no health problems.

On examination: in the left axillary fold on the background of healthy skin, there are 2 dense rollers-tunnels (photo 1) up to 3 cm long, with inlet and outlet openings, without signs of inflammation. The dark head of the parasite in them is visualized (photo 2).

Photo 1. **Two tunnels in the left axillary fossa**

Photo 2. **The final respiratory part of the larva protrudes**

Carefully collected history and examination of the skin with the use of magnifying glass and dermoscopy helped in the diagnosis of cutaneous myiasis.

After disinfection of the skin without local anesthesia by squeezing the tunnel with fingers, 2 parasites were removed with tweezers and a needle. Unfortunately, due to the hyperactivity of the child, it was not possible to take photos of larvae: milk-colored, round, up to 0.15 cm in diameter, 1.5 and 2 cm long, respectively. After the procedure, the skin was disinfected, and applying the aniline dye solution twice a day was recommended. A week later there was a complete regression of rashes in this area. (photo 3)

Photo 3. **The same area in 7 days after extraction of larvae**

In conclusion, we want to emphasize the reasons for the late diagnosis in this case:

1. The rarity of this pathology in our region
2. Ignoring the epidemiological history (swimming in polluted water, high humidity)
3. Non-use of additional diagnostic methods (magnifying lens or dermatoscope)

Conclusion. Cutaneous myiasis is a curable parasitic skin disease not only of tourists visiting tropical countries but also of locals, with a favorable prognosis and minimal mortality. Preventive measures play an important role in the prophylaxis of this disease. Timely diagnosis and proper management of the patient is the key to rapid recovery.

References:

- [1]. Dermnetnz.org/ topics/ cutaneous-myiasis. Marie Hartley, 2009
- [2]. Delshad E., Rubin Al. Almeida, Niedt L, Cuterebra GW. Cutaneous myiasis: case report and world literature review. *International Journal of dermatology*. 2008; 47(4):363-366.
- [3]. Krajewski A., Allen B., Hoss D., Patel C., Chandawarkar RY. Cutaneous myiasis. *Journal of plastic, reconstructive and Aesthetic Surgery: JPRAS*. 2009; 62(10): e383-386.
- [4]. Emedicine.medscape.com. www. Researchgate.net 32526
- [5]. Mohammed Abdul Qader Al-Malmi. Myiasis in the republic of Yemen. *Annals of tropical medicine and public health*. Volume 7, №5, 2014. P. 238-243
- [6]. Msdmanuals.com/professional/dermatologic-disorders/parasitic-skin-infections.
- [7]. Nykolaichuk K, Aleksandruk O, Senchuk L, Girnyk G, Buyanova I . A case report of cutaneous myiasis in a 3-year-old child. *Journal of Dermatovenereology and cosmetology n. N.A. Torsuev*. 2020; 2(44):32-36.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.39

MEDICAL AND SOCIAL FACTORS ASSOCIATED WITH THE PHYSICAL DEVELOPMENT OF SCHOOL-AGE CHILDREN

Peresipkina Tetyana

Ph.D., Head of the department of scientific organization of medical care for schoolchildren and adolescents

State Institution "Institute for Children and Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine"

Butenko Antonina

PhD, Deputy Chief Physician for Clinical Work

State Institution "Institute for Children and Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine"

Associate Professor of the Department of Pediatrics №2, Medical Faculty
V.N. Karazin Kharkiv Nation University

Nosova Olena

PhD, Chief Physician

State Institution "Institute for Children and Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine"

Associate Professor of the Department of Pediatrics, Medical Faculty
V.N. Karazin Kharkiv Nation University

UKRAINE

Physical development is one of the indicators of assessing the health of children. Determining the dynamics of its changes or factors influencing physical development can contribute to the development and implementation of adequate health-preserving measures.

Therefore, determining the risk factors for negative impact on the physical development of children at the present stage is becoming one of the most pressing issues in pediatrics.

In order to determine the medical and social factors influencing the formation of physical development of children, an anonymous survey of 376 children of general secondary education in a large industrial city was conducted according to a specially developed questionnaire. The study was conducted in compliance with all national and international standards for the preservation of personal data.

The questionnaire included questions about indicators of physical development (weight and height of the child), daily routine (including the definition of time spent on gadgets, leisure), bad habits and skills of a healthy lifestyle, physical activity, family relationships, and also questions of self-assessment of own health and the body (physical development).

The data provided by students on their physical development (body weight and height) made it possible to determine the harmony of their development based on a comparison of individual anthropometric indicators with the normative, which are given in the assessment tables of physical development of children 6-17 years [1].

To calculate the informative significance of medical and social factors, two groups of students were selected: group I - students (108) who had a harmonious physical development and self-assessment of own body as "normal" and group II - students (92) with disharmonious physical development and assessment of the body, which was, in their opinion, different from normal.

The method of S. Kulbak in modification of O. A. Genkin and E.V. Gubler for the calculation of diagnostic coefficients (diagnostic value) of signs (medical and social factors, which are reflected in the questionnaire) [2]. As a result, a space of informative features was formed, the diagnostic value of which exceeded 0.3, which allowed to reduce the information matrix from 40 to 13 questions (features). Further, the calculated diagnostic coefficients, which are informative for children with different levels of physical development, were rounded to the largest integer. Diagnostic coefficients (DC) of each of the answer options indicate the strength of their association with the physical development of students.

Thus, medical and social factors that are associated with a negative impact on the physical development of school-age children are: mediocre health by self-esteem (DC = - 3.0), including, compared to peers as "slightly worse" (DC = - 4.0); questions about the state of health and the factors that shape it which never discuss with parents (DC = - 5.0) or frequent emphasis on health issues which discuss with doctors (DC = - 3.0); availability of satisfactory knowledge about leading a healthy lifestyle (DC = - 3.0), "material instability" as a reason for not following a healthy lifestyle (DC = - 10.0).

Among the issues related to the daily routine, the most informative are night sleep less than 6 hours (DC = - 5.0), mostly "food in different ways" (DC = - 2.0), lack of food in the educational institution during studying (DC = - 4.0).

Health factors of destructive behavior are the experience of using hookah (DC = - 2.0), Vape, JUUL (DC = - 3.0), low-alcohol beverages (DC = - 1.0); time spent on gadgets (tablet, phone) more than 1 hour a day (DC = - 1.0) or almost constant (more than 3-5 hours a day) computer use (DC = - 5.0). Factors that are associated with a negative impact on physical development are also incomplete secondary or secondary special education of the father (DC = - 3.0).

Thus, the formation of physical development is influenced by the regime moments, health-oriented behavior and family, what must be taken into account when carrying out health preventive measures.

References:

- [1]. Order of the Ministry of Health of Ukraine dated 13.09.2013. № 802 "On approval of criteria for assessing the physical development of school-age children" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1694-13#Text>
- [2]. Gubler E. V. (1973). Vicheslitelnie metody analiza I raspoznavanie patologicheskikh processov. M.: Medicina. 296 s. (in Russian).

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.40

VALUTAZIONE DELL'IMPATTO DELLA DURATA DELLA PREPARAZIONE PREOPERATORIA NEL TRATTAMENTO CHIRURGICO DELLA COLECISTITE ACUTA NEI PAZIENTI ANZIANI IN TERMINI DELLA SOPRAVVIVENZA E L'OUTCOME POST-CHIRURGICO

GRUPPO DI RICERCA

Danilyuk M.B.

Ph.D., assistente di Chirurgia generale e Formazione chirurgica post-laurea
Università Statale di Medicina di Zaporizhzhia

Zavgorodniy S.M.

dottore in scienze mediche, Professore ordinario,
Capo del Dipartimento di Chirurgia Generale e Formazione Chirurgica Post-laurea
Università Statale di Medicina di Zaporizhzhia

Rylov A.I.

Ph.D., Professore Associato di Chirurgia
Generale e Formazione Chirurgica Post-laurea
Università Statale di Medicina di Zaporizhzhia

Kubrak M.A.

Ph.D., assistente di Chirurgia generale e Formazione chirurgica post-laurea
Università Statale di Medicina di Zaporizhzhia

UCRAINA

Obiettivo: valutare i risultati del trattamento chirurgico nei pazienti anziani ricoverati in reparto di chirurgia addominale d'urgenza con la diagnosi di colecistite acuta sulla base anamnestica di litiasi biliare, a seconda della durata della preparazione preoperatoria.

Materiali e metodi. Lo popolazione di studio è rappresentata da 89 pazienti di età compresa tra 60 e 89 anni, età media $69,66 \pm 7,30$ anni con la diagnosi di colecistite acuta, litiasi biliare. Pazienti sono stati divisi in due gruppi: gruppo A (54/89; 60.7%) sottoposti ad un intervento chirurgico nelle prime 24 ore dal momento di ammissione in ospedale e gruppo B (35/89; 39.3%) con intervento chirurgico ritardato e preparazione preoperatoria superiore a 24 ore. Le condizioni generali sono stati valutati con la scala P-POSSUM all'arrivo in pronto soccorso, un ora prima e 24 ore dopo l'intervento chirurgico.

Risultati e discussione. Tutti i pazienti sono stati sottoposti ad un intervento chirurgico d'urgenza, la durata media del periodo preoperatorio era di 20 ore (range 7-27 ore). La colecistectomia laparoscopica (CLS) con drenaggio peritoneale è stata eseguita in 70 pazienti (78,7%), colecistectomia per via laparotomia con drenaggio peritoneale in 14 pazienti (15,7%). La laparotomia con colecistectomia e drenaggio del coledoco è stata effettuata in 5 pazienti (5,6%). In 3 pazienti (4,3%), con CLS, era necessario la conversione della laparoscopia in approccio laparotomico a causa di sanguinamento dal letto della colecisti.

Nei pazienti sottoposti alla preparazione preoperatoria della durata superiore a 24 ore (gruppo B), sono stati ottenuti risultati migliori in termini di condizioni generali nel immediato postoperatorio rispetto al gruppo A che include pazienti sottoposti all'intervento chirurgico nelle prime 24 ore dall'ammissione in reparto, raggiungendo la significatività statistica, $U = 749,50$; $p = 0,0286$.

La durata media del ricovero ospedaliero era equiparabile in entrambi i gruppi , $U = 919,00$; $p = 0,3984$.

Conclusioni. Ritardare l'intervento chirurgico in pazienti di età avanzata con la diagnosi di colecistite acuta migliora l'outcome e riduce le complicanze nel postoperatorio.

Parole chiave: colecistectomia laparoscopica, colecistite acuta, litiasi biliari, preparazione preoperatoria.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.41

СТАН БІОЕЛЕКТРИЧНОЇ АКТИВНОСТІ СЕРЦЯ У ДІТЕЙ, ХВОРИХ НА БРОНХІАЛЬНУ АСТМУ

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ГРУПА:

ORCID ID: 0000-0002-5323-9993

Герасимова Олена Вікторівна

канд.мед.наук, доцент, доцент кафедри педіатрії №1
Вінницький національний медичний університет імені. М.І. Пирогова

Процюк Тетяна Леонідівна

докт.мед.наук, професор, професор кафедри педіатрії №1
Вінницький національний медичний університет імені. М.І. Пирогова

Пугач Марина Миколаївна

канд.мед.наук, асистен, асистент кафедри педіатрії №1
Вінницький національний медичний університет імені. М.І. Пирогова

Процюк Людмила Олександрівна

канд.мед.наук, асистен, асистент кафедри загальної гігієни та екології
Вінницький національний медичний університет імені. М.І. Пирогова

УКРАЇНА

Актуальність теми. Проблема алергічних захворювань у дітей, до яких належить і бронхіальна астма (БА), є однією із найактуальніших у сучасній клінічній медицині. Станом на 2017 рік, за даними Центру медичної статистики МОЗ України, хворих на бронхіальну астму 212 883 пацієнти, з них 37 427 діти. Бронхіальна астма - це хронічне алергічне запалення бронхів, яке призводить до зниження якості життя, може бути причиною інвалідності, а іноді і летальних наслідків [1, 3].

Хронічний запальний процес, епізоди гіпоксемії, бронхоспазму, впливають на функціонування системи кровообігу, спричиняють процеси ремоделювання як бронхів, так і міокарда та виникнення порушень ритму серця [2, 4]. Між тим сучасні консенсуси лікування хворих на БА спрямовані, виключно, на збереження контролю над захворюванням, що досягається переважно збільшенням доз препаратів без урахування наслідків для міокарда, особливо за тривалого застосування, яке здебільшого характерне для даного захворювання [1]. Скарги зі сторони серцево-судинної системи (ССС) мають неспецифічний характер, а інструментальне дослідження ССС не входить в протокол обстеження дітей, хворих на БА, можливо, тому кардіологічна патологія у даної категорії дітей не виявляється завчасно.

Мета дослідження. Вивчити стан біоелектричної активності серця у дітей, хворих на бронхіальну астму за різного рівня контролю.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення мети проведено комплексне обстеження 189 дітей (основної групи), хворих на персистуючу БА, віком від 6 до 17 років, що знаходились на стаціонарному лікуванні в пульмонологічному відділенні Вінницької обласної дитячої клінічної лікарні, а також 95 здорових дітей (контрольної групи), у групу порівняння увійшло 30 дітей з контрольованим перебігом БА без змін зі сторони ССС. Пацієнтів відбирали методом простої випадкової вибірки з наступним виявленням, на підставі

комплексного клінічно-параклінічного обстеження, характерних ознак для персистоючої БА. За допомогою тест контролю астми (АСТ-тесту), нами були сформовані групи залежно від рівня контролю БА. Першу групу склали 124 дитини ($65,60 \pm 3,45$ %) з неконтрольованим перебігом хвороби (НК БА), другу – 30 пацієнтів ($15,90 \pm 2,65$ %) з частково контрольованою (ЧК БА) та третю – 35 пацієнтів ($18,50 \pm 2,82$ %) з контрольованою БА (К БА). Біоелектричну активність серця вивчали методом електрокардіографії, для цього застосовували електрокардіографічний комплекс «CARDIO», фірми «Ютас» (Україна). Статистична обробка отриманих результатів проводилась за допомогою методів варіаційної статистики із використанням стандартного пакета прикладних програм багатомірного варіаційно-статистичного аналізу «STATISTICA 6.0»

Результати досліджень та їх обговорення. Залежно від рівня контролю бронхіальної астми ЕКГ показники у хворих мали певні особливості. Так, у $92,74 \pm 2,33$ % дітей з НК БА визначався синусовий ритм, що достовірно не відрізнялось від дітей груп порівняння ($p > 0,05$). Лише у $7,25 \pm 2,32$ % дітей з НК БА та $6,66 \pm 4,55$ % з ЧК БА спостерігалася міграція джерела ритму по передсердям. Порушення ритму у вигляді синусової тахікардії виявлена у $30,64 \pm 4,13$ % дітей з НК БА та була достовірно більшою порівняно з дітьми, у яких була К БА – $8,57 \pm 4,73$ % ($p < 0,01$). При НК БА у $19,35 \pm 3,54$ % дітей в порівнянні з К БА ($11,4 \pm 5,37$ %) достовірно частіше спостерігалася брадиаритмія ($p < 0,05$), що було обумовлено порушеннями нейровегетативної регуляції серцевого ритму і пригніченням активності симпатичного відділу вегетативної нервової системи. Надшлуночкові екстрасистоли достовірно частіше виявлялися у дітей з НК БА ($29,03 \pm 4,07$ %) порівняно з дітьми, у яких була К БА ($5,71 \pm 3,92$ %, $p < 0,01$), появу яких можна пояснити підвищенням рівня ендогенних катехоламінів, що приводить до електричної нестабільності міокарда, а стимуляція бета-адренорецепторів сприяє локальному збільшенню концентрації адреналіну в синусовому вузлі. Одиначні монотопні шлуночкові екстрасистоли були зареєстровані у $12,09 \pm 2,92$ % дітей з НК БА, $10,00 \pm 5,47$ % з ЧК БА та $8,57 \pm 4,73$ % К БА та їх кількість достовірно не відрізнялась в цих групах ($p > 0,05$). Неповна блокада правої ніжки пучка Гіса була зареєстрована у $25,80 \pm 3,92$ % дітей з НК БА та $23,33 \pm 7,72$ % хворих з ЧК БА. У здорових дітей цей ЕКГ – симптом спостерігався майже з такою ж частотою ($18,18 \pm 6,71$ %, $p > 0,05$), що і у дітей з К БА, що підтверджується і даними інших дослідників.

Синдром ранньої реполяризації шлуночків не був специфічним для обстежених хворих, але у $8,06 \pm 2,44$ % випадків реєструвався у дітей із НК БА.

В ході дослідження також встановлені наступні зміни на ЕКГ: парціальний синдром передчасного збудження шлуночків, зустрічався у $7,25 \pm 2,32$ % дітей з НК БА, $6,66 \pm 4,55$ % – ЧК БА, $5,71 \pm 3,92$ % – К БА, синдром укороченого PQ, без розширення комплексу QRT та нападів пароксизмальної тахікардії, був виявлений у $12,90 \pm 3,01$ % дітей з НК БА, $10,00 \pm 5,47$ % з ЧК БА, $8,57 \pm 4,73$ % К БА. Достовірної різниці в групах порівняння у дітей, у яких були виявлені парціальний синдром передчасного збудження шлуночків та синдром укороченого PQ встановлено не було ($p > 0,05$).

Також було зареєстровано подовження інтервалу QT у дітей з НК БА та ЧК БА, що є предиктором фатальних порушень ритму, які, у свою чергу, можуть привести до раптової смерті хворих. Подовження інтервалу QT достовірно частіше зустрічалась у дітей з НК БА – $27,41 \pm 4,00$ %, порівняно з дітьми, у яких

була ЧК БА – $6,66 \pm 4,55$ % ($p < 0,05$). Подовження інтервалу QT не спостерігалось у дітей з К БА та у дітей контрольної групи.

Встановлено зниження процесів реполяризації, які були виявлені у $33,06 \pm 4,22$ % дітей з НК БА, $16,66 \pm 6,80$ % – ЧК БА, $5,71 \pm 3,92$ % – К БА, а у дітей контрольної групи даних змін не було. У дітей з НК БА порушення процесів реполяризації достовірно частіше зустрічалось, порівняно з дітьми з ЧК БА та К БА ($p < 0,05$). Зниження процесів реполяризації характерне для дисфункціонального розладу симпатичної нервової системи та в подальшому може ініціювати порушення провідності та ритму серцевої діяльності. Низькі і сплюснені зубці T_{v5-6} , що свідчили про більш виражені ознаки гіпоксії міокарда та зниження рівня калію, достовірно частіше зустрічалися у $48,38 \pm 4,48$ % дітей з НК БА, порівняно з $23,33 \pm 7,72$ % дітей з ЧК БА ($p < 0,01$) та $5,71 \pm 3,92$ % дітей з К БА ($p < 0,001$). Ознаки субендокардіальної ішемії у вигляді зсуву сегмента ST_{v4-6} нижче ізолінії на 1 мм також достовірно частіше спостерігалися у $33,06 \pm 4,22$ % хворих з НК БА, порівняно з $16,66 \pm 6,80$ % дітей з ЧК БА ($p < 0,05$). На противагу хворим з НК БА та ЧК БА, зсув сегменту ST нижче ізолінії у дітей з К БА та у дітей контрольної групи не спостерігався ($p < 0,001$).

Особлива увага при аналізі ЕКГ у обстежених хворих приділялася змінам у правих відділах серця. Тривалість зубця Р переважно була нормальною у дітей груп порівняння і лише у $8,06 \pm 2,44$ % з НК БА відмічалось його розширення до 110 мс. Амплітуда зубця Р у дітей груп порівняння не перевищував 3 мм, але була відносно вищою (більше 2 мм) у II, III, aVF відведеннях у $4,83 \pm 1,92$ % дітей з НК БА, що можливо пояснити великим навантаженням на праве передсердя у дітей з неконтрольованою БА та вираженим бронхообструктивним синдромом. ЕКГ-ознаки перевантаження міокарду ПШ, що проявлялись у вигляді збільшення амплітуди зубця R_{v1-2} та зубця S_{v5-6} неповної блокади правої ніжки пучка Гіса, зміни сегмента ST_{v4-6} , відмічались у $8,87 \pm 2,55$ % дітей з НК БА та $6,66 \pm 4,55$ % дітей з ЧК БА.

Висновки. Хворим із неконтрольованою бронхіальною астмою притаманні порушення функціонального стану серцево-судинної системи у вигляді синусової тахікардії (30,64%), синусової брадикардії (19,35%), надшлуночкової екстрасистолії (29,03%), подовження інтервалу QT (27,41%). Метаболічні порушення й ознаки субендокардіальної ішемії на ЕКГ свідчать про формування у хворих із БА вторинної кардіоміопатії, що потребує проведення відповідних лікувальних заходів по відношенню до основного захворювання та підтримки роботи серцево-судинної системи.

Список використаних джерел:

- [1]. Herasymova O. V., Protsiuk T. L., Protsiuk L. O., Kotsur L. D. (2018). Structural and functional changes of cardiovascular system in children with asthma. *Zaporozhye medical journal*, (5), 646-650. <https://doi.org/10.14739/2310-1210.2018.5.141510>
- [2]. Arzibekov A., Ibragimov M., Khafizova Z., Abdullaeva D, Khusanboy Kadirov K, Noraliev I. (2020). Clinical and anamnestic features of bronchial asthma in children with autonomic disorders and thyroid status. *Journal of Critical Reviews*, (13), 491-493. <http://dx.doi.org/10.31838/jcr.07.13.88>
- [3]. Hafiza Arshad, Rana Rahel Khan, Misbahuddin Khaja. (2017). Case report of S1Q3T3 electrocardiographic abnormality in a pregnant asthmatic patient during acute bronchospasm. *American Journal of Case Reports*, (18), 110-113. <https://www.amjcaserep.com/abstract/index/idArt/901661>
- [4]. Недельська С.М., Даценко О.М. & Бессікало Т.Г (2015). Функціональний стан серця у дітей з бронхіальною астмою. *Перинатологія та педіатрія*, (3), 55-58. Вилучено з: <http://pip.med-expert.com.ua/article/view/PP.2015.63.55>

SEZIONE XXIV. CULTURA FISICA, SPORT E FISIOTERAPIA

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.42

GENDER COMPONENT OF PRACTICAL TRAINING WITH SPORTS GYMNASTICS

ORCID ID: 0000-0002-7166-0159

Kostiantyn Motuz

senior lecturer at the Department of Theory and Methods
of Physical Education and Sports Games
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

UKRAINE

Modification of the system of physical culture and sports in Ukraine is impossible without taking into account its relationship with the most important trends in socio-cultural development. That is why the idea of the need to include a gender component in the appropriate system is increasingly heard, which implies an orientation towards gender characteristics of development and, accordingly, the socialization of the individual.

The term «gender» is translated from Latin as a social gender, which not only determines a person's behavior in society, but also how this behavior is perceived by others [3, 142]. Gender, or separate education, involves, first of all, the use of saving technologies that allow you to regulate the load, as well as to carry out the selection of exercises depending on gender [1, 8].

Accordingly, practical lessons in artistic gymnastics should be based on a gender approach, which is built taking into account the gender characteristics of students. In addition, this approach actualizes their gender roles by focusing on those types of physical activity that reinforce behavior patterns and personal qualities, which form gender [2, 95]. In a thorough study of such a physical quality as flexibility, it is imperative to take into account the conditions that affect the degree of its manifestation and the path of effective development [4, 173]. First of all, it is necessary to pay attention to the gender characteristics of students [3, 143].

The identification of all factors that correspond to the gender orientation when working with students in practical exercises in gymnastics shows that in order to achieve a simultaneous effect on the development of physical qualities of posture, body shaping, body weight regulation, the optimal option, of course, in addition to the main program with artistic gymnastics, it turns out using a fitness program. It includes rhythmic gymnastics, aerobics, rhythmic gymnastics and the like. This sport is considered the most progressive in the choice of means for the development of flexibility on the basis of a gender approach [2, 96].

According to most researchers, it is flexibility with all its manifestations that is one of the most important physical qualities in artistic gymnastics. Without it, in this sport, it is impossible to achieve plasticity, expressiveness of movements and, moreover, the improvement of these techniques. All this has its own explanation: with insufficient mobility in the joints, the movement of the body becomes limited and constrained, respectively, there is a curvature of the technique of performing movements, which leads to further disruption of the integral composition [4, 175].

An essential factor is the fact that artistic gymnastics is considered both a male and a female sport. This orientation for the male and female body fully reflects the specifics of gender identity in the development of flexibility among students in practical exercises in artistic gymnastics, when the exercises should be compiled taking into account the anatomical and physiological characteristics of the body of a man and a woman, with the obligatory consideration of their tendency to soft, smooth and expressive movements that are performed with musical accompaniment [1, 12].

The above-mentioned features can explain a wide range of use of exercises for the development of flexibility in practical exercises in artistic gymnastics in women, men, or in mixed groups of different ages and readiness in specialized educational institutions, as well as their cultivation in physical education classes in all types of educational institutions [3, 144]. Methods and techniques of teaching physical exercises in artistic gymnastics are directly conditioned by the specificity of the exercises themselves of this sport, the data of scientific and methodological literature, the results of the ascertaining pedagogical experiment, based on the experimentally discovered approaches to the use of special exercises for the development of flexibility in practical exercises in artistic gymnastics in specialized higher educational institutions [2, 97].

The effectiveness of the influence of the experimental methodology of using special exercises in artistic gymnastics, which is aimed at developing flexibility, is assessed by comparing the indicators of standards in the control and experimental groups in the process of a formative pedagogical experiment [3, 145].

The dynamics of flexibility indices in both men and women during practical exercises in artistic gymnastics was significantly influenced by the experimental methodology for the use of exercises for the development of flexibility. The latter provides for the compilation of a set of special physical exercises, based on the functional capabilities of the organism of students of both sexes [4, 176].

It turns out that a comprehensive solution to the problems of physical education in specialized universities, in particular, taking into account gender identity in the selection of flexibility exercises during practical exercises in artistic gymnastics, ensures the readiness of graduates of these educational institutions for more active production activities, forms their ability to quickly master skills. and offers many opportunities for learning new professions. In addition, taking into account gender identity in the selection of exercises for the development of flexibility in practical exercises in artistic gymnastics fully corresponds to the trends of modern pedagogy aimed at democratization and personal orientation in the educational process.

References:

- [1]. Galustyan, Y. (2004). Some aspects of gender identification and personality socialization. *Ukrainian society*, 1 (3), 7–13 [in Ukrainian].
- [2]. Zaikin, A. (2010). Training of future physical education teachers for healthy lifestyle education of younger schoolchildren on the basis of a gender approach. *Physical education, sports and human health*, (3), pp. 93–97 [in Ukrainian].
- [3]. Lukashuk, V. (2012). Features of gender socialization in sports. *Bulletin of V.N. Karazin*, 993, 141–145 [in Ukrainian].
- [4]. Sitkach, V. (2015). Gender and Sport: Theoretical Foundations, Experimental Research. *Ukrainian Studies Almanac of Taras Shevchenko National University of Kyiv*, 4, 171–177 [in Ukrainian].

SEZIONE XXV. STORIA, ARCHEOLOGIA E CULTUROLOGIA

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.43

SOCIAL AND POLITICAL PORTRAIT OF NADEZHDA SUROVTSEVA OF THE PERIOD OF THE UKRAINIAN CENTRAL RADA OF 1917–1918

ORCID ID: 0000-0002-9974-7205

Valeriia Motuz

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of
Archeology and Special Branches of Historical Science
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

UKRAINE

With the proclamation of independence in Ukraine, the process of rehabilitating the names of the spiritual leaders of the nation began, whose deeds and thoughts were falsified and doomed to persecution by Soviet propaganda. Nadezhda Surovtseva also belongs to the individuals who personify the thorny path to a democratic and independent Ukraine. This woman was a Ukrainian public and political figure, diplomat, writer, historian and journalist. But above all, she was an ardent patriot of Ukraine.

The revolutionary period (1917–1921) was difficult and at the same time rich in important events for Ukraine. It was on him that the youth of Nadezhda Surovtsova fell. The first third of the twentieth century was the time of awakening of the national consciousness of the Ukrainian people and deep-seated democratic processes. These processes were associated with the unification of the Ukrainian intelligentsia with a national idea to create an independent Ukrainian national state. The life and work of Nadezhda Surovtseva during the period of the Ukrainian Central Rada is one of the pages of the history of the Ukrainian people in 1917–1918.

Nadezhda Surovtseva met the February revolution of 1917 in Petrograd, where, as an undergraduate student of a higher educational institution, she became a member of the revolutionary committee. In particular, the girl entered the Ukrainian public organization, which had its representatives in the Petrograd Soviet of Workers' and Soldiers' Deputies. Conscientious Ukrainians of Petrograd, hoping that better times would begin for Ukraine too, plunged into the preparation of a manifestation, at which they planned to demonstrate their attitude to the revolution. However, in the process of organizing the demonstration, news came from Kiev about the creation of the Ukrainian Central Rada, headed by M. Hrushevsky. The Revolutionary Committee in March 1917 delegated Nadezhda Surovtsova to Ukraine. She was instructed to find out from the head of the Ukrainian Central Rada about the need to return home Ukrainian student youth from Petrograd. A positive response from M. Hrushevsky contributed to the end of the Petrograd period in the life of the revolutionary student Nadezhda Surovtsova, and the beginning of a new period – Uman, where the girl received the position of a district instructor of the Ukrainian Central Rada [4, 279].

Representing the interests of the new Ukrainian government, Nadezhda Surovtseva visited Uman villages and informed their residents about the revolutionary transformations of recent months in Petrograd and in Naddnipryan Ukraine itself. Since, due to the lack of the press and radiotelegraph communication in the rural area of Uman, its inhabitants did not know about the destruction of the autocracy and democratic processes in the Naddnipryan Ukraine [3, 146].

The next task for Nadezhda Surovtsova was to carry out propaganda work among the Uman soldiers regarding the Ukrainization of military units on the territory of Nadnipyriansk Ukraine. By order from Kiev, the authorized Ukrainian Central Rada was supposed to convey to the soldier audience information about the activities of the First All-Ukrainian Military Congress of Soviets (May 18 – 21, 1917, Kiev) and Ukraine's desire to withdraw from the war. The girl's constructive propaganda work was crowned with success. So, in late spring – early summer 1917, Nadezhda Surovtseva organized military rallies in the city of Uman. At these rallies, for example, the soldiers of the 14th reserve infantry regiment decided to consider it Ukrainian and reorganized their regiment into the regiment of the Ukrainian Cossacks named after I. Gonta [1, 673].

The social activities of Nadezhda Surovtsova in Uman were also distinguished by membership in the county «Peasant Union», where the girl received the post of deputy chairman of the society [6, 85].

One of the important events in Ukraine during the period of the Ukrainian Central Rada, which made an indelible impression on Nadezhda Surovtsova, was her solemn speech on the main square of the city of Uman regarding the historical role, significance and content of the First Universal of the Ukrainian Central Rada (June 10, 1917) [2, 138].

The next stage in the life and work of Nadezhda Surovtseva is associated with Kiev. There, the girl joined the work in the Department for Refugees under the General Secretariat of Internal Affairs. She began her career in this institution as a clerk-typist. At her new job, Nadezhda Surovtseva met leading political figures of the Ukrainian Central Rada, in particular, A. Shulgin. When, subsequently, the Secretariat of Foreign Affairs will be opened and A. Shulgin will head it, he will offer Nadezhda Surovtseva the post of head of the general department. However, her activities in the diplomatic field were disrupted by the coup d'état in Petrograd (October 25, 1917) and the temporary relocation of the leading personnel of the state service of the Ukrainian Central Rada from Kiev to Zhitomir. This happened as a result of the armed struggle of the Soviet government against the Ukrainian People's Republic (December 1917 – March 1918) [3, 147].

At this critical time for the Ukrainian Central Rada, its top leadership turned to the countries of the Quadruple Alliance for help. Nadezhda Surovtseva, as an employee of the foreign policy department, was among those who were involved in the preparation of the negotiation process with the German-Austrian side. The conclusion of the Brest Peace Treaty (January 27, 1918) facilitated the return of diplomat Nadezhda Surovtsova, along with other employees, to Kiev, where she persistently joined her main work – the establishment of interstate relations [5, 44].

On April 29, 1918, Nadezhda Surovtseva learned about the change of power in Ukraine not from the media. The female diplomat belonged to a narrow circle of people who tried to save the Ukrainian Central Rada from defeat. She was instructed to hold a meeting with the German Ambassador to the Ukrainian People's Republic A. Mumm and invite M. Hrushevsky to declare himself a dictator. However, the head of the Ukrainian Central Rada categorically refused such a proposal. The above

circumstances not only turned the next page of the life of Nadezhda Surovtsova, but also put an end to the existence of the Ukrainian People's Republic of the period of the Ukrainian Central Rada [4, 281].

Assessing today the activities of Nadezhda Surovtsova in the development of the Ukrainian state during the period of the Ukrainian Central Rada, one can unequivocally state that her social and political activities are a contribution to Ukrainian diplomacy. Taking an active part in the life of Ukrainian society during the period of the Ukrainian Central Rada, Nadezhda Surovtseva worked in a diplomatic position and stood at the origins of Ukrainian diplomacy. She was in close contact with the leadership of the Ukrainian Central Rada. Moreover, she was among those figures who, participating in the fateful events for the Ukrainian People's Republic of the period of the Ukrainian Central Rada, were directly related to the decisions of issues of state importance.

References:

- [1]. Dashkevich, J. (2007). *Figures: Essays on the figures of history, politics, culture*. Lvov: Lviv branch of the M. Hrushevsky Institute of Aviation and Technology of the National Academy of Sciences of Ukraine, 808 p. [in Ukr.].
- [2]. Krivosheya, I. (2001). *Essay on the history of Uman (from ancient times to the 60s of the twentieth century)*: monograph. Kiev: Publishing and Printing Center «Kiev University», 266 p. [in Ukr.].
- [3]. Padun-Lukyanova, L. (1992). A word about Nadezhda Surovtsova. *Berezhil*, 3–4, 144–149 [in Ukr.].
- [4]. Sinitsky, P. (2005). Nadezhda Vitalievna Surovtseva (1896–1985): a biography of a person in the context of the latest Russian historiography. *History of Ukraine: little-known names, events, facts: collection of articles*. Kiev, 30, 278–295 [in Ukr.].
- [5]. Shevchenko, A. (2004). Nadezhda Surovtseva – the suffering path of the great Ukrainian. *Bulletin of the T. Shevchenko National University of Kyiv*, 74, 43–46 [in Ukr.].
- [6]. Yakimenko, L. (2010). *Nadezhda Surovtseva: life and work (1896–1985)*: monograph. Lugansk: «Virtual reality», 272 p. [in Ukr.].

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.44

ДІЯЛЬНІСТЬ ECLA: ПЕРШІ ПРОЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ХХ СТ.

Фечко Іван Іванович

здобувач вищої освіти історичного факультету
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Шевченко Наталія Ігорівна

канд. іст. наук, доцент,
доцент кафедри Нової та новітньої історії зарубіжних країн
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

УКРАЇНА

***Анотація.** У статті досліджено передумови та причини зародження перших інтеграційних проєктів у Латинській Америці у ХХ ст., вивчено значення діяльності ECLA у 50 – х роках ХХ ст. та розглянуто їх інтеграційні проєкти, вивчено ідеї команди технократів на чолі з Раулем Пребішем.*

До 1950-х років дипломатичні та ідеалістичні ініціативи щодо політичного союзу були у періоді застою. Однак, інтеграція сама по собі не була б відхилена, якби вона могла бути пов'язана з суворо економічним порядком денним. Економічна комісія ООН для Латинської Америки (ECLA) стала родоначальником сучасного руху, який прагнув виключно економічного союзу. Поява ECLA поклала початок технократичному етапу інтеграційного руху у Латинській Америці. Модель інтеграції, запропонована Організацією Об'єднаних Націй стала першою сучасною програмою економічного розвитку, розробленою для держав третього світу. Організація виникла в часи кризи економічного розвитку, що постала перед регіоном в 1929 року в результаті Великої депресії та Другої світової війни. Припинення Другої світової війни означало, що Латинська Америка втратила ринки США. Зниження торгівлі з США продемонструвало латиноамериканцям, що їх небезпека – це залежність від зовнішніх ринків і це знову переслідувало їх. Ці нестабільні економічні цикли мали серйозні наслідки для суспільств Латинської Америки, вони мали вплив на такі сфери, як належне житло, освіта та працевлаштування [1].

З 21 лютого по 8 березня у Чапультепеку відбулась міжамериканська конференція скликана за ініціативи країни-господарки Мексики, для обговорення нової системи міжамериканських відносин після закінчення Другої світової війни, результат якої вже був усім очевидний. У своєму статусі переможця війни та із загрозою конфлікту із союзником по антигітлерівській коаліції - СРСР, Вашингтон бажав закріпити своє домінуюче становище у Західній Півкулі та фактично перетворити американські держави у залежні ринки збуту. У свою чергу латиноамериканські представники наполягали, щоб багаті Сполучені Штати сприяли економічному розвитку бідніших сусідів. Тобто, латиноамериканські держави розраховували на створення такого собі «Плану Маршала» для Латинської Америки. Проте США не підтримали цю ідею та повідомили Латинську Америку, що ключ до їх економічного розвитку

визначатиметься їх дотриманням політики вільної торгівлі. Латиноамериканці виявили, що вони самі по собі залишилися, без будь-якої підтримки з боку США. Фактично, її не було до того моменту поки Фідель Кастро не створив першу комуністичну державу в Латинській Америці, через що Сполучені Штати почали демонструвати інтерес до просування проектів розвитку регіону [2].

Латинська Америка повинна була залежати виключно від своїх сил та ініціатив. Одним із варіантів, який багато років відстоювали проуніаністи, була можливість регіональної інтеграції. Політичне об'єднання було поза межами розгляду питання, але економічна інтеграція була можливою. Це давало потенціал для великих ринків, був би більш широкий спектр ресурсів та нижчі транспортні витрати без громіздких тарифів на імпортовані товари [3].

Незважаючи на всі дискусії щодо економічного розвитку, що велися в пресі та серед різних урядовців, латиноамериканські держави не змогли дійти згоди у питаннях необхідності інтеграції чи механізмів, які потрібно було впровадити. Популярні групи виявилися нездатними зібрати достатньо підтримки для політичної чи економічної інтеграції власними зусиллями. Це означало, що ініціатива повинна виходити зі сторони. Були сподівання, що Організація Об'єднаних Націй буде нейтральним засобом у роботі з найскладнішими політичними проблемами розвитку.

Сполучені Штати виступили проти будь-якої участі ООН, припускаючи, що подібний комітет може має знаходитись в Організації Американських держав. Проти цього різко виступили латиноамериканці, які хотіли створення комітету, який міг би бути якомога більш нейтральним та вільним від впливу Вашингтона. Зрештою латиноамериканці змогли отримати значну підтримку для створення спеціального Комітету Організації Об'єднаних Націй для Латинської Америки, який вперше зібрався в 1948 р. і мав штаб-квартиру в Сантьяго-де-Чилі. Цей комітет став відомим як Економічна комісія для Латинської Америки (ECLA). Хоча до цієї комісії належали різні країни, проте, членами в ній були переважно латиноамериканські країни [3].

ECLA було спеціально доручено розробити засіб для прискорення індустріалізації країн Латинської Америки. Комісію очолив Рауль Пребіш (1901 — 1986) видатний аргентинський економіст, який був одним з кращих професіоналів у Латинській Америці. За деякими оцінками, він ймовірно був більш впливовим, ніж сам Фідель Кастро, проте, не таким відомим. Під керівництвом Пребіша ECLA провела різні дослідження та дійшла впевненого висновку, що економічна регіональна інтеграція забезпечить розвиток регіону. На його погляд на інтеграцію сильно вплинули дві світові війни та Велика депресія. Ці події продемонстрували йому, що Латинська Америка була в нестабільному торговому становищі по відношенню до решти світу [4].

Пребіш та його колеги з ECLA стверджували, що для життєздатності економіки та промислового розвитку мав відбутися значний приріст виробництва разом із виходом на ринок, який буде достатньо великим для його споживання. Як і багато інших латиноамериканських економістів, він визнав, що індустріалізація залежала від капіталу, який був би доступний відповідно до доступності такої продукції (очікуваний ринок попиту). Коли відбудеться збільшення як виробництва, так і споживання, результатом буде супутнє збільшення доходів та зайнятості населення [5].

Залежність від експорту первинної продукції піддала країну несприятливій ситуації з умовами торгівлі. Таким чином, захист потрібно було забезпечити галузям, що зароджувалися в Латинській Америці. Ця структуралістська точка

зору стала відомою як гіпотеза Пребіша-Зінгера та домінували в теорії економічного розвитку Латинської Америки протягом багатьох років. Згідно цієї теорії, яка ґрунтувалася на емпіричному підході, у тривалій перспективі експортні ціни на сировину обов'язково падають відносно до імпортних цін на готові промислові вироби. Відповідно до усього, економічне становище країни, яка продає сировину обов'язково погіршується відносно країни, яка продає промислову продукцію [5].

Школа думок Пребіша-Зінгера незабаром стала центральним принципом ECLA та використовувалась прихильниками економічної інтеграції. Теорія сприяла індустріалізації імпортозаміщення (ISI) в межах кожної латиноамериканської держави [3].

Теорія економічного розвитку ECLA характеризувалася деякими критиками як соціалістична, але насправді ця доктрина не прагнула ліквідувати вільне підприємство. Показово, що Пребіш та його незручності ніколи не обговорювали створення автаркії Латинської Америки шляхом економічної інтеграції. Доктрина ECLA не відкидала торгівлі з рештою світу. Пребіш і його послідовники розглядали надмірний захист як негативний. Пропозиція ECLA прагнула лише розширити виробничу базу регіону, шляхом мінімального тарифу в рамках світової економіки. Захист надавався би доти, доки вітчизняні виробники не змогли б скласти конкуренцію державам Першого світу. Документація ECLA щодо економічної інтеграції неодноразово передбачала те, що приватна ініціатива повинна була бути як головною метою, так і механізмом для досягнення економічної інтеграції [3].

Рекомендації ECLA щодо ініціювання економічної інтеграції в Латинській Америці були вперше подані у 1949 році. Через два роки в 1951 році такий план був спеціально запропонований для Центральної Америки. У 1953 р. ECLA вивчила можливість інтеграції економік Аргентини, Бразилії, Чилі та Уругваю, але уряди цих держав не дослухалися до порад.

Ентузіазм щодо такого плану обмежився кількома економістами та технократами. У 1955 р. ECLA запропонувала створити латиноамериканську зону вільної торгівлі для Південної Америки та Мексики. У травні 1957 р. ECLA рекомендувала, щоб секретаріат «пришвидшував впровадження, в найкоротші терміни» спільного ринку Латинської Америки. Було запропоновано це зробити у співпраці з Організацією американських держав. Метою було б поступово встановити латиноамериканський регіональний ринок на багатосторонніх та конкурентних засадах. Призначена «робоча група» була сформована для опрацювання деталей плану. Група зустрілася в Сантьяго-де-Чилі, у лютому 1958 року. На засіданні в Сантьяго ECLA опублікувала звіт, в якому роз'яснювалася раціональність спільного ринку [6].

У звіті Сантьяго наголошувалося, що існує також «соціальна потреба» розвитку латиноамериканських державах. Фахівці комісії зазначали, що індустріалізація вимагає широкого та єдиного ринку, адже без цієї умови країни Латинської Америки не зможуть досягти належного рівня продуктивності праці, який характерний для великих промислових центрів. Такий ринок може бути доступний для Латинської Америки, але він був розбитий на двадцять частин. Було наведено приклади Європейського спільного ринку, Європейської асоціації вільної торгівлі та прорадянської соціалістичної Ради економічної взаємодопомоги як успішних зусиль в економічній інтеграції [3].

Звіт ECLA закликав усі країни до членства в проєкті загального ринку, який буде відкритим для кожної країни Латинської Америки. Країни об'єднання мали

прийняти єдину для зовнішнього світу тарифну систему. Уряди країн мали брати активну участь у процесі економічної інтеграції, хоча приватне підприємство мало стати лідером та бути кінцевим результатом такої співпраці.

Друге засідання робочої групи ECLA відбулося в Мехіко у лютому 1959 р. Була запропонована загальна структура нової зони вільної торгівлі. Фінальним результатом повинен був стати початковий проект угоди про спільний ринок, який міг об'єднати ті країни, які зацікавлені в тому, щоб втілити цю ідею в життя» [7].

Робоча група дійшла висновку, що країни-члени мають бути класифіковані відповідно до рівня їх економічного розвитку, і ця перевага буде надаватися менш розвиненим країнам, щоб їх економіка мала достатньо часу, аби пристосуватися від будь-яких негативних коливань, які можуть виникнути у новій економічній організації.

Спеціальне засідання ECLA відбулося 11-19 травня 1959 року в Панамі-Сіті, в Палаціо Хусто Аросемена для обговорення запропонованого спільного ринку. Всім країнам Латинської Америки було запропоновано надіслати своїх представників.

Рауль Пребіш повідомив делегатів, що запропонований спільний ринок відповідав на економічні потреби Латинської Америки. Посилаючись на роботу ECLA як на «технічне чудо», він закликав держави, які підтримують пропозицію ECLA, бути достатньо гнучкими для відкритості та заявляти про свою готовність укласти договір, щоб забезпечити успіх запропонованого спільного ринку. Тим не менше, Пребіш визнав, що переважний провінціалізм та відсутність торгівлі між державами створювали загрозу для запропонованого проекту. Аргентинський фахівець висловлював побоювання, що спільний ринок може не мати сенсу, якщо до нього доєднуються країни між якими не буде реальної торгівлі, як наприклад між Мексикою та країнами, які розташовані південніше неї. Відсутність сталих та активних торгово-економічних зв'язків приводила до поширення скептичних антиінтеграційних думок [5].

Пребіш запевняв, що порятунок слід шукати в економічній галузі інтеграції, яка, на його думку, замінить застарілі схеми торгівлі та створить нові можливості до торгівлі там, де її не було. Це стало можливим завдяки тому, що Латинська Америка вступала в період «енергійної індустріалізації». Критика щодо плану ECLA виступила з боку США та Куби.

19 травня 1959 року на сесії в місті Панама було офіційно прийнято резолюцію 6 (II), яка офіційно закликала до створення латиноамериканського спільного ринку. Резолюція передбачала, що спільний ринок повинен почати діяти у «багатосторонній та конкурентній формі» якомога швидше. Його головною метою мало бути сприяння підвищенню рівня життя населення [3].

Отже, після Другої світової війни, країни Латинської Америки опинились у складному економічному становищі. Надії на допомогу з боку США були втрачені після американської конференції в Чапультепеку, тому країни регіону, за прикладом Європи починають звертати увагу на інтеграційні проекти. Організацією, яка мала сприяти досягненню оптимального та реалістичного інтеграційного проекту була ООН, яка створила Економічну комісію для Латинської Америки (ECLA), яку очолив Рауль Пребіш і разом зі своєю командою десарольїстів, вони запропонували перші інтеграційні проекти, які передбачали створення спільного ринку із захистом власних виробників, спільними тарифами та основним акцентом на проведення індустріалізації та збільшення виробництва, що мало стати основою розвитку. Попри аргументи

критиків, щодо відсутності більш суворого регулювання відносин між країнами, запропоновані ЕСЛА проекти були пріоритетними для країн регіону.

Список використаних джерел:

- [1]. Богданова Т.(2008) *Інтеграційні перспективи у Північній та Південній Америці*. Багмет М.О.(ред). *Світова та європейська інтеграція*. (178–181) Навч. Посіб [відп.ред.] – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/posibnuku/252/13.pdf>
- [2]. Galindo J. (2017) La Conferencia de Chapultepec (1945): El nacionalismo económico latinoamericano frente a la política librecambista de Estados Unidos // *América Latina en la Historia Económica* (Vol. 24 Núm. 2) – URL: <http://alhe.institutomora.edu.mx/index.php/ALHE/article/view/800>
- [3]. Rivera, S.(2014) *Latin American Unification, A History of Political and Economic Integration Efforts*. Jefferson: McFarland & Company – URL: https://books.google.com.ua/books?id=JjzTAgAAQBAJ&pg=PA193&dq=latin+america+unification&hl=uk&sa=X&ved=0ahUKEwjI8O-j8_voAhVt_CoKHWjWBC4Q6AEIKjAA
- [4]. Raúl Prebisch. *El citio oficial de CEPAL - Naciones Unidas*. URL: <https://www.cepal.org/es/equipo/raul-prebisch>
- [5]. Prebisch R., (1963) *Hacia una Dinámica del Desarrollo Latinoamericano* / (Mexico City: Fondo de la Cultura Económica, 1963), (xi–xii) URL: https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/14230/S33898P922H_es.pdf?se
- [6]. Cepal. *Cepal Cincuenta años, reflexiones sobre América Latina y el Caribe, en Revista de la Cepal número extraordinario*. Santiago de Chile – P.365– URL: https://www.cepal.org/sites/default/files/publication/files/37962/RVE1998-NE_es.pdf
- [7]. United States Tariff Commission. (1962) *The Latin American Free Trade Association/* Washington (10) – URL: <https://books.google.com.ua/books?id=3re5FGyLZgcC&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>

SEZIONE XXVI. ARCHITETTURA E COSTRUZIONE

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.45

OPTIMIZATION OF THE COMPOSITION OF DRY SLAG-ALKALINE MIXTURES

ORCID ID: 0000-0002-1248-4546

Latifjon Kosimov
Master's degree, Department of Construction of Buildings and Structures
Fergana Polytechnic Institute

ORCID ID: 0000-0002-9297-873X

Shakhlokhon Kosimova
Assistant of the Department of Architecture
Fergana Polytechnic Institute

REPUBLIC OF UZBEKISTAN

The purpose of these studies was to develop compositions of slag-alkaline dry mixtures using the mathematical planning method (PFE-2n), using the Box-Benkin plan. Following the task, a series of experiments were carried out to optimize the compositions of dry mixtures, which were used to prepare masonry solutions used for masonry walls and partitions made of dense materials (concrete blocks, marble tiles, and silicate bricks).

The dry mixture for masonry solutions was produced by the following method, all components (slags, alkaline component and dry additive with moisture content of not more than 1 wt.%) in a calculated amount were ground in a ball drum mill to the required dispersion. The finished ground powder was used as a binder for the preparation of masonry solutions. A series of experiments were performed on a nonlinear four-factor mathematical plan [1- 4].

The response functions were taken as activity, and the kinetics of the strength gain of samples made from a dry mixture at 28, 60, 120 days. The following are accepted as variable input factors: consumption of an alkaline component (sodosulfate mixture); additive content (corrosion inhibitor - plumbum nitrate); additive content (hardening activator - Portland cement M400); powder dispersion after joint grinding of components. The ranges of the input components are shown in Table 1.

Table 1

Intervals and levels of variation of factors

Factors		Variation Level			Variation interval
		-1	0	+1	
Name	Code				
Alkali consumption,% (A)	X ₁	4	6	8	2
Additive content,% (B)	X ₂	0,5	2,5	4,5	2
Activator content	X ₃	4	8	12	4
hardening,% (C)	X ₄	300	325	350	25

From the obtained powder according to the above conditions and the level of variation according to Table 1, a mixture and beam samples were prepared in accordance with GOST 310.4-81 [3-7].

Subsequently, on the same samples, the kinetics of the strength gain of the binder was observed under normal hardening conditions for 28, 60 and 120 days. The plan of the experiment and the results of the implementation of the plan are shown in Table 2. As a result of the mathematical processing of the obtained data, as well as the analysis of isoparametric diagrams, it was found that the factor X₄ has the most significant effect on the activity of the selected system (dispersity is the specific surface area of the ground powder). The degree of influence of the factors considered in these series of experiments on the value of the optimality criterion is in the following order:

$$X_4 > X_2 > X_1 > X_3$$

Table 2

Plan of the experiment to select the optimal composition of the slag-alkaline dry mixture

Plan points	Factors				Components, wt%				Dispersion, m/kg	Activity, MPa, in a day		
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Alkaline	Inhibitor	P / cement	Gran. slag		28	60	120
	R _c											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	+	+	+	+	8	4,5	12	75,5	350	40,7	49,3	54,4
2	-	+	+	+	4	4,5	12	79,5	350	29,2	44,9	40,0
3	+	-	+	+	8	0,5	12	79,5	350	34,7	53,7	54,0
4	-	-	+	+	4	0,5	12	8,5	350	42,0	50,8	50,9
5	+	+	-	+	8	4,5	4	83,5	350	31,2	35,7	42,2
6	-	+	-	+	4	4,5	4	87,5	350	60,0	62,7	70,2
7	+	-	-	+	8	0,5	4	87,5	350	43,7	51,8	61,3
8	-	-	-	-	4	0,5	4	91,5	300	60,9	51,1	70,0
9	+	+	+	-	8	4,5	12	75,5	300	25,2	46,3	40,0
10	-	+	+	-	4	4,5	12	79,5	300	23,4	33,3	31,2
11	+	-	+	-	8	0,5	12	79,5	300	41,8	54,2	55,6
12	-	-	+	-	4	0,5	12	83,5	300	25,0	34,6	36,8
13	+	+	-	-	8	4,5	4	83,5	300	20,3	39,5	37,6
14	-	+	-	-	4	4,5	4	87,5	300	55,0	45,7	65,0
15	+	-	-	-	8	0,5	4	87,5	300	48,5	51,5	56,4
16	-	-	-	-	4	0,5	4	91,5	300	54,7	58,9	71,6
17	+	0	0	0	8	2,5	8	81,5	325	40,5	47,4	44,4
18	-	0	0	0	4	2,5	8	85,5	325	40,3	48,4	45,5
19	0	+	0	0	6	4,5	8	81,5	325	44,5	53,3	49,8
20	0	-	0	0	6	0,5	8	85,5	325	51,5	65,0	62,0
21	0	0	+	0	6	2,5	12,	79,5	325	45,2	56,3	53,4
22	0	0	-	0	6	2,5	4	87,5	325	34,6	42,8	39,4
23	0	0	0	+	6	2,5	8	83,5	350	49,7	5,9	51,0
24	0	0	0	-	6	2,5	8	83,5	300	47,8	57,9	55,0
25	0	0	0	0	6	2,5	8	83,5	325	45,6	58,4	46,5
26	0	0	0	0	6	2,5	8	83,5	325	45,0	54,3	54,4

Optimization of the values of the parameters of the variable factors has shown. that it is possible to obtain the highest activity of the dry mixture with the following values of the factors, R₂₈ = 60.0 MPa;

- X₁=-1 (alkali consumption 4% of the total mass);
 X₂= + (plumbum nitrate additive content - 4.5%);
 X₃=-1 (additive consumption - Portland cement M400 - 4%);
 X₄= +1 (dispersion - specific surface area -350 m² / kg).

Analysis of isoparametric diagrams built based on a mathematical model makes it possible to observe the kinetics of the strength gain of the mixture at 60 and 120 days of normal hardening [10-12].

Based on the results of the mathematical planning of the experiment, a systematic dependence of the activity of the dry mixture on the constituent components and technological parameters was established. The kinetics of the strength gain of the mixture shows that even with the minimum consumption of Portland cement and the alkaline component, the optimal specific surface area of the powder (about 325-350 m²/kg) and the grinding time of the components 2.5 ... 3 hours, the activity of the dry mixture of joint grinding reaches more than 70 MPa ...

References:

- [1]. Recommendations for the use of mathematical experiment planning in concrete technology. Moscow: NIIZhB, 1982.103 p.
- [2]. GOST 310.4-81 Physical and mechanical properties of binders and cement. M. Gosstroy, 1981.13s.
- [3]. Razzakov, S. J., Rakhmanov, B. K., & Akhmedov, J. D. (2021). Study Of The Influence Of Light Weather On The Mechanical Properties Of Para-Aramid Filaments. *The American Journal of Engineering and Technology*, 3(04), 35-41.
- [4]. Юнусалиев, Э. М., Абдуллаев, И. Н., Ахмедов, Ж. Д., & Рахманов, Б. К. (2020). Инновации в строительной технологии: производство и применение в узбекистане строп из текстильных лент и комбинированных канатов. In *Энерго-ресурсосберегающие технологии и оборудование в дорожной и строительной отраслях* (pp. 421-431).
- [5]. Zikirov, M. C., Qosimova, S. F., & Qosimov, L. M. (2021). Direction of modern design activities. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, 10(2), 11-18.
- [6]. Ахмедов Ж.Д. (2010). Оптимизация преднапряженных перекрестных ферменных систем. *Промислове будівництво та інженерні споруди*. К.: ВАТ "Укрдніпроектстальконструкція ім. В.М.Шумановського". 4.
- [7]. Zakirova, G. M. Q., & Axmedov, J. D. (2021). Architectural appearance of Khudoyorkhan palace: requirements for preservation and restoration. *Scientific progress*, 1(6), 717-719.
- [8]. Kosimova, S. H., & Kosimov, L. M. (2020). Principles of forming a garden-park landscape design around historical monuments of the Fergana valley. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 10(6), 1582-1589.
- [9]. Li, N., Shi, C., Zhang, Z., Wang, H., & Liu, Y. (2019). A review on mixture design methods for geopolymer concrete. *Composites Part B: Engineering*, 178, 107490.
- [10]. Salimov, A. M.; Qosimova, Sh. F.; and Tursunov, Q. Q. (2020) "Features of the use of pilgrims for tourism in the Fergana region," *Scientific-technical journal*: Vol. 24: Iss. 4, Article 6.
- [11]. Abdullaev, I. N., Akhmedov, Z. D., Rakhmanov, B. K., & Zhurabaeva, R. T. (2020). State and prospects of production and operation of synthetic woven belts (table) for load-handling devices (hd) in the republic of Uzbekistan. *Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers*, 16(4), 106-109.
- [12]. Qosimov, L. M., Qosimova, S. F., & Tursunov, Q. Q. (2020). Specific aspects of using Ferghana region's pilgrims for touristic purposes. *Academic research in educational sciences*, (3).

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.46

THE PRESERVATION OF ANCIENT ARCHITECTURAL MONUMENTS AND IMPROVEMENT OF HISTORICAL SITES - FACTOR OF OUR PROGRESS

ORCID ID: 0000-0003-1802-4994

Axmedov Jamoldin Djalolovich

Candidate of Technical Sciences, Head of the Department "Architecture"
Fergana Polytechnic Institute

REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Uzbekistan has always fascinated the world with its rich cultural heritage and unique ancient monuments. During the years of independence, large-scale work has been done and is being done in the Fergana Valley, as in the whole of Uzbekistan, on the repair and preservation of historical and cultural monuments. Many historical, architectural and archaeological monuments have been preserved in the Fergana Valley. Through in-depth study of such monuments, rich materials on the history of our country are being collected.

Historical monuments further enrich the spiritual life of the society, arouse feelings of respect and reverence for the Motherland, the people, the ancestors [1-3].

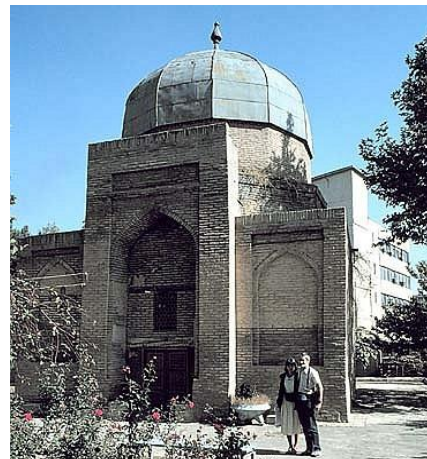

Fig. 1. Sample of archaeological monuments in the Fergana Valley

The article, written by Sh. Kilichev, a teacher at Fergana State University, says that more than 1,000 archaeological monuments have been registered in the Fergana region as a result of research conducted by well-known archaeologists working in our country [4-6]. Numerous monuments of the historical significance of the former Soviet-era were demolished during the policy of collectivization and the number of monuments, which were built in a unique oriental style, reflecting the beauty of our national architecture. mentioned that there is information about. The monuments, which embody the culture of the past and the skills of local craftsmen, today fascinate tourists and delight the younger generation.

Undoubtedly, historical monuments will live on for centuries as living witnesses of the past, culture, art and great creative power of our people. To ensure the fullness of this eternity, it is necessary to carry out large-scale creative work to repair them from time to time, to pass on their beauty, charm and splendour to future generations. During the years of independence, the architectural monuments of the ancient cities

of Bukhara, Khiva and Samarkand, which have a special place in world civilization, were reconstructed and beautified.

In the regions of the Fergana Valley (Fergana, Andijan and Namangan) to some extent, historical monuments have been improved. Unexplored historical monuments have been discovered by well-known archaeologists and historians and added to the list of tourist destinations. But this is not all, it is a pity that as a result of research there are still many architectural monuments, and their repair and beautification are not planned yet. For example, in our city of Margilan alone, it is known that the Kokmozorbuva mausoleum, the structures around Godakmozor, the Khoja Egiz mausoleum, the Gumbaz mosque, and several other monuments that are still out of sight of regional and city administrations and tourist centres are still neglected. There are also mausoleums inside the cemeteries in Akshak and Zarkent villages of Tashlak district, as well as a house of historical significance in Orda mahalla in Yakkatut, historical monuments such as Garbobotepa, Zangishtepa. is out of sighting of scientists [5-8].

A closer study of our historical monuments, improvement and restoration of these places, as well as the attraction of foreign tourists to our country, would further enhance the position of independent Uzbekistan in the world community.

As it was mentioned above, we consider it necessary and necessary to carry out large-scale creative and beautification works in order to find them to fully ensure them, to pass on such beauty, charm and splendour to future generations.

References:

- [1]. Ahmedov M.Q. (1995). Central Asian architecture. Tashkent.
- [2]. Uralov A.U. Mamatmusaev T.Sh. (2015). Harmonization and decoration of architectural forms. Tashkent.
- [3]. Юнусалиев, Э. М., Абдуллаев, И. Н., Ахмедов, Ж. Д., & Рахманов, Б. К. (2020). Инновации в строительной технологии: производство и применение в узбекистане строп из текстильных лент и комбинированных канатов. In *Энерго-ресурсосберегающие технологии и оборудование в дорожной и строительной отраслях* (pp. 421-431).
- [4]. Razzakov, S. J., Rakhmanov, B. K., & Akhmedov, J. D. (2021). Study Of The Influence Of Light Weather On The Mechanical Properties Of Para-Aramid Filaments. *The American Journal of Engineering and Technology*, 3(04), 35-41.
- [5]. Zakirova, G. M. Q., & Axmedov, J. D. (2021). Architectural appearance of khudoyorkhan palace: requirements for preservation and restoration. *Scientific progress*, 1(6), 717-719.
- [6]. Abdullaev, I. N., Akhmedov, Z. D., Rakhmanov, B. K., & Zhurabaeva, R. T. (2020). State and prospects of production and operation of synthetic woven belts (table) for load-handling devices (hd) in the republic of Uzbekistan. *Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers*, 16(4), 106-109.
- [7]. Ахмедов Ж.Д. (2010). Оптимизация преднапряженных перекрестных ферменных систем. *Промислове будівництво та інженерні споруди. К.: ВАТ "Укрдніпроектстальконструкція ім. В.М.Шумановського". 4.*
- [8]. Zikirov, M. C., Qosimova, S. F., & Qosimov, L. M. (2021). Direction of modern design activities. *Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR)*, 10(2), 11-18.

SEZIONE XXVII. CULTURA E ARTE

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.47

RESEARCH ON THE CLASSIFICATION OF OIL PAINTING ARTISTIC LANGUAGE

Liu Haotian

PhD Candidate

Lviv National Academy of Arts

UKRAINE

Member of Chinese Cultural Management Association Artists Committee

Member of Shanxi Artists Association

CHINA

There are many types of oil painting art language, the most macro can be divided into two categories: classical and modern.

1. Classical oil painting

Classical oil painting can be said to have gone through a long period of time and endures for a long time. Classical art has advocated the art models of ancient Greece and ancient Rome since the beginning of the Renaissance. Its painting language is based on objective and true records as the main criterion. The uniqueness is Comprehensive processing capabilities for color, light and shadow, and images. From the 15th to the 19th century, classical oil painting has been in the mainstream of European art. When oil painting was in its infancy, the expression techniques and artistic language of oil paintings at that time were completely different from those of the present. Paintings in the past have just undergone a transition from Tempera to oil paintings. The special form of expression and in-depth description capabilities of this new type of material have brought artists to artists. With more exploration directions and motivation, artists began to move forward and surpass on the avenue of pursuing real and more scientific painting. Artists like Leonardo da Vinci, Caravaggio, Rembrandt, etc. appeared. While watching classical oil paintings, it is not difficult to find that the expression of artistic language in classical oil paintings is very subtle. Ancient artists paid attention to painting techniques and the subtle control relationship of oil painting color layers. They produced outstanding products through transparent color over-dyeing and layer-by-layer superposition of pigments. The unique and rich oil painting language, this form of expression also deeply tests the artist's accurate modeling ability and artistic accomplishment. In the presentation of the artistic language of classical oil paintings, different artists often have obvious differences in the materials, the bottom layer of the oil paintings, and the painting techniques. For example, the artist Rembrandt, his painting language and expression techniques can be described as the richest and unique in the history of oil painting. In his pictures, the character and inner activities of the characters can be perfectly set off by the changes of light and shadow, light and darkness. This kind of light and shadow, which is like a stage play, can perfectly show the change of priority and the relationship between virtual and reality. In the paintings, Rembrandt uses bold

brushstrokes and unique textures to shape his works. Most of the paintings are created using oil painting techniques of whitening and over-dyeing. The combination of these various factors achieves his unique expression technique, which brings viewers Here comes an infinite sense of pleasure. Another example is the neo-classical art master Angel, who loves the delicate and smooth bottom layer to paint in his paintings. When you appreciate Angel's paintings, you can always find that his paintings are extremely flat and give people a sense of beauty. This delicate, elegant, and quiet feeling, his pictures can accurately grasp the beauty of classical art, and integrate this beauty into nature to form a simple and simple artistic language. He attaches great importance to the light and line in the picture. Application, the light used in the picture is very soft, which is very different from the strong contrast of light and dark in traditional classical oil paintings. The use of this soft light can also highlight the elegance and femininity of women, plus the simplicity and simplicity of the picture. The precise lines make the picture solemn and harmonious. Also because of the rigorous composition of his works, his low-saturation color habit, coupled with elegant characters, these common characteristics constitute Angel's unique artistic language.

2. Modern oil painting

After hundreds of years of continuous development and evolution, oil painting seems to have come to an end in painting techniques and themes. In the fast-paced social development, people's aesthetic trends have also undergone earth-shaking changes. With the emergence of new media and materials, artists have also made continuous attempts and breakthroughs in the expression of oil painting and painting language. In modern oil painting creation, the artistic language and expression can be described as more unrestrained and free. The art form can be said to be rich and colorful. For example, the oil paintings of the Chinese artist Xin Dongwang, in which you can see that his oil paintings have a very strong personal symbolic language. The paintings draw on the traditional Chinese freehand brushwork, combined with realism. The way of shaping makes the picture come alive. His paintings have a strong plot, vivid and interesting, and use his unique understanding of modeling to integrate the volume relations, lines, and the unique Chinese writing of oil paintings. The character and social life state are fully displayed in his paintings. This deformation and exaggeration also makes the work more vitality and tension. In addition, his painting style combining brushes and oil painting knives in his paintings has also become a unique painting expression language in contemporary oil paintings. Another example is the Spanish realist artist Antonio Lopez García. His works still use figurative and realistic painting techniques, but the language of expression is completely different from classical painting. In his works, more is the fusion of meticulous and proficient techniques with the expression of abstract connotation spirit. The pictures are full of metaphor and surrealism elements, giving the viewer a sense of silence and strangeness. Lopez is involved in sketches, oil paintings, and installation sculptures. While mastering these art forms, he also integrates them. In his works, he can often see some non-traditional artistic language, such as the use of relief sculpture, knife carving, and spelling. To create by means of stickers, etc., it also fully demonstrates his artistic attitude of respecting objective objects. The unique illusion and dissociation in the pictures did not bring the viewers deliberately artificial sadness. The expression and display are more sublimation and reflection of the spiritual world.

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.48

SUMMARIZING SIX DECADES OF INTERNATIONAL STUDIO MOVEMENT: FUTURE DIRECTIONS OF CONTEMPORARY GLASS ART

ORCID ID: 0000-0001-6186-5700

Mykhailo Bokotei

Doctor of Philosophy, Assistant Professor
Head of the Glass Art Department
Lviv National Academy of Arts

UKRAINE

The international studio movement, started with early 1960^s, has become a key period in the recent history of glass art. This phenomenon led to a reevaluation of the roles of two professions, a designer and a glass blower, causing their merging into one – the profession of artist, author of a work of art, which will be interpreted from now on at the same level as a painter's or sculptor's work. The studio glass movement caused the rise of a new concept in contemporary art – art glass, which formed new artistic values and got the qualities of desired artefact for the last decades.

The young generation of artists with intention to follow the pioneers of the studio movement, supporting the revolutionary spirit of the phenomenon, goes often to controversial solutions, where basic features of a traditional work of art – form, colour, technology, decorativeness and aesthetics play the least role or are absent at all. Analysing the work of contemporary artists, a change of the direction of the world glass art development is clearly observed as well. The decorative approach to the compositional solution in the 1980^s - 1990^s transmitted smoothly into figurative loading, appearance of installation at the turn of the Millennium. The latest trends, however, demonstrate an active function of conceptual and multimedia solutions on the verge of absence of technique and often basic material as well, or project with expressive social context in the creative work of the next generation of the participants in the studio movement. The basic issue arisen: whether it is time to summarize a half-century era of the international studio movement and diagnose its gradual ending.

Necessary to understand the trends in glass art of the third decade is the analysis of *New Glass Review* publication of the Corning Museum of Glass, an annual panorama of achievements in the field. Once a year, the museum announces an open competition of author's works for publication in the next issue of the magazine, to which hundreds of artists from all over the world apply (978 applicants from 51 countries applied for participation in the latest issue, of which 100 were selected). According to the publisher, the magazine has become "a benchmark for modern glass artists, which highlights the innovation, agility and creativity of artists, designers and architects who work with this material" [1]. However, the importance of the panorama, reported in the last 41st issue of the magazine, is significant not so much in terms of its content, but in the very criteria of selection and preference of the jury members. In fact, the latter establish the so-called trends, set the tone of current tendencies and determine the directives of the creative aspirations of the next generations of glass artists in the world [2].

Having reviewed the proposed 100 projects, which in the opinion of the curatorial group of the publication are the best examples of current world art

glassmaking, there is a definite overall impression that just the glass in the works is missing. But perhaps it is clearly worth revealing the personalities of selectionists and bring the reader closer to the key views of the "trendsetters" of contemporary world glassmaking. The jury consists of four people: art historian, curator of the post-war and contemporary glass art department of the Corning Museum of Glass Susie J. Silbert, founder of the curatorial duo from Italy "Venice Art Factory" Francesca Giubilei, graphic artist and conceptualist Christine Wang Yap and the only glassmaker practitioner of the quartet, assistant professor at the Rochester Institute of Technology, David Schnuckel. Determinant in the context of the selection criteria of hundreds of modern geniuses is the quote of European jury member F. Giubilei: "Since I began curating glass, I was interested not in the material itself, but rather in the conceptual contribution of the artist who chose glass as a possible catalyst for creative retelling." Another objective factor that influenced the decision of the curatorial group was the social conditions of the quarantine 2020. According to S. Silbert: "Care, society and social practices have become the leading topics of applications for publication. This year seemed the most appropriate for that" [2].

It is worth mentioning some expressive works that were included in the last 41st issue of *New Glass Review* in 2020. Consumption, circulation and compromise - a few messages that are put in the idea "Craps" performance by Chinese artist Daiqing Zhang, where wine testing takes place in a very strange way. The task is to place several glass blowing objects on the body of a sitting artist (head, shoulder, knee) with specially shaped bottoms, the vessels contain wine, and a combined tube system allows transfusion liquids between containers due to suction. The performer must keep her head by trying to take a sip of wine, as stains on white clothes will fix errors.

Swedish-Norwegian artist Karin Forslund often puts the idea of destruction in her performances as a child who disassembles a toy to better understand how it works. In *The Form of the Thing*, the author reproduced the process of reconstruction of an amorphous ball of blown glass crushed by the hands in a reverse slow-motion video. In the act of observing the destruction in the opposite direction, the author lays the understanding of the fragility of substance, in particular glass.

The British artist Carrie Fertig puts her own tragic experiences into a performative act under the title *My sister's bones*. The illustration presented in the magazine shows the last frames of the video, where a woman stands in front of a large plane of shattered tempered glass, on which lies a thick-walled ball of blown glass. We learn from the description that inside the ball is the ashes of the deceased sister of the artist. The author threw the ball on a layer of tempered glass laid on the floor. As a result, the tempered glass shattered into thousands of small pieces, and the sound from the decay process remained in reverberation even after the act ending. The performance reminds us that letting go of our loved ones is a long and painful process that forces us to pull things and memories away from us, and the pain of this lasts as long as the sound.

The project, which exemplifies the deculmination of the material, is the installation of American artist Rebecca Flores-Vitti *Words from my Mother*. The interactive component of the work is innovative and relevant, where the viewer must directly participate in the process: holding a small piece of frosted glass the size of a business card, on which a projector mounted in the wall illuminates the mouth. Words that are pronounced quietly are difficult for the recipient to decipher, but the process itself involves.

In contrast to the lack of material and technology in the previous example, the work of Canadian artist Jerre Davidson is replete with the application of technological innovations, both in the field of traditional art glass processing and the introduction of computer technology and spatial modelling. The object *Rose Spiral* (24x35.5x26.5 cm) was made in the technique of casting and cold glass finishing on the basis of fixing the movements of modern dance simulated by the program. J. Davidson blurred the line between technology and material by visualizing information about the movement of the human body in the unexpectedly elegant shape of a glass object.

And it is here where there is a matter of argument: to what extent are the selectionists of the leading magazine in the field, half of which has no practical relation to glass art, entitled to form a core of criteria for valorization of the future world glassmaking? Is this a one-year action in support of artists for whom glass is not the main medium of creative expression, or is this a conscious delineation of the marginal qualities and fundamental principles of the development of the post-studio direction in today's glass art?

Only several years ago, we continued to consider that the studio movement had become a new phenomenon in the world decorative art. Undoubtedly, the next decade of scientific studies will be devoted to entirely new phenomenon of artistic glassmaking that is out of the frames of classical understanding of the principles of studio and will be formed as an independent concept of art discourse in the nearest future.

References:

- [1]. Corning Museum of Glass : official website. Retrieved from <https://www.cmog.org/research/publications/new-glass-review> (visited: 04.05.2021).
- [2]. Corning Museum of Glass. (2020). *New Glass Review*, (41).

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.49

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ЛІТЕРАТУРИ ІРЛАНДІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БОНІСТИКИ

Кривцов Артем Олегович

голова правління

Громадська організація «Молодіжний центр наукової діяльності»

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Царенко Олена Олексіївна

канд. політ. наук, викладач вищої категорії, директор

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського»

УКРАЇНА

Літературні діячі Ірландії подарували світу величні шедеври поезії, прози та драматургії. До національного творчого доробку ірландських діячів літератури відносять фантастичний роман «Мандри Гуллівера» Джонатана Свіфта, трактат «У поділі природи» Йогана Скота Еріугена, роман «Улісс» Джеймса Джойса, поетичну драму «Графиня Кетлін» Вільяма Єйтса та ін. В ірландській боністиці відображено увіковічення пам'яті видатних поетів і письменників, філософів і публіцистів, драматургів та прозаїків IX–XX століття.

Досліджуючи грошові знаки Ірландії, можна зазначити, що до введення грошової одиниці євро, упродовж XX- початку XXI ст. на території держави існувала грошова одиниця «фунт». Всього було випущено три серії банкнот ірландських фунтів: «А», «В» та «С», і лише в серіях «В» та «С», які випускалися в 1976–2001 роках, було присвячено банкноти таким видатним політичним діячам: Іоанну Скоту Еріугену, Джонатану Свіфту, Вільяму Батлеру Єйтсу та Джеймсу Джойсу. За випуск банкнот відповідав Центральний банк Ірландії [3].

Банкнота 5 фунтів 1976–1993 років була присвячена Іоанну Скоту Еріугену (бл. 810—877), ірландському поету і богослову, яскравому представнику схоластичної філософії та Каролінгського відродження [2; 3].

Рис. 1. Банкнота 5 фунтів 1993 року Центрального банку Ірландії (аверсна і реверсна сторони)

На аверсній стороні зображено портрет Йогана Скота Еріугена на фоні стилізованого фрагменту з малюнком з Євангеліє з Дарроу, ілюмінованого манускрипту VII століття. Додатково на аверсі зазначено номінал банкноти: в правій верхній частині цифрами та внизу прописом [3].

На реверсній стороні зображено стилізований фрагмент із ілюстраціями тварин з Келлської книги, рукописної книги, яка була створена ірландськими монахами на початку IX століття. Також на реверсі зазначено номінал та країну-

емітента банкноти. Сама банкнота виконана в червоному, помаранчевому та білому кольорах [3].

Йоган Скот Еріугена був одним із відомих представників філософської та богословської літератури в епоху Каролінгського відродження. Найвідомішими творами письменника є трактат «У поділі природи», який написаний у формі діалогу та складається з п'яти томів, гомілія на пролог Євангелія від Іоанна, трактат «Про божественні приречення». Також, Йоган Скот Еріугена переклав чимало відомих богословських творів, зокрема: твори Псевдо-Діонісія Ареопагіта, праці Максима Сповідника, трактат «Про улаштування людини» Григорія Ниського тощо [2].

Банкнота 10 фунтів 1976-1993 років була присвячена Джонатану Свіфту (1667-1745), видатному ірландському письменнику, публіцисту, філософу, поету та священнослужителю [3; 4].

Рис. 2. Банкнота 10 фунтів 1981 року Центрального банку Ірландії (аверсна і реверсна сторони)

На аверсній стороні зображено портрет Джонатана Свіфта на фоні герба міста Дублін та фрагменту листа Свіфта 1735 року. Додатково на аверсі зазначено номінал банкноти: в правій верхній частині цифрами та внизу прописом [1; 3].

На реверсній стороні зображено стилізований фрагмент карти Дубліна 1756 року, за публікацією Джона Рока. На фрагменті карти зображено Велику аббатську вулицю та набережну Астонс, а також річку Ліффі. Також на реверсі зазначено номінал та країну-емітента банкноти. Сама банкнота виконана у фіолетовому та білому кольорах [3].

До творчої спадщини Джонатана Свіфта відносять памфлет «Битва книг» (1697), книгу «Казка бочки» (1704), збірник листів «Щоденник для Стелли» (1710-1714), фантастичний роман «Мандри Гуллівера» (1726). Також, Свіфт написав багато відомих публіцистичних творів – памфлетів «Міркування про незручність знищення християнства в Англії» (1708), «Листи сукнороба» (1724-1725), «Скромна пропозиція» (1729) та ін [4].

Банкнота 20 фунтів 1976-1993 років була присвячена Вільяму Батлеру Єйтсу (1865-1939), відомому ірландському драматургу та поету, лауреату Нобелівської премії з літератури 1923 року [3; 5].

Рис. 3. Банкнота 20 фунтів 1989 року Центрального банку Ірландії (аверсна і реверсна сторони)

На аверсній стороні зображено портрет Вільяма Батлера Єйтса та героїв ірландської міфології Кухуліна та Дейдре на фоні стилізованого рукопису Вільяма Єйтса. Додатково на аверсі зазначено номінал банкноти: в правій верхній частині цифрами та внизу прописом [1; 3].

На реверсній стороні зображено острови Блакет, які розташовані в графстві Керрі. Також на реверсі зазначено номінал та країну-емітента банкноти. Сама банкнота виконана у синьому та білому кольорах [3].

Твори Вільяма Батлера Єйтса насичені кельтським фольклором та охарактеризовані неоромантичним стилем. Вільям Єйтс є автором збірки віршів «Мандри Ойсина», фантастичної поеми «Острів статуй», книги з ірландського фольклору «Чарівні та народні казки», поетичної драми «Графиня Кетлін», збірки віршів «В семи лісах», збірки ірландських народних казок «Таємна троянда» та ін. Також, Вільям Батлер Єйтс був членом Королівського літературного товариства та доктором літератури. Нагороджений медаллю Гете міста Франкфурту-на-Майні в 1934 році [5].

Банкнота 10 фунтів 1993-2000 років була присвячена Джеймсу Августину Алоїзію Джойсу (1882-1941), ірландському представнику модернізму, письменнику та поету [3; 6].

Рис. 4. Банкнота 10 фунтів 1997 року Центрального банку Ірландії (аверсна і реверсна сторони)

На аверсній стороні зображено портрет Джеймса Джойса на фоні околиць Дубліну та Уїклоу, переважну частину Дублінського затоку. Додатково на аверсі зазначено номінал банкноти: в правій верхній частині цифрами та внизу прописом [3].

На реверсній стороні зображено фрагменти урядової будівлі – Митного будинку Ірландії. Ліворуч розташована рельєфна маска міфологічного духу річки Ліффі. Фон реверсу прикрашає карта Дубліну XIX століття та фрагмент роману Джеймса Джойса «Поминки за Фіннеганом». Також на реверсі зазначено номінал та країну-емітента банкноти. Сама банкнота виконана у зеленому, коричневому та білому кольорах [1; 3].

Найвідомішими літературними творами Джеймса Джойса є монументальний роман «Улісс», психологічне есе «Джакомо Джойс», роман «Портрет митця замолоду», багатоплановий твір «Поминки за Фіннеганом». Збірка «Дублінці» включає в себе чимало популярних оповідань Джеймса Джойса, зокрема: «Зустріч», «Два джентельмена», «Благодать» та ін [6].

Боністика Ірландії тісно пов'язана з історією національної літератури, адже дана дисципліна розкриває нові таємниці письменників та поетів різних історичних епох. Завдяки боністиці можна дослідити відомі твори та геральдичні знаки банкнот, які присвячені видатним діячам літератури Ірландії.

Список використаних джерел:

- [1]. Баешко Л.С., Гордиенко А.Н., Гордиенко А.Н. & Перзашкевич О.В. (2007). Энциклопедия символов. Москва: Эксмо.
 - [2]. Шинкарук В.І. (2002). Філософський енциклопедичний словник. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис
 - [3]. Historical Irish Banknotes. Central Bank of Ireland. Вилучено з: <https://www.centralbank.ie/consumer-hub/notes-and-coins/historical-banknotes>
 - [4]. Jonathan Swift. Encyclopaedia Britannica. Вилучено з: <https://www.britannica.com/biography/Jonathan-Swift>
 - [5]. William Butler Yeats. Encyclopaedia Britannica. Вилучено з: <https://www.britannica.com/biography/William-Butler-Yeats>
 - [6]. James Joyce. Encyclopaedia Britannica. Вилучено з: <https://www.britannica.com/biography/James-Joyce>
-

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.50

СУЧАСНА ВУЛИЧНА ГАЛЕРЕЯ МИСТЕЦТВА ЛЬВОВА. ТИПОЛОГІЗАЦІЯ МУРАЛІВ НА ПРИКЛАДАХ РОБІТ KICKIT ART STUDIO

ORCID ID: 0000-0002-3803-2441

Гаврилюк Борис Анатолійович
аспірант*Львівська національна академія мистецтв*

УКРАЇНА

Вступ. За останнє десятиліття урбаністичний простір Львова став основним епіцентром розвитку вуличного мистецтва Заходу України, потужним виразником впливу ідей художника на соціум, коли мислення та сприйняття навколишнього середовища мешканцями міст змінюється під впливом муралів. Все більше з'являється стрітарт-художників та угруповань, таких як «Kickit Art Studio». В українській мистецтвознавчій літературі теми, присвячені вуличному мистецтву, практично відсутні, тому подібний лекційний матеріал є *актуальним*. Аналіз творчості молодих та перспективних українських митців, відомих за кордоном, не висвітлений належним чином, що потребує ґрунтовного дослідження.

Основна частина. Склад творчого угруповання митців:

«Kickit Art Studio» складається з чотирьох вуличних художників. Як багато інших зірок стрітарту, художники користуються псевдонімами, — це своєрідний шифр, деякі автори можуть змінювати псевдоніми багато разів, поки не віднайдуть свою унікальну аббревіатуру.

«Taras Arm» — Тарас Довгалюк. Активний учасник, організатор багатьох фестивалів та проектів. Закінчив «Львівську політехніку», якийсь час працював за фахом архітектора. Це допомогло йому сформуванню професійне архітектонічне мислення, що дало прекрасну образну базу для створення монументальних зображень [6].

«Feros» — Сергій Грех; «Dilk» — Віталій Грех. Брати-близнюки з міста Дрогобича. Професійно займаються графічним дизайном. «Ми хочемо розвиватися і хочемо, щоб нам довіряли. Глядач не завжди готовий отримати ті емоції, які містить творчість прогресивних митців, бо вони йдуть на крок попереду. На це треба зважати, але суспільство треба готувати, вчити сприймати мистецтво», — переконаний «Dilk» [6].

«Kero» — Володимир Моршин. За освітою фахівець реклами та туризму. Але повністю знайшов своє місце та реалізовується як професійний митець, що підтверджує важливу його рису бути цілеспрямованим, вірити у свій талант і досягнення мети [6].

• *Львівська вулична галерея.* У червні 2015 р. у рамках культурного проекту «Майстерня міста» художники створили мистецькі композиції у новому форматі стрітарт мистецтва «Львівська вулична галерея» [8]. Будівля на вулиці Замарстинівській, 29 стала об'єктом для муралів, які декілька років змінювались та оновлювались. Ця експозиція є галереєю муралів під відкритим небом, завдяки якій встановлюється діалог, розуміння та взаємозв'язок між жителями міста і є майданчиком для різних арт-проектів. Таку ініціативу організували «Kickit Art Studio», отримавши мінімальне фінансування на Хакатоні соціальних

інновацій. Це також була одна із перших стрітарт локацій міста Львова. Найяскравішою стала експозиція «Спектр». Основною ідеєю було створити композиції форматом орієнтовно три на три метри. Кожен художник мав передати колір, як відчуває, використати свою уяву та надати змісту і форми в зображенні. У 2020 році, автори видозмінили експозицію, перемалювавши зображення. Композиції стали більш продуманими та гармонійними. Метаморфозна тематика нових візуально-образних віянь позитивно сприймається молодим поколінням міста [2].

Загальна експозиція «Львівської вуличної галереї» несе змінний характер. Саме такі приклади дають можливість зрозуміти унікальність та неповторність мураларту, втілюючи усі основні естетичні функції мистецтва за розширеною аристотелівською моделлю: соціальну, коли настінний розпис привертає увагу до важливих громадських проблем; пізнавальну, оскільки можна відкрити нову інформацію та сприйняття нових понять, вийшовши за рамки комфорту; виховну, коли люди починають розуміти красу урбаністичного простору, місця, де вони живуть, і дбати про це. Кожен куточок може бути неповторним. Проекти муралів є не тільки візуальними елементами міста. Комунікативна функція проявляється в діалозі з художниками, владою міста, партнерами, жителями та громадськими установами. А функція передбачення проявляє себе у прямій та опосередкованій формі, коли вдається комплексно осмислити дійсність через призму художнього бачення. Сучасне мистецтво за своєю суттю тягнеться до поліфункціональності, що створює універсальну модель для осмисленої реалізації художнього потенціалу [9].

Така комунікація між художниками та владою міста дала потужний поштовх для подальшого розвитку креативних ідей. Вони викликали захоплення і довіру, що відповідно принесло свої плоди. Митці почали пропонувати свої проекти яскравих та ідейно насичених муралів, які перетворюють сірі та ностальгічні стіни у яскраве полотно. Завдяки отриманим коштам Львів почав наповнюватись новими мистецьки знаковими та туристичними об'єктами. Тому з кожним роком лояльність та розуміння до стрітарту зростає. Це важливий чинник, що посилює інтеграцію сучасного мистецтва в українському культурному осередку [2].

• *Типологізація муралів «KICKIT ART STUDIO»*

1. ОРНІТОЛОГІЧНІ КОМПОЗИЦІЇ. «TARAS ARM»
2. АБСТРАКТНО-АНІМАЛІСТИЧНІ КОМПОЗИЦІЇ
3. АБСТРАКТНИЙ РЕАЛІЗМ
4. АБСТРАКТНО-ПЛОЩИННІ КОМПОЗИЦІЇ
5. ФАНТАСМАГОРИЧНІ КОМПОЗИЦІЇ
6. ЗНАКОВО-СИМВОЛІСТИЧНІ КОМПОЗИЦІЇ

• *Основні проекти.* Широкоформатні артоб'єкти з'явилися на Сихові. Сірий спальний район міста перетворився на характерний візуально громадський простір міста. В рамках фестивалю вдалось зібрати та організувати близько 70 художників з усієї країни [1].

Важливим проектом учасників майстерні «Фарбований лис» став «Lviv WallKing». У 2017 р. вони виграли грант від Львівської міської ради «Зробимо Львів кращим!» і отримали 65 тис. гривень на початок реалізації цього проекту. На ці кошти було створено шість муралів, що дало поштовх для творення наступних. Опісля було створено туристичну мапу муралів від пл. Старий Ринок в сторону Підзамче. Загальна кількість великих стінописів у місті близько шістдесяти, половина з них знаходиться в даному районі [2].

В рамках фестивалю «Lviv WallKing» учасник групи «Kickit Art Studio» Тарас Арт наніс мурал на вулиці Селянській, 4 під назвою «Споглядання». На стіні зображена композиція з птахом в теплих коричнево-охристих тонах на тонких співвідношеннях. Автор відомий своїми зображеннями птахів, це як символ, зрозумілий глядачеві. Основна ідея була — продемонструвати важливість співіснування в одному просторі [7].

Віталій Грех, або ж «Dilk», створив мурал «Точка фокусування» на вулиці Селянській, 9. Основним в композиції є портрет, який ховається за кольоровими площинами, що ніби перекривають очі. Це своєрідне зіставлення потоку непотрібної інформації, які вносять деконструкцію у свідомості людини [9].

«Feros», Сергій Грех, зобразив мурал «Взаємодія» на вул. Князя Мстислава Удатного, 4. Монументальна композиція виконана в гармонійних та близьких тонально-колірних співвідношеннях. Трансформований силует людини є образом дерева, країни. Як дерево є частиною саду чи лісу, так людина є частиною міста, країни. Сукупність дрібних та великих деталей підкреслюють важливість взаємозв'язків між собою. Так само, як у житті кожного, коли деталі творять загальну структуру [9].

«Keno», Володимир Моршин, в рамках «Lviv WallKing» створив мурал «Дитячі Ігри» у 2017 році. Яскрава композиція на будинку біля дитячого садка виступає гармонійним акцентом на вулиці Гайдамацькій. Зображення динамічно розташованих дитячих іграшок, які втратили свою актуальність, акцентують увагу на швидкоплинності речей [9].

Монументальна композиція намальована на вулиці Б. Хмельницького, 74, під назвою «Колекціонер», виконана «Kickit Art Studio», збагачує міський простір. Велика кількість символічних образів поєднанні у міцний силует з холодними синіми площинами на світлому теплому фоні будинку, який нагадує стійку конструкцію. Головна ідея була показати, що люди накопичують масу зайвих речей, сконцентровані на матеріальному, а непотрібна інформація призводить до втрати самоідентифікації [9].

Створюючи мурали, художники відіграють важливу роль у процесі джентрифікації занепалих районів міста [7]. Цей процес також пов'язаний зі зміною населення, коли в таких районах з'являються матеріально забезпечені жителі. Нерухомість зростає в ціні, зростає її популярність. Така трансформація властива Львову. Розвиток культурного осередку, активна участь журналістів, збільшення молодих професіоналів популяризують хвилю джентрифікації. Цікаво, що за кордоном, зокрема у США, Іспанії, інших країнах Західної Європи ціна на будинки з муралами зростає в кілька разів, залежно від популярності автора. Звичайно, в Україні така тенденція та мода не впроваджена, але подібна перспектива могла би бути цікавою в майбутньому. Потрібно більше популяризувати стрітарт мистецтво та впроваджувати програми для культурного розвитку населення різних прошарків [2].

Тарас Довгалюк був одним із організаторів найбільшого графіті-фестивалю країни «A1art», який набирає великих масштабів з кожним роком: Львів, Луцьк, Івано-Франківськ, Одеса, Ужгород, Черкаси, учасниками стали більше 80 українських райтерів. Це новий резонуючий спосіб донесення мистецтва, адже на неякісних поверхнях будівель з'являються чудесні та мотивуючі композиції [2].

Висновки. Такі зразкові мистецькі угруповання як «Kickit Art Studio» максимально розкривають теми сучасного мистецтва, пов'язані з графіті, муралами та наповненням урбаністичного простору. Активна творча діяльність

SEZIONE XXVIII. GEOGRAFIA E GEOLOGIA

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.51

FORMATION OF HEALTH-SAVING COMPETENCIES IN GEOGRAPHY LESSONS

Olha Kutsa

highest category, teacher-methodologist
Cherkasy comprehensive school of I-III degrees № 25
Cherkasy City Council of Cherkasy region

UKRAINE

Keeping students healthy is an important task for the school staff. Its solution largely depends on the formation of health-preserving competencies in students. Health-preserving competencies should be understood as all those skills that benefit the health of students in the educational process. The role of the subject teacher is especially great in the process of health preservation. The teacher can and must create conditions for the physical, mental, social comfort of students. The formation of health-preserving competencies in students contributes to the preservation of health during the period of training and the formation of the necessary knowledge, skills and abilities for a healthy lifestyle in students. And this is done so that students can apply this knowledge in their daily life.

The first step in this direction is rationally organizing the lesson. These are various types of activities, the frequency of their alternation, the density of the lesson is not less than 50 % and not more than 70 %, a change in posture, physical education, emotional discharge. All this removes the problems of overwork, lack of interest in the topic being studied, the students are active until the end of the lesson, they like to learn more and more new things [1, 84].

The second step is corrective technology. Removal of emotional stress. In a geography lesson, you can use game technologies. This technique allows you to solve several problems at the same time. For example: relieve emotional stress, provide psychological relief for students, encourage them to activate independent cognitive activity, etc. Thus, the task of preventing students' fatigue is solved and an additional incentive appears for revealing the creative potential of each student. A benevolent atmosphere in the lesson, a calm conversation, attention to every statement, a positive reaction of the geography teacher to the student's desire to express his point of view, tactful correction of mistakes made, encouragement to independent thought activity – this is far from the entire arsenal that a teacher can have [2, 176].

The third step is dynamic pauses. This is a combination of physical education minutes with the material under study or consolidation of what has already been studied. And the logic of the lesson remains, and the change in activity is also a rest. If you are not yet a very experienced teacher, start practicing physical education breaks in the 6th grade. Children of this age respond to everything new and unusual. They are not yet shy, and you yourself will be more free in your actions [1, 89].

A striking example of dynamic pause is the interactive game «geographical mail», where students carry the names of geographical objects into envelopes

located on different desks. Or a simple transfer of a small ball to each other, pronouncing the names of the seas, border states, cities, etc. In grade 6, when studying the topic «Plan and Map», it is helpful to ask students to stand and turn to either side of the horizon or bearing. And if you close your eyes and not just make various movements with your eyes in a circle, but mentally trace the borders of Ukraine or the mainland with them, indicate the direction of the river flow, or move along the meridians, parallels. It is imperative to do here with the children, personal example is important. And for the eyes, an unconditional benefit [2, 177].

Pantomime, finger gymnastics, role-playing games and unusual movements can be attributed to creative physical education minutes. It can be done in high school. Here, the students do not need to be asked to wave their hands to a rhyme, depicting a seagull, to squat, clap their hands, but you need to show imagination. For example, finger gymnastics. This is a special position of the fingers in accordance with certain rules [1, 90].

The main idea of these workouts is that they are geographic, meaningful, and easy to fit into almost any geography lesson. Takes 1-2 minutes. Establishes interaction between teacher and students. Complies with the requirement to change activities.

The fourth step is the health-preserving component within the subject. It is very important to integrate health issues into the curriculum. This will allow not only to deepen the knowledge acquired and to carry out interdisciplinary connections, but also to show the student how the studied material is connected with everyday life, to teach him to constantly take care of his health [2, 178].

In geography lessons, almost any topic studied can be used to highlight certain facts that contribute to the formation of the correct attitude of students to their health. This also includes the prevention of child injuries, accidents associated with improper behavior of the child in the environment. For example, speaking about the climate, it is advisable to touch upon the issue of identifying the features of the weather on health, for the living conditions and economic activity of the population. In the study of sound phenomena, facts that illustrate the dangerous effect of low sound frequencies on the functioning of internal organs are very useful. Population lessons can address healthy lifestyles and the factors that influence self-preservation of health. The themes of migration, the demographic picture of the world, Ukraine are the most fertile for the inclusion of issues of maintaining human health [1, 93].

Thus, studying the problem «Formation of health-preserving competencies in geography lessons» the author of the scientific study came to the conclusion that the formation of health-preserving competencies in students in geography lessons teaches children from childhood to value their health and the health of the people around them. And the very process of forming this competence among students gives the opportunity for a geography teacher to make his own personal contribution to the formation of a healthier, personally, intellectually and spiritually developed young generation.

References:

- [1]. Antonova, A. Polishchuk, N. (2016). *Preparing a teacher for the development of health-preserving competence of students*: monograph. Zhitomir: I. Franko ZhDU Publishing House, 248 p. [in Ukrainian].
- [2]. Vlasenko, G., Chernysh T. and others (2020). Innovative health-preserving technologies in the study of geography in high school. *Aquatic and terrestrial ecosystems and the preservation of their biodiversity*: collection of scientific works. pp. 175–178 [in Ukrainian].

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2.52

ЕВОЛЮЦІЯ ПРАКТИКИ ІТ-АУТСОРСИНГУ

Разумова Олександра Олександрівна

аспірант 2 року навчання

географічний факультет

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

Кіптенко Вікторія Костянтинівна

кандидат географічних наук, доцент,

географічний факультет

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

УКРАЇНА

У минулому поняття аутсорсингу розглядалося як «офшорне програмування». Це було пов'язано з тим, що ІТ-індустрія розглядалася як потужний рушій у галузі аутсорсингу. Загальновідомим є той факт, що «офшорне програмування», зазвичай, застосовується для розробки складних і трудомістких проектів, а виконавцем є фахівець сервісного центру. Інколи комунікація проводиться через фірму-посередника, яка виступає гарантом порядності відносин між сторонами. У разі тривалої плідної співпраці послугами посередників часто нехтують. У цьому понятті «офшорне» підкреслює значну географічну віддаленість виконавців і часто свідчить про більш вільне поводження з законами працевлаштування та оподаткування [1].

Отримання прибутку є головною причиною і, водночас, рушієм існування корпоративних структур (за виключенням не-прибуткових). Загальновідомою є думка [6] про необхідність максимізації прибутку як основного завдання менеджменту [2], причіником якої, наприклад є М. Дженсен. Паралельно відбувається скорочення видатків, пошук ефективних способів нарощування виробничих потужностей (Рис.1).

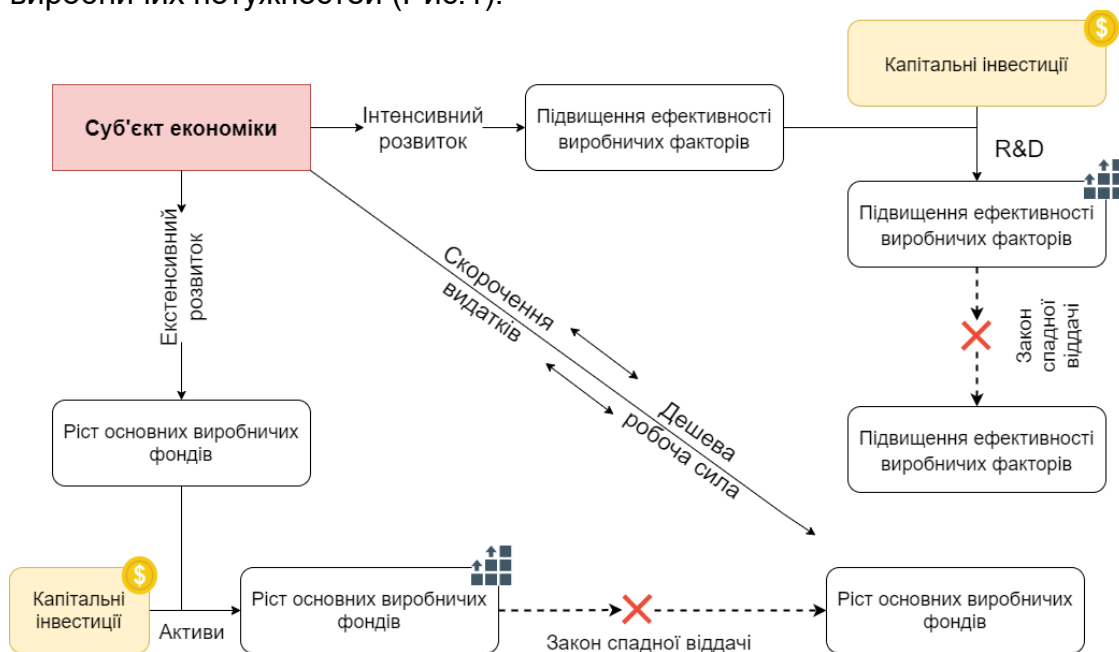

Рис. 1. Джерела практики аутсорсингу [авторська розробка].

Власне, збільшення видатків на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (надалі доцільним вважати використання терміну R&D), ремонт, розгортання та модернізацію виробничої бази, а також рекламні витрати, призводить до зростання прибутків лише у короткостроковому (а у випадку інтенсивного типу господарювання – середньостроковому) періоді. Прибутки зростають спочатку швидко, а згодом повільно, досягаючи точки рівноваги.

У 1962 році Р. Перо, менеджер з продажів у компанії IBM, запропонував ідею продажу послуг із обробки даних «під ключ». Її було відхилено менеджментом компанії. Перо покинув компанію та утворив Electronic Data Systems [3]. Компанія, що розпочала свою історію, здаючи в оренду час на комп'ютері IBM 7070, уже за рік отримала свій перший довготривалий контракт зі страховою компанією Mercantile Security Life. У 60-х рр. XX ст. компанія стала публічною та почала організовувати регіональні дата-центри [3]. У 1976 р. компанія отримала перший міжнародний контракт. Його і можна вважати точкою відліку аутсорсингу у тому вигляді, в якому він сприймається сьогодні, хоча перші згадки слова «аутсорсинг» документовані 1979 р (Рис. 2) [3].

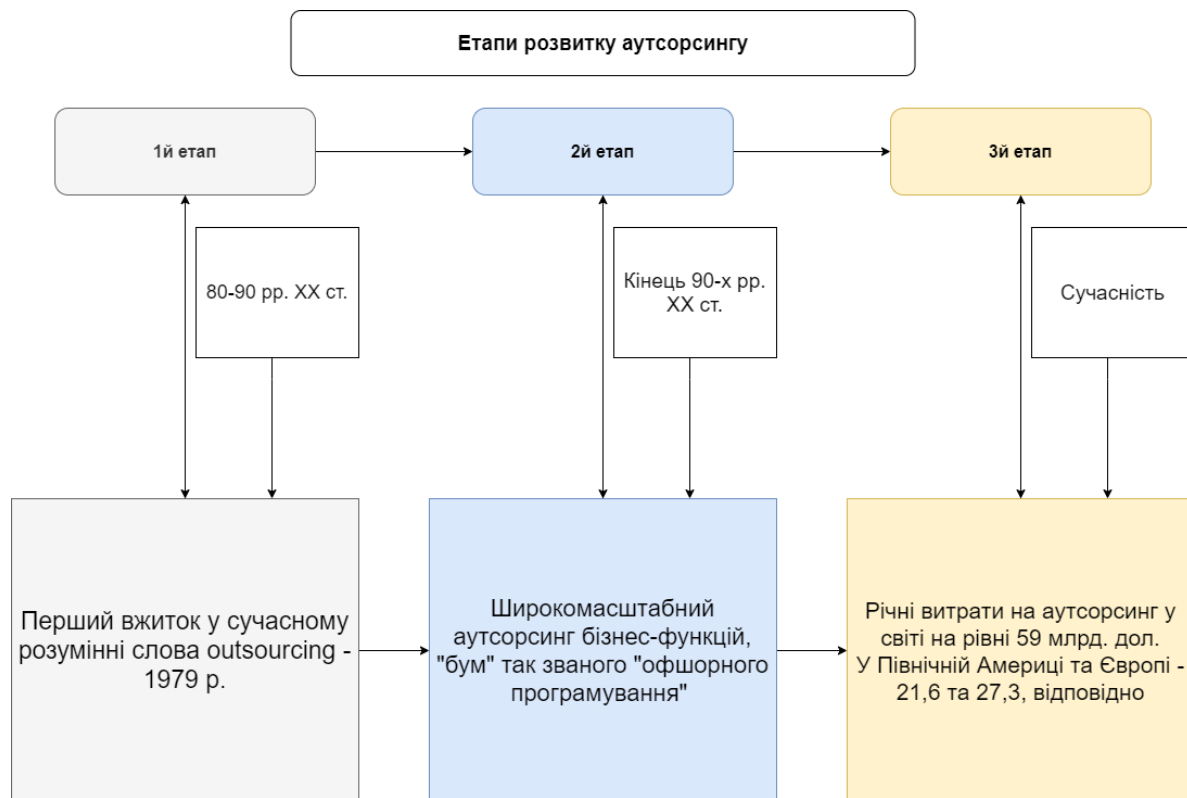

Рис. 2. Етапи розвитку аутсорсингу [авторська розробка]

Одним із ключових моментів розвитку аутсорсингу вважається [1, 6] угода між Eastman Kodak та IBM у 1989р. Технологічний гігант повинен був розробити, сконструювати та керувати дата-центром від імені Kodak. Це було своєрідною революцією в корпоративному світі. До цього моменту багато корпорацій ніколи не замислювалися б про аутсорсинг у такому масштабі. В результаті виграли обидві компанії. Kodak значно знизила видатки, а послуги IBM виявились дешевшими, ніж утримання власного штату.

Коли така відома компанія як Eastman Kodak вирішила замовити аутсорсинг у таких значних масштабах, інші корпоративні організації помітили

це. Незабаром багато хто наслідував цей приклад. Як результат, IBM стала домінуючим постачальником ІТ-послуг наприкінці 80-х і протягом 90-х рр. ХХ ст [5, 7].

Висновки:

На сучасному етапі розвитку аутсорсингу у зв'язку зі зростанням ринку, зокрема, у такій галузі як ІТ, вибір компанії для аутсорсингу певних технологічних процесів є більш складним, ніж будь-коли. Найбільш простий вимір «ціна/якість» все ще може бути застосований, але уже не може вважатись раціональним підходом, як це було у часи Генрі Форда.

Аутсорсинг – бізнес-практика, що розвивалась із надзвичайно високою швидкістю за історичними мірками. Її передумовами були метод виробничої кооперації та високі технології у сфері управління виробництвом. В умовах жорсткої конкуренції жодна компанія не може бути самодостатньою і спиратися лише на власні ресурси. Винесення виробничих функцій (або окремих технологічних процесів) за межі компанії є вкрай доцільним рішенням. Практичне значення практики аутсорсингу важко переоцінити. І хоча широкомасштабне практичне впровадження було відтерміновано від моменту модернізації бізнес-практик Генрі Фордом до 60-80-х рр. ХХ ст., надалі розвиток аутсорсингу був бурхливим.

Список використаних джерел:

- [1]. О. М. Зорій, Т. В. Коваленко (2013) Особливості застосування аутсорсингу. *Економічний аналіз*, (14, 3), 18-28.
- [2]. *Hewlett-packard. Statement of corporate objectives* (1974). Вилучено з: http://www.hp.com/hpinfo/about/hp/histnfacts/publications/measure/pdf/1974_07.pdf
- [3]. *Electronic Data Systems Corp* (2021). Вилучено з: <https://www.encyclopedia.com/economics/economics-magazines/electronic-data-systems-corp>
- [4]. *Merriam-Webster Unabridged Dictionary* (2021). Вилучено з: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/outsorce>
- [5]. *History of Outsourcing* (2021). Вилучено з: https://cio-wiki.org/wiki/Outsourcing#cite_note-5.
- [6]. Jensen, M.C. (2001). Value maximization, stakeholder theory, and the corporate objective function. *Journal of Applied Corporate Finance* (14), 8–21.
- [7]. *Outsourcing remains strategic in the digital era* (2017). Вилучено з: <https://www.cio.com/article/3239324/outsourcing-remains-strategic-in-the-digital-era.html>

EDIZIONE SCIENTIFICA

ΛΟΓΟΣ

RACCOLTA DI ARTICOLI SCIENTIFICI

CON GLI ATTI DELLA CONFERENZA
SCIENTIFICA E PRATICA INTERNAZIONALE

**«RICERCHE SCIENTIFICHE E METODI
DELLA LORO REALIZZAZIONE: ESPERIENZA
MONDIALE E REALTÀ DOMESTICHE»**

14 maggio 2021 • Bologna, Repubblica Italiana

TOMO 2

Ucraino, russo, inglese e italiano

Tutti gli invii sono stati rivisti

*Il comitato organizzatore non condivide sempre la posizione degli autori
Gli autori sono responsabili dell'accuratezza del materiale presentato*

Publicata (PDF): 14.05.2021. Firmato per la stampa il: 17.05.2021.

Formato 60×84/16. Carta offset. Carattere Arial. Stampa digitale.

Fogli stampati condizionatamente 8,49.

Diffusione: 100 copie. Stampato dal layout originale finito.

Informazioni di contatto del Comitato Organizzatore:

21037, Ucraina, città di Vinnytsia, Zodchih, 18 anni, ufficio 81

ONG «Piattaforma scientifica europea».

Telefoni: +38 098 1948380; +38 098 1956755

E-mail: info@ukrlogos.in.ua | URL: www.ukrlogos.in.ua

Certificato di pubblicazione: ДК № 7172 del 21.10.2020.

Editore [PDF]: Associazione Italiana di Storia Urbana
Viale Andrea Mattioli 39 Torino 10125 TO, Repubblica Italiana.

Editore [printed copies]: Ditta individuale - Gulyaeva V.M.
08700, Ucraina, Obuhiv, Malyshka str. 5. E-mail: 5894939@gmail.com
Certificato di pubblicazione: ДК № 6205 del 30.05.2018.

УДК 001(08)
R 52

<https://doi.org/10.36074/logos-14.05.2021.v2>

Голова оргкомітету: Голденблат М.А.

Верстка: Білоус Т.В.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Конференцію включено до Каталогу міжнародних наукових конференцій ResearchBib, зареєстровано в базі УкрІНТЕІ (Посвідчення № 205 від 25/02/2021); та сертифіковано Euro Science Certification Group (Сертифікат № 22242 від 22/04/2021).

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Всі роботи збірника відображені та/або індексуються в CrossRef, ORCID, Google Scholar, ResearchGate, OUCI і OpenAIRE.

R 52

Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realta domestiche: збірник наукових праць «ΛΟΓΟΣ» з матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції (Т. 2), м. Болонья, 14 травня 2021 р. – Вінниця-Болонья: Європейська наукова платформа, Associazione Italiana di Storia Urbana, 2021. - 146 с.

ISBN 978-617-7991-39-6

«Європейська наукова платформа», Україна

ISBN 978-617-7991-41-9 (ТОМ 2)

«Європейська наукова платформа», Україна

ISBN 978-88-31277-18-1 (PDF)

«Associazione Italiana di Storia Urbana», Італійська Республіка

DOI 10.36074/logos-14.05.2021.v2

В збірнику викладено статті та тези учасників I Міжнародної науково-практичної конференції «Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realta domestiche», що відбулась 14 травня 2021 року в м. Болонья, Італійська Республіка.

УДК 001 (08)

ISBN 978-617-7991-39-6

© Учасники конференції, 2021

ISBN 978-617-7991-41-9 (ТОМ 2)

© ГО «Європейська наукова платформа», 2021

ISBN 978-88-31277-18-1 (PDF)

© Associazione Italiana di Storia Urbana, 2021

© In Viaggio con il Levi: Scienza, Tecnologia e Impresa, 2021

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ΛΟΓΟΣ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

З МАТЕРІАЛАМИ І МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«RICERCHE SCIENTIFICHE E METODI
DELLA LORO REALIZZAZIONE: ESPERIENZA
MONDIALE E REALTÀ DOMESTICHE»**

14 травня 2021 • Болонья, Італійська Республіка

ТОМ 2

Українською, російською, англійською, та італійською мовами

*Всі матеріали пройшли оглядове рецензування
Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів
За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори*

Опубліковано (PDF) 14.05.2021. Підписано до друку 17.05.2021.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Цифровий друк. Формат 60×84/16.
Умовно-друк. арк. 8,49. Замовлення № 22096.

Тираж: 100 екземплярів. Віддруковано з готового оригінал-макету.

Видавець та організаційний комітет конференції:

21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18, офіс 81

ГО «Європейська наукова платформа»

Телефони: +38 098 1948380; +38 098 1956755

E-mail: info@ukrlogos.in.ua | URL: www.ukrlogos.in.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 7172 від 21.10.2020.

Видавець [PDF]: Associazione Italiana di Storia Urbana
Viale Andrea Mattioli 39 Torino 10125 TO, Repubblica Italiana.

Виготовлювач [друковані копії]: ФОП Гуляєва Вікторія Михайлівна.
08700, Україна, м. Обухів, вул. Малишка, 5. E-mail: 5894939@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 6205 від 30.05.2018 р.